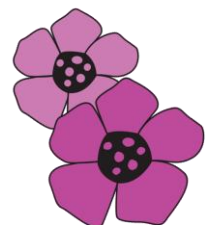

Rapport 2/2008

Forvaltningsplan for Junkerdal nasjonalpark

Fylkesmannen i Nordland

Adresse Fylkesmannen i Nordland, Moloveien 10, 8002 Bodø	Telefon: 75 53 15 80 Telefaks: 75 53 16 80 E-post: postmottak@fmno.no	Internett www.fylkesmannen.no/nordland www.miljostatus.no/nordland
Tilgjengelighet: Trykt rapport og Internett: www.fylkesmannen.no/nordland		ISBN: 978-82-92558-31-7 Opplag: 300 eks.
Forfatter Christian Brun-Jenssen	Utgiver og prosjektutførelse Fylkesmannen i Nordland	Årstall: 2008-10-01 Sider: 64
Tittel Forvaltningsplan for Junkerdal nasjonalpark	Forsidefoto Solvågtind (Gunnar Rofstad)	
Referanse Fylkesmannen i Nordland 2008. Forvaltningsplan for Junkerdal nasjonalpark. Rapport 2/2008. 64s.		
Sammendrag Forvaltningsplanen for Junkerdal nasjonalpark trekker opp retningslinjene for behandling av saker etter verneforskriften. Forvaltningsplanen foreslår også tiltak for de ulike aktiviteter og brukerinteresser i området. Med unntak av de punkter der verneforskriften viser til forvaltningsplanen, er planen ikke juridisk bindende, men retningsgivende for forvaltningen av verneforskriften. Forvaltningsplanen veier vern mot bruk innenfor rammene av verneforskriften. Når det er motstridende interesser mellom vern og bruk, skal brukerinteressene vike til fordel for verneformålet. Dette følger av sentrale retningslinjer og hensikten med vernet hvor blant annet ”føre-var” prinsippet er sentralt. Forvaltningsplanen består av tre hoveddeler: en kort innledning, en kort beskrivelse av nasjonalparken og en lengre del som går på forvaltningen av nasjonalparken. I den tredje og største delen er det brukt mye plass på fortolkning og utdyping av verneforskriften og praktisering av forskriften. Soneinndelingen er et viktig verktøy for å nå målet med vernet. Sonene skal være med på å sikre verneformålet og samtidig åpne for brukerinteresser der dette ikke skader verneverdiene. Vern av naturen er et overordnet mål i alle sonene, og verneforskriften gjelder uavhengig av sonene. Denne forvaltningsplanen deler inn vernesonene i tre soner; vernesone, brukssone og tilretteleggingssone. Forvaltningsplanen angir behovet for tilrettelegging og informasjon. Forvaltningsmyndigheten har et spesielt ansvar for disse arbeidsfeltene. Oppgavene krever et godt samarbeid med andre aktører, og kan/bør gjennomføres i samarbeid med Statskog SF/Statskog Fjelltjenesten, berørte kommuner, Nordland nasjonalparksenter, jeger- og fiskerforeninger, turlag med flere		
Emneord Verneområde, nasjonalpark, forvaltning, botanikk, friluftsliv, reindrift, motorferdsel, brukerinteresser, hytter, kulturminner, skjøtsel		
Kartgrunnlag Kartgrunnlag brukt i kartpresentasjonene i denne rapporten: N250, © Statens kartverk. Tillatelsesnr. MAD 11005-R0132084		

Forord

Junkerdal nasjonalpark ble opprettet ved Kronprinsregentens resolusjon av 09.01.04, og § 5 i verneforskriften sier at det skal utarbeides forvaltningsplan. Forvaltningsplanen skal være et praktisk hjelpemiddel for å opprettholde og fremme verneformålet i disse to verneområdene.

Utarbeidelsen av forvaltningsplan for Junkerdal nasjonalpark har pågått i perioden september 2005 til januar 2007, og inkluderer folkemøter, kontordager i de forskjellige kommunene, høring og diskusjoner i Rådgivende utvalg for Junkerdal nasjonalpark både i forhold til innhold og tilrådninger i planen. Fylkesmannen har, på oppdrag fra DN, vært ansvarlig for gjennomføringen av arbeidet.

Prosessen har gitt mange, nyttige og gode innspill. Gjennom arbeidet med forvaltningsplanen er det forsøkt å gjøre en likeverdig veing av de ulike interessene innenfor rammene av verneforskriften og etter hensyn til verneverdiene. Vi håper og tror at denne forvaltningsplanen både vil kunne ivareta de nødvendige miljøhensyn, men samtidig også være med på å stimulere til enkelt og tradisjonelt friluftsliv og heller ikke være til hinder for utøvelsen av samisk næring og kultur, herunder reindrift.

Roar Høgsæt
Fylkesmiljøvernssjef
Fylkesmannen i Nordland

Innhold

Forord	2
Innhold	3
1 Sammen drag	5
2 Innledning	6
2.1 Vern av Junkerdal nasjonalpark	6
2.1.1 Verneplan for Junkerdal nasjonalpark og kommunedelplan for østre Salt dal ...	6
2.2 Forvaltningsplanen	7
3 Junkerdal nasjonalpark	8
3.1 Formål	8
3.2 Eiendomsforhold	8
3.3 Forvaltningsmyndigheter	8
3.4 Lovverk, føringer og forvaltning	8
3.4.1 Verneforskriften	8
3.4.2 Forholdet til annet lovverk	9
3.4.3 Andre føringer	10
3.4.4 Forvaltning av verneforskriften	11
3.5 Rådgivende utvalg	12
3.5.1 Mandat for utvalget	12
3.6 Naturmiljø	13
3.6.1 Landskap	13
3.6.2 Geologi	14
3.6.3 Botanikk	14
3.6.4 Dyreliv	15
3.6.5 Kulturminner og kulturmiljø	17
3.6.6 Tekniske inngrep	17
3.7 Innfallspor ter	18
4 Forvaltning av Junkerdal nasjonalpark	18
4.1 Overordnede utfordringer og strategier	18
4.1.1 Formål	18
4.1.2 Forvaltningsplanens målsettinger	19
4.1.3 Strategi for forvaltning av Junkerdal nasjonalpark	19
4.1.4 Prioriteringer mellom bruk og vern	20
4.1.5 Generelle retningslinjer for bruk og forvaltning	20
4.2 Forvaltningssoner	20
4.2.1 Kriterium for soneinndelingen	20
4.2.2 De forskjellige forvaltningssonene i Junkerdal nasjonalpark	21
4.3 Forvaltning av verneforskriften	22
4.3.1 Reindrift	23
4.3.2 Jakt, fiske og friluftsliv	27
4.3.3 Reiseliv og ferdsel	32
4.3.4 Bygninger og anlegg	38
4.3.5 Motorferdsel	41
4.3.6 Kulturminner og kulturlandskap	48
4.3.7 Utnyttelse av naturressurser	49

5	Forvaltningsmessige oppgaver og tiltak.....	54
5.1	<i>Oppsyn.....</i>	54
5.1.1	Status og utfordringer	54
5.1.2	Faglige utfordringer i forhold til verneformålet.....	54
5.1.3	Retningslinjer for oppsynet.....	55
5.1.4	Tiltak.....	55
5.2	<i>Tilrettelegging.....</i>	55
5.2.1	Status og utfordringer	55
5.2.2	Retningslinjer	56
5.2.3	Tiltak.....	57
5.3	<i>Informasjon.....</i>	57
5.3.1	Nordland nasjonalparksenter	58
5.3.2	Status og utfordringer	59
5.3.3	Retningslinjer	59
5.3.4	Tiltak.....	60
5.4	<i>Overvåkning.....</i>	61
5.4.1	Status og utfordringer	61
5.4.2	Retningslinjer	61
5.4.3	Tiltak.....	62
5.5	<i>Skjøtsel.....</i>	62
5.5.1	Status og utfordringer	62
5.5.2	Retningslinjer	62
6	Referanser	63
7	Vedlegg.....	64

1 Sammendrag

Forvaltningsplanen for Junkerdal nasjonalpark trekker opp retningslinjene for behandling av saker etter verneforskriften. Forvaltningsplanen foreslår også tiltak for de ulike aktiviteter og brukerinteresser i området. Med unntak av de punkter der verneforskriften viser til forvaltningsplanen, er planen ikke juridisk bindende, men retningsgivende for forvaltningen av verneforskriften.

Forvaltningsmyndigheten har etter verneforskriftens § 5 ansvar for å utarbeide en forvaltningsplan for nasjonalparken. Dette arbeidet har blitt gjennomført i nært samarbeid med det rådgivende utvalget for nasjonalparken, som har representert kommuner, grunneiere og brukeres interesser. Det er store utfordringer i å oppfylle verneformålet. Mange brukerinteresser er involvert, og hovedutfordringen blir å styre ulike aktiviteter til områder som kan ivareta og tåle de ulike formålene.

Forvaltningsplanen veier vern mot bruk innenfor rammene av verneforskriften. Når det er motstridende interesser mellom vern og bruk, skal brukerinteressene vike til fordel for verneformålet. Dette følger av sentrale retningslinjer og hensikten med vernet hvor blant annet ”føre-var” prinsippet er sentralt.

Forvaltningsplanen består av tre hoveddeler: en kort innledning, en kort beskrivelse av nasjonalparken og lengre del som går på forvaltningen av nasjonalparken. I den tredje og største delen er det brukt mye plass på fortolkning og utdyping av verneforskriften (hva som ligger i forskriften) og praktisering av forskriften (hvordan forvaltningen av nasjonalparken vil bli).

Soneinndelingen er et viktig verktøy for å nå målet med vernet. Sonene skal være med på å sikre verneformålet og samtidig åpne for brukerinteresser der dette ikke skader verneverdiene. Vern av naturen er et overordnet mål i alle sonene, og verneforskriften gjelder uavhengig av sonene. Denne forvaltningsplanen deler inn vernesonene i tre soner; vernesone, brukssone og tilretteleggingssone.

Forvaltningsplanen angir behovet for tilrettelegging og informasjon.

Forvaltningsmyndigheten har et spesielt ansvar for disse arbeidsfeltene. Oppgavene krever et godt samarbeid med andre aktører, og kan/bør gjennomføres i samarbeid med Statskog SF/Statskog Fjelltjenesten, berørte kommuner, Nordland nasjonalparksenter, jeger- og fiskerforeninger, turlag med flere.

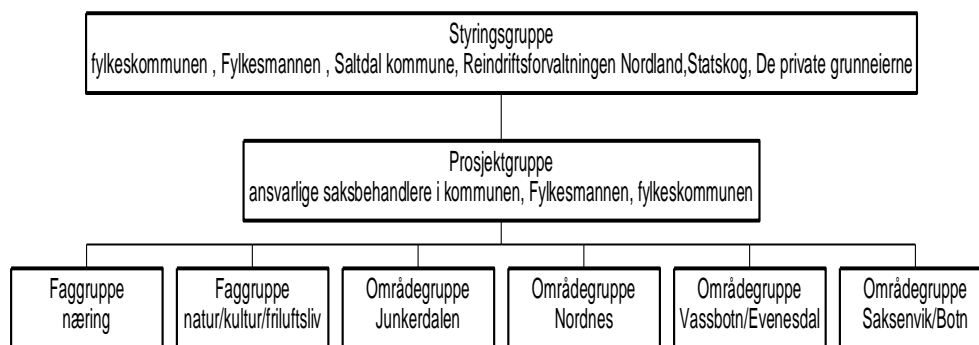
2 Innledning

2.1 Vern av Junkerdal nasjonalpark

I NOU 1986:13 *Ny landsplan for nasjonalparker* og Stortingets behandling av St.meld. nr. 62 (1991-92) *Ny landsplan for nasjonalparker og andre større verneområder i Norge* ble det klart at Junkerdal – Balvatn skulle utredes som ny nasjonalpark. Dette arbeidet ble startet opp våren 2000.

Planområdet berørte Fauske og Saltdal kommuner, og var på 1247 km². Av dette lå 1076 km² i Saltdal kommune. Grov avgrensning var Junkerdal i sør, svenskegrensa i øst, Langvatnet i nord og E6 i vest.

Arbeidet med verneplanen ble noe ulikt organisert i de to kommunene. I Saltdal var arbeidet lagt opp til en partnerskapsmodell mellom Saltdal kommune og Fylkesmannen, hvor det ble lagt vekt på medvirkning. Her deltok grunneiere, brukere, næringsaktører, organisasjoner og offentlige etater aktivt i arbeidet (se Figur 1). I Fauske kommune ble det opprettet et rådgivende utvalg, og arbeidet fulgte ordinær saksgang etter naturvernloven.

Figur 1: Organisering av arbeidet i Saltdal kommune i forbindelse med verneplanarbeidet for Junkerdal nasjonalpark.

Den 9. januar 2004 ble Junkerdal nasjonalpark opprettet. Det totale arealet som ble fredet var 682 km², hvor 589 km² ligger i Saltdal kommune og 93 km² ligger Fauske kommune. Statsgrunn utgjør 97 % av arealet. Sammen med opprettelsen av Junkerdal nasjonalpark ble plantelivsfredningen for Junkerdal – Balvatn av 16. mai 1935 opphevet.

Sammen med verneplanen for Junkerdal nasjonalpark, ble kommunedelplan for østre Saltdal vedtatt. Denne dekker nasjonalparken og randsonene.

2.1.1 Verneplan for Junkerdal nasjonalpark og kommunedelplan for østre Saltdal

Verneplanen og kommunedelplanen virker forskjellig. Verneplanen har naturvernloven som lovverk i grunn, og avgrensner konkrete områder med juridisk bindende bestemmelser gitt gjennom strenge forskrifter. Her er i utgangspunktet ingen fysiske tiltak tillatt. Fylkesmannen i Nordland er forvaltningsmyndighet, og har også ansvar for å utarbeide forvaltningsplan for bruken av nasjonalparken. I motsetning til kommunedelplaner som gjelder for et bestemt tidsrom, gjelder en verneplan frem til vernet er opphevet av Kongen i statsråd, eventuelt andre

som har fått delegert denne myndigheten. Se ”Bruks- og verneplan for Junkerdal-Balvatn” for mer informasjon.

Kommunedelplanen har plan- og bygningsloven som lovverk i grunn, og er bindende for arealbruken, både innenfor og utenfor nasjonalparken. Kommunen er myndighet. Kommunedelplanen har ikke så strenge reguleringer som verneplanen; her er lagt opp for ulike grader av tiltak i de ulike delene som omfattes av kommunedelplanen. En kommunedelplan gjelder i utgangspunktet for fire år. Se ”Bruks- og verneplan for Junkerdal-Balvatn” for mer informasjon.

Mange viktige spørsmål i nasjonalparken henger sammen med kommunedelplanen. Mens verneplanen for Junkerdal nasjonalpark først og fremst skal beskytte naturverdiene mot inngrep, har kommunedelplanen i tillegg lagt vekt på å fokusere på utviklingsmuligheter i området og på strategier for best mulig lokal forankring av areal- og ressursforvaltningen.

2.2 Forvaltningsplanen

De større verneområdene i Norge varierer mye med hensyn til størrelse, naturtype, dyre- og planteliv, menneskelig bruk osv. Det er et mål at forvaltningen av verneområdene skjer etter en nasjonal, helhetlig og fremtidsrettet strategi. Samtidig må forvaltningen av det enkelte verneområdet være forankret i formålsparagrafen. Utarbeidelse av forvaltningsplaner for nasjonalparker og større verneområder er fremhevet som et prioritert arbeidsområde. Målet er å få godkjente forvaltningsplaner for alle disse områdene slik at man oppnår en helhetlig forvaltning av verneområdene.

§ 5 i verneforskriften for Junkerdal nasjonalpark sier: ”*Det skal utarbeides en forvaltningsplan for Junkerdal nasjonalpark. Denne skal inneholde nærmere retningslinjer for forvaltning, skjøtsel, tilrettelegging, informasjon osv. Forvaltningsplanen skal godkjennes av Direktoratet for naturforvaltning. Forvaltningsmyndigheten kan iverksette tiltak for å fremme formålet med vernet.*” Viktigheten av utarbeidelse av en forvaltningsplan er også tatt opp i foredraget til Kronprinsregentens resolusjon av 09.01.04.

Forvaltningsplanen for Junkerdal nasjonalpark skal være et praktisk hjelpemiddel for å opprettholde og fremme formålet med vernet, samt sikre forutsigbarhet og likebehandling. Verneforskriften setter rammene for forvaltningsplanen. Verneforskriftens § 2, formålsparagrafen, er sentral i forhold til hvilke bruksformål som kan foregå. Forvaltningsplanen skal rulleres ved behov og seinest etter ti år.

Ved å utarbeide en forvaltningsplan for Junkerdal nasjonalpark ønsker man å få en samlet oversikt over og behandling av aktuelle problemstillinger. Det er et mål at forvaltningsplanen skal etablere gode rutiner for samarbeid og oppgavefordeling mellom aktørene lokalt, regionalt og nasjonalt. Forvaltningsplanen vil også fungere som en veileder for brukere av området, deriblant grunneiere, kommuner og frivillige organisasjoner. **Vi vil presisere at forvaltningsplanen ikke kan gi fritak fra søknadsplikten i forhold til en del tiltak, jf § 3 og 5 i verneforskriften for Junkerdal nasjonalpark. Forvaltningsplanen kan si at enkelte tiltak vil bli tillatt etter søknad, men ikke fritta fra søknadsplikten.**

3 Junkerdal nasjonalpark

Junkerdal nasjonalpark ligger i Saltdal og Fauske kommuner (se vedlegg 2). Totalt areal er 682 km², og det største arealet ligger i Saltdal kommune.

3.1 Formål

Formålet med Junkerdal nasjonalpark er:

- å bevare et stort og tilnærmet urørt naturområde som sikrer biologisk mangfold med økosystemer, arter og bestander, geologiske forekomster og kulturminner. Spesielt viktig er det unike plantelivet
- å stimulere til opplevelse av natur og landskap med få eller ingen inngrep gjennom utøvelse av tradisjonelt og enkelt friluftsliv.

Ivaretagelse av naturgrunnet innenfor nasjonalparken er viktig for samisk kultur og næringsutnyttelse. Området skal kunne brukes til reindrift.

3.2 Eiendomsforhold

Statskog SF eier 97 prosent av grunnen i nasjonalparken. Den grunnen som er privat eid, ligger i Tjårrisdalen samt vestover, i kanten av Junkerdalen (se vedlegg 3).

3.3 Forvaltningsmyndigheter

Ansvar for forvaltningen av Junkerdal nasjonalpark følger en tradisjonell modell. Dette involverer følgende myndigheter:

Miljøverndepartementet (MD) er øverste myndighet for miljøforvaltningen i Norge. Departementet har ansvar for at den miljøvernpolitikken Stortinget har vedtatt blir gjennomført. MD er overordnet myndighet for forvaltningen av områder vernet etter naturvernloven og viltloven.

Direktoratet for naturforvaltning (DN) er øverste fagmyndighet for naturvernsaker i Norge. Direktoratet har hovedansvar for forvaltning av områder vernet etter naturvernloven og viltloven. Det er DN som avgjør hvem som skal være forvaltningsmyndighet for det enkelte verneområde. DN er klageinstans for vedtak som forvaltningsmyndigheten i det enkelte verneområdet har gjort. DN skal også veilede forvaltningsmyndigheten i praktisering av verneforskriftene. Forvaltnings- og skjøtselsplaner for store verneområder skal godkjennes av DN.

Fylkesmannen (FM) er forvaltningsmyndighet for Junkerdal nasjonalpark. Se for øvrig kap. 3.4.4.

3.4 Lovverk, føringer og forvaltning

3.4.1 Verneforskriften

Verneforskriften for Junkerdal nasjonalpark finnes som vedlegg 1. Her vil vi gi en grov orientering om hvordan forskriften er bygd opp og en generell oppsummering.

Det refereres ofte til vernebestemmelsene for et område. Med dette menes § 3 for Junkerdal nasjonalpark. Denne paragrafen gir detaljerte og tematiske opplysninger av hva som er forbudt,

hva som er tillatt og hva som kan tillates etter søknad og vurdering av forvaltningsmyndigheten.

§ 1 Avgrensing

Paragrafen gir en oversikt over berørte kommuner og eiendommer, areal, grensene er angitt ved henvisning til kart. Det er ikke detaljert grensebeskrivelse i disse forskriftene – kartet er den offisielle grensebeskrivelsen.

§ 2 Formål

Formålsparagrafen sier hva vernet skal ivareta. Denne er viktig ved tolkningen av vernebestemmelsene, og verneformålet skal alltid ligge til grunn ved behandling av dispensasjonssaker.

§ 3 Vernebestemmelser

Vernebestemmelsene er tematisk ordnet, og delt opp i følgende: landskap, plantelivet, dyrelivet, kulturminner, ferdsel, motorferdsel og forurensing. Kapitlene beskriver først hva som er forbudt, deretter hva som er unntatt fra dette forbudet og til slutt hva det *kan* gis tillatelse til.

Et grunnleggende prinsipp ved bruk av skjønn er at tiltak som kan skade formålet med vernet ikke skal tillates.

§ 4 Generell unntaksbestemmelse

Denne gir åpning for dispensasjon når:

- forhold til formålet med vernet krever det
- for vitenskapelige undersøkelser
- arbeid av vesentlig samfunnsmessig betydning
- i spesielle tilfeller når dette ikke strider mot formålet med vernet.

§ 5 Forvaltningsplan

Det skal utarbeides forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for oppsyn, skjøtsel, tilrettelegging, informasjon m.m. Denne skal godkjennes av Direktoratet for naturforvaltning.

Det er viktig med henvisninger til forskriften i forvaltningsplanen; planen bør fungere som bruksanvisning for forvaltningen og publikum.

§ 6 Forvaltningsmyndighet

Direktoratet for naturforvaltning fastsetter hvem som er forvaltningsmyndighet. Dette er i dag Fylkesmannen i Nordland.

§ 7 Rådgivende utvalg

Det kan opprettes et rådgivende utvalg. Se for øvrig kap. 3.5.

§ 8 Ikrafttredelse

Ikrafttredelse av forskriften skjer straks, det vil si 9. januar 2004.

3.4.2 Forholdet til annet lovverk

Forskrifter gitt med hjemmel i naturvernloven går foran andre lover eller forskrifter hvis det er motstrid mellom bestemmelser. Dette gjelder også ved påbudt rådighet etter annet regelverk, for eksempel pålegg om hogst etter skogloven.

Det er også viktig å merke seg at det øvrige regelverk gjelder i tillegg til verneforskriftene. I en byggesak vil man for eksempel både trenge en tillatelse etter verneforskriften og en tillatelse etter plan- og bygningsloven. Ved søknader om motorferdsel kan det i noen tilfeller også være nødvendig med både dispensasjon etter motorferdselsloven og etter verneforskriften.

Med få unntak vil verneforskriften ha strengere bestemmelser om bruk og tiltak i et verneområde enn annet lovverk. Det er derfor naturlig at en søknad om dispensasjon først blir behandlet etter verneforskriften av forvaltningsmyndigheten.

Forskrifter gitt med hjemmel i naturvernloven begrenser ikke rådighetsutøvelsen utenfor et verneområde.

3.4.3 Andre føringer

Foredrag til kronprinsregentens resolusjon

I forbindelse med opprettelsen av Junkerdal nasjonalpark, ble det utarbeidet et foredrag til Kronprinsregentens resolusjon. Dette inneholder en beskrivelse av nasjonalparken, samt oppsummering av høring og tilrådninger. Her ligger det en rekke føringer (se under Miljøverndepartementets meninger) for forvaltningen, som ikke står i verneforskriften. Viktige føringer er lagt til grunn i kap. 4.3, forvaltning av verneforskriften.

Fjellteksten

St.prp. nr. 65 (2002-2003) åpner for økt miljøtilpasset turistvirksomhet i verneområder. En hovedutfordring er at turistvirksomheten ikke kommer i konflikt med verneformålet:

Regjeringen mener likevel det er potensial for mer turistmessig bruk av våre verneområder, og vil åpne for økt miljøtilpasset turistvirksomhet som ikke kommer i konflikt med verneformålet i nasjonalparkene. Tilrettelegging skal skje på naturens premisser, men med premisser som samtidig åpner for flerbruk.

Tiltak innenfor nasjonalparker og landskapsvernområder i forbindelse med turisme skal selvsagt vurderes på samme måte enten tiltaket er av kommersiell eller ikke-kommersiell karakter. Det er tiltakets innvirkning i forhold til verneformålet som skal være avgjørende, ikke om tiltaket har næringsmessig betydning.

(St.prp. nr 65 (2002-2003): s 211-212).

Fjellteksten innebærer ikke forskriftsendringer, men kan føre til endringer i hvordan man fortolker verneforskriften i de tilfeller det er åpnet for skjønn. Fortsatt gjelder følgende:

- nasjonalparker skal forvaltes strengt med hensyn til motorferdsel, bygging og andre tekniske inngrep
- det skal ikke skilles mellom ulike aktører (kommersielle og ikke-kommersielle), det er aktivitetens karakter og påvirkning på verneverdier/naturgrunnlag som er avgjørende
- utleie av eksisterende bygninger er ikke søknadspliktige, men hvis bygningen skal bygges om/ut i denne forbindelsen (fasadeendring) skal det gjøres en særlig vurdering i forhold til verneverdier og andre brukerinteresser i hvert tilfelle.

Samarbeidsregjeringen har i Soria-Moria erklæringen sagt at det skal lages en "handlingsplan for bærekraftig bruk og skjøtsel av nasjonalparker og andre store verneområder". Arbeidet med denne og ønsket utvikling vil dermed legge føringer for forvaltningen av våre nasjonalparker fremover, spesielt de som har friluftsliv og naturopplevelse som en del av verneformålet.

3.4.4 Forvaltning av verneforskriften

Verneforskriften for Junkerdal nasjonalpark har som formål å opprettholde den tilstanden som var ved fredningstidspunktet, samt fremme verneformålet.

Forvaltningsansvaret for Junkerdal nasjonalpark ligger til Fylkesmannen i Nordland, og det er deres ansvar at verneforskriftene blir forvaltet i forhold til verneformålet. Hvis verneverdiene forringes, er det Fylkesmannens ansvar at nødvendige tiltak blir igangsatt. Videre skal Fylkesmannen behandle og avgjøre alle søknader, og klage på vedtak skal gå via Fylkesmannen og sluttbehandles av Direktoratet for naturforvaltning, som er klageinstans.

Det skal legges et langsiktig perspektiv på forvaltningen av områdene. Dette stiller store krav til langsiktig tenkning hos både forvaltningsmyndigheten og de daglige brukerne. Forvaltningsplanene har et forholdsvis langsiktig perspektiv, og forvaltningsplanen for Junkerdal nasjonalpark tenkes rullert/oppdatert seinest om 10 år.

Generelle retningslinjer for saksbehandling

1. Alle søknader om tiltak som krever tillatelse/dispensasjon etter verneforskriften sendes forvaltningsmyndigheten
2. Normalt vil verneforskriften ha strengere bestemmelser enn det som gjelder etter annet lovverk. Søknader vurderes derfor først etter verneforskriften før de eventuelt vurderes etter annet lovverk. Avslag etter verneforskriften kan ikke overstyres av annet lovverk.
3. Nærmere retningslinjer for saksbehandling er gitt under de enkelte brukerinteresser. Det er viktig at en i all saksbehandling gjør en samlet vurdering i forhold til tiltakets virkning på verneverdier og forholdet til øvrige brukerinteresser
4. Søknader om motorferdsel i utmark sendes på eget skjema. For byggesaker brukes standard søknadsskjema for byggesaker som fåes hos kommunene.
5. Ved brudd på vilkår i en tillatelse skal forvaltningsmyndigheten vurdere om saken skal behandles på ny med tanke på å gjøre om vedtaket. Ved grovere brudd bør tiltaket gjøres om slik at tillatelsen inndras. Brudd på vilkår kan tillegges vekt ved behandling av nye søknader.
6. Oppsynet er ansvarlig for oppfølging av tillatelser/dispensasjoner. Oppsynet vurderer anmeldelse ved brudd på vilkår og verneforskriften.
7. Disse instansene skal ha kopi av alle vedtak: berørte kommuner, grunneier, Statens naturoppsyn/Statskog Fjelltjenesten, Direktoratet for naturforvaltning, rådgivende utvalg v/ leder, Reindriftsforvaltningen i Nordland og Naturvernforbundet i Nordland. Naturvernforbundet er definert som part (bestemt på nasjonalt nivå), og har klageadgang.
8. I saker som omhandler kulturminner, skal Nordland fylkeskommune (kulturminner i Nordland) og Sametingets kultur- og miljøvern avdeling involveres.
9. Saker som gjelder nyetablering av anlegg som kan ha påvirkning på reindrifts virksomhet, skal sendes på høring til Reindriftsforvaltningen/reinbeitedistriktet.
10. Direktoratet for naturforvaltning er klageinstans for alle saker etter verneforskriften. Klage på vedtak sendes Direktoratet for naturforvaltning via Fylkesmannen i Nordland. Fylkesmannen vurderer om det framkommer nye saksopplysninger som

tilsier at vedtaket kan omgjøres. Om Fylkesmannen opprettholder sitt vedtak, oversendes klagen DN for endelig behandling og vedtak.

3.5 Rådgivende utvalg

Verneforskriftens § 7 sier: ”Forvaltningsmyndigheten kan opprette et rådgivende utvalg for forvaltningen av nasjonalparken.” I foredraget til Kronprinsregentens resolusjon er det anbefalt at det opprettes et rådgivende utvalg. Under høringsprosessen anbefalte også Reindriftsforvaltningen, Områdestyret i Nordland, Saltdal kommune, Statskog SF, Salten friluftsråd, Den Norske Turistforening, Bodø og Omegn Turistforening, Saltdal turlag og Saltdal JFF at det opprettes et rådgivende utvalg.

28. september 2005 ble rådgivende utvalg (RU) for Junkerdal nasjonalpark konstituert. Det består av:

- Saltdal kommune v/ Bjørn Karlsen (leder)
- Fauske kommune v/ Jan Nystad (nestleder)
- Nordland fylkeskommune v/ Elsemari Iversen
- Balvatn reinbeitedistrikt v/ Per Olof Blind
- Private grunneiere v/ Ruth Gustavsén
- Statskog SF v/ Odd Vestgård
- FNF-Nordland v/ Merethe Sollund

Fylkesmannen deltar ikke i det rådgivende utvalget, men fungerer som sekretariat.

RU skal sikre lokal medvirkning i den daglige forvaltningen av verneområdene. En viktig oppgave den første tiden er å bidra i arbeidet med forvaltningsplanen, men utvalget vil også bestå og bidra etter at forvaltningsplanen er utarbeidet.

3.5.1 Mandat for utvalget

På det konstituerende møtet ble følgende mandat vedtatt:

- RU for Junkerdal nasjonalpark består av en representant fra hver av de to berørte kommunene, en fra Nordland fylkeskommune, en fra de private grunneierne, en fra Statskog SF, en fra Balvatn reinbeitedistrikt og en fra de frivillige organisasjonene ved Forum for Natur og Friluftsliv (FNF).
- Disse 7 deltakerne har stemmerett. RU velger selv leder og nestleder. De ulike aktører bestemmer selv hvem som skal sitte i utvalget og hvor lenge de skal sitte.
- Fylkesmannen i Nordland utgjør sekretariatet i RU og har talerett.
- RU skal arbeide for en enhetlig og samordnet forvaltning av nasjonalparken innenfor rammene av forskriften og for å fremme formålet med vernet. RU har uttalerett og kan gi råd i alle saker utvalget blir bedt om å ta opp til behandling eller i saker som utvalget selv anser som viktige for forvaltningen av nasjonalparken, herunder også forhold som omfatter næringsutvikling.
- RU skal bidra med faglige og/eller fagpolitiske råd i forvaltningen av nasjonalparken og under arbeidet med forvaltningsplanen. RU skal også bidra til at det finnes praktiske løsninger innenfor gitte rammer og til løsning på konflikter og problemstillinger.
- RU skal bidra til lokal medvirkning. Medlemmene til RU skal forankre prosessen i egen organisasjon, og ved behov sørge for behandling av saker i egen organisasjon før behandling i RU. Videre skal RU holde seg innenfor de faglige, juridiske, tidsmessige

og budsjettmessige rammene som er satt. Utvalget bør møtes ved behov, minimum en gang i året. Møtested varierer mellom kommunene.

- Fylkesmannen dekker reise og opphold etter statens regulativ samt tapt arbeidsfortjeneste til representanter som ikke får dekket dette gjennom sin organisasjon.
- RU skal bidra aktivt i arbeidet med forvaltningsplan for Junkerdal nasjonalpark. Utvalget skal møtes ved behov, det vil si ved hvert trinn i prosessen, for å diskutere løsninger på aktuelle problemstillinger. Når rådene er entydige og innenfor verneforskrift, politiske føringer og annet lovverk skal Fylkesmannen i Nordland ta disse til følge og innarbeide de i forvaltningsplanen.
- RU skal bidra til at man i forvaltningsplanen tar hensyn til de føringer som ligger i kommunedelplanen for de områdene som ligger utenfor nasjonalparken. Dette gjelder først og fremst innfallsportene.

3.6 Naturmiljø

For detaljert beskrivelse av naturmiljøet i Junkerdal nasjonalpark, viser vi til bruks- og verneplanen for Junkerdal-Balvatn med konsekvensutredninger. Under vil vi gi en kort beskrivelse

3.6.1 Landskap

Nasjonalparken ligger mellom Sulitjelma i nord og Junkerdal i sør. Hele området er preget av et svært variert landskap som ble formet under istiden for 10.000 år siden. Landskapet er interessant og viktig i geologisk sammenheng.

Nord i nasjonalparken finner du et småkupert viddelandskap med mange små og store vann. I de vestlige områda er fjellandskapet tilbaketrasket med flere mindre dalfører der vannet renner i retning Saltdal eller mot fjorden. I sør har landskapet et betydelig innlandspreg, med langstrakte u-daler mellom høyreiste fjellmassiv. De sentrale områda er vide og åpne med det store Balvatnet i midten. Solvågtind og Nordsaulo er høyreiste, markerte og majestetiske og er av de mest karakteristiske fjellene i området.

Figur 1: Fjellet Sjlájppa midt i bildet med Rykkjedalen på venstre side og Skaitidalen på høyre side. Bildet er tatt fra Skaitiaksla, og viser litt av det innlandsprega landskapet i sør (foto © Magne Eikeland).

3.6.2 Geologi

Bergartene i nasjonalparken er utviklet under den kaledonske fjellkjededannelsen (ca. 430 til 380 millioner år siden). Vi finner her følgende dekkekomplekser representert:

- Gaskadekket
- Seve-Kølidekket

Dominerende bergarter innen Gaskadekkekomplekset er kalksilikatglimmerskifer og rustne glimmerskifer (stedvis med stauro litt), glimmergneis, men også mindre forekomster av grafittskifer.

Dominerende bergarter innen Seve-Kølidekkekomplekset er glimmerskifer/fyllitt av forskjellige utforminger og dessuten mindre forekomster av sandsteiner, grafittskifer, marmor, grønnstein og mørk hornblendegneis (med amfibolitt).

I tillegg til disse dekkebergartene finnes mindre forekomster av kaledonske dypbergarter som forgneiset granitt, kvartsiorett (dioritt) og hornblendegabbro.

I nasjonalparken er det generelt lite løsmasser. Store areal består av bart fjell eller det er kun et dekke av morenemateriale av varierende tykkelse.

3.6.3 Botanikk

Junkerdal nasjonalpark ligger i regnskygge i forhold til Svartisen, og har et forholdsvis varmt og tørt sommerklima. Klimaet og gunstig berggrunn har gitt livsgrunnlag til svært mange plantearter. Plantelivet i de østlige delene ble allerede i 1928 fredet som Junkerdalen-Balvatnet plantefredningsfelt. Verneområdet ble utvida i 1935 og videre opphevet da nasjonalparken ble vedtatt i 2004.

I nasjonalparken finnes en rekke ”plantefjell” med stor botanisk rikdom. Flere av vegetasjonstypene er generelt sjeldne så som kantlynghei og reinrosehei med lapprose. Mange av plantene i nasjonalparken finnes ellers bare lengre nord, eller på andre kontinenter. Noen av spesialitetene er grønlandsstarr, bergjunker, fjellvalmue, halvkulerublom, svartbakkestjerne og fjellsolblom. Andre sjeldne planter i nasjonalparken er høgfjellsklokke, sølvkattfot, brann- og lodnemyrklegg.

Figur 2: Fjellsolblom (foto © Gunnar Rofstad).

Figur 3: Bergjunker (foto © Gunnar Rofstad).

Følgende områder er vurdert å være spesielt botanisk viktige:

- St. Rosna – Skoddefjellet – Dardi – Anna – Gjertrudsfjellet
- sørvest for Balddoivi
- Avveluncohka – Skuortacohka
- Syrvatnet – Vassavaggi – Kong Oskar – Calbmebealli
- Skaitikasla
- Båtfjellet/Solvågtinden
- sørsida av Balvatnet
- sørsida av Stor Graddis
- Nord-Saulo og Båtskaret
- østsida av Balvatnet

For kartfesting av verdifulle botaniske områder, se vedlegg 4.

3.6.4 Dyreliv

Rik berggrunn gir grunnlag for rik vegetasjon som igjen gir grunnlag for et rikt og variert dyreliv (virvelløse dyr, fugler og pattedyr). Mange sjeldne og truede fugler hekker innenfor nasjonalparken, blant andre jaktfalk, kongeørn, smålom, storlom, bergand, havelle, svartand og sjørre.

De viktigste områdene for våtmarksfugl innen nasjonalparken er:

- Fuglevatnet/Rosna, nasjonal verdi
- øvre del av Storengdalen, regional/lokal verdi

Jerv og gaupe har fast tilhold her, og fjellrev, bjørn og oter streifer regelmessig gjennom området. Reinbeite foregår hele året.

I Rosna/Fuglevatnområdet er det påvist et relativt stort antall arter krepsdyr, hvorav flere er sjeldne for Nordland. Stein-, døgn- og vårfluefaunaen står i kontrast til dette med svært få og meget vanlige arter.

De sommerfuglartene som er av spesiell interesse her er arter med nordlig utbredelse. Det er arter som kun finnes i Nord-Norge, og arter som har forekomster både i Nord-Norge og i fjellområdene i Sør-Norge. Dette kan sees som en parallell til fjellplantenes utbredelse.

Følgende dagsommerfugler med nordlig utbredelse er registrerte innen nasjonalparken: Polargulvinge, heklagulvinge, iduns rutevinge, polarblåvinge og andromedasmyger.

Følgende dagsommerfugler med utbredelse både i Nord-Norge og i fjellområdene i Sør-Norge er registrerte i nasjonalparken: Tors perlemorvinge, Nornens ringvinge. Av disse dagsommerfuglene er polarblåvinge klassifisert som sjelden. Den er også en norsk ansvarsart. Iduns rutevinge er klassifisert som sjelden.

Figur 4: Polarblåvinge (foto © Gunnar Rofstad).

Andre arter som er registrert er nattflyene båndfjellfly, grått fjellbakkefly (begge klassifisert som sjeldne) og svartflekksmyger (klassifisert som hensynskrevende).

Følgende områder er spesielt viktige for dagsommerfugler/nattfly:

- sør for Solvågvatnet/Båtfjellet, regional verdi
- mellom Rosna/Fuglevatnet og nordenden av Balvatnet, regional verdi
- rundt Juttar, regional verdi

For kartfesting av verdifulle naturområder, se vedlegg 4.

Det er stedvis svært godt fiske innenfor nasjonalparken. Fiskeartene er ørret og røye. De beste fiskevannene ligger i den nordlige delen, og har avløp til Balvatn-vassdraget, som er et rent ørretvassdrag.

3.6.5 Kulturminner og kulturmiljø

Junkerdal nasjonalpark er et område hvor det fra gammelt av har vært betydelig samisk bruk. Det har vært drevet reindrift i området fra 1500-1600 tallet, men det har foregått jakt og fangst i uminnelige tider. Det er hovedsakelig samiske kulturminner i nasjonalparken: spor etter teltboplasser, gammetufter, hellere, fangstinnretninger og ildsteder. Den overveiende delen av kulturminnene er automatisk freda.

I skoggrensa finnes det også tufter etter fast samisk gårdsbosetting. Det drives fortsatt reindrift her.

Det finnes også andre kulturminner i nasjonalparken, blant annet gamle utmarksslåtter, fiske, fangst, hogst og spor etter prøveskjerping og boring i mineralforekomster. For kartfesting av kulturminner, se vedlegg 4.

3.6.6 Tekniske inngrep

Store tekniske inngrep, blant annet reguleringen av Balvatnet og Dorro, er holdt utenfor Junkerdal nasjonalpark. Innenfor nasjonalparken finnes et mindre antall private hytter og hytter åpne for allmennheten, bruer og klopper, merkede stier og et mindre anlegg i forbindelse med vannkraftutbygging. Videre har reindriften en del gjerder, hytter og gammer i området. Vi viser her til vedlegg 9 og tabell 1, som viser inngrep i Junkerdal nasjonalpark, samt vedlegg 8 (inngrepsfrie områder).

Tabell 1: Oversikt over de ulike inngrep/tiltak innenfor Junkerdal nasjonalpark

Inngrep/tiltak	Hvor	Eier
Reingjerde	Skaitidalen	Reindriftsforvaltningen
Reingjerde	SØ Balvatn – Ikes	Länsstyrelsen i Norrbotten
Reingjerde	Gealgilas (Balvassdemningen og Rosna)	Balvatn reinbeitedistrikt
Reingjerde	Slakteri ved Coarvi	Balvatn reinbeitedistrikt
Reingjerde	Daumannselva	Balvatn reinbeitedistrikt
Merka turistløype	Coarvi – Sverige	Sulitjelma og Omegn Turistforening
Merka turistløype	Balvassdemning – Skaiti	Sulitjelma og Omegn Turistforening og Bodø og Omegns Turistforening
Merka turistløype	Låmivatnet – Coarvihytta	Sulitjelma og Omegn Turistforening
Merka turistløype	Utløp Coarvivatnet – Balvatnet	Sulitjelma og Omegn Turistforening
Merka turistløype	Risevatnet – Mavasjavre	Sulitjelma og Omegn Turistforening
Merka turistløype	Jakobsbakken – Balvatnet	Sulitjelma og Omegn Turistforening
Merka turistløype	Jakobsbakken – Vassbotnfjell	Sulitjelma og Omegn Turistforening
Merka turistløype	Storengdalen – Skaiti	Bodø og Omegns Turistforening
Merka turistløype	Storengdalen – Solvågli	Bodø og Omegns Turistforening
Merka turistløype	Balvassdemningen – Storengdalen	Bodø og Omegns Turistforening
Merka turistløype	Storengdalen via Rykkjedalen – Skaiti	Bodø og Omegns Turistforening
Klopplegging	Balvassdammen – Rosna	Statskog SF
Bru	Rosnaelva	Sulitjelma og Omegn Turistforening
Bru	Innløpselv til Balvatnet v/ Balvasshytta	Sulitjelma og Omegn Turistforening
Bru	Argalajjåkka v/ Hedningevollen	Statskog SF
Bru	Valffarjohka	Sulitjelma og Omegn Turistforening
Bru	Skaitielva v/ Raufjell	Bodø og Omegns Turistforening
Bru	Storengdalen	Bodø og Omegns Turistforening
Calalveshytta	Callanasjavri	Sulitjelma og Omegn Turistforening
Balvasshytta	Balvatnet ved Skaitidalen	Sulitjelma og Omegn Turistforening
Argaladhytta	Argaladdalen	Bodø og Omegns Turistforening
Fuglevannshytta	Fuglevatnet	Sulitjelma JFF
Naust	Fuglevatnet	Sulitjelma JFF

Naust	Nedre Sølbackvatn	Sulitjelma JFF
Naust	Solvågvatnet	Saltdal JFF
Andre hytter		Private eiere
Reindriftshytte	Store Rosna	Balvatn reinbeitedistrikt
Reindriftshytte	Lille Rosna	Balvatn reinbeitedistrikt
Reindriftshytte	Fiskløyvatnet	Balvatn reinbeitedistrikt
Reindriftshytte	Skaitidalen	Länsstyrelsen i Norrbotten
Gamme/hytte	Båtskardet	Tomas Evenstrøm
Gamme	Bekkmann	Balvatn reinbeitedistrikt
Båtdrag	Balvatnet – Fuglevatnet	Sulitjelma JFF/Statskog SF
Ledevoll/demning	Valffarjohkdalen	Salten kraftsamband

3.7 Innfallsporter

Viktige innfallsporter for Junkerdal nasjonalpark er Balvatnet, Risvatnet, Storstilla, Daja, Jakobsbakken, Kjelvvatnet, Fagerbukta, Furuhaugen, Vassbotn, Evenesdal/Storengdalen, Solvågli, Skaiti og Skærrem (se vedlegg 10). Storjord er også en viktig innfallsport, ikke minst gjennom at Nordland nasjonalparksenter ligger her. Mest brukt er innfallsportene ved Balvatnet, Storengdalen og Skaiti.

Det er i dag varierende tilrettelegging på de ulike innfallsportene; noen er ikke tilrettelagt i det hele tatt, mens andre er relativt godt tilrettelagt med parkeringsplasser, informasjon m.m.

I og med at innfallsportene ligger utenfor nasjonalparken, er det kommunen som er myndighet for disse. Fylkesmannen har mulighet for å bidra med forvaltningsmidler til nødvendige tiltak, noe som er beskrevet senere i forvaltningsplanen.

Saltdal kommune har utarbeidet en oversikt over parkeringsplasser i tilknytning til nasjonalparken. De vil sette i gang utarbeidelsen av en rammeplan som angir hvilke tiltak som ønskes lagt i og ved innfallsportene Balvatnet, Storengdalen og Skaiti. Dette gjøres for å utnytte potensialet som ligger i å profilere, markedsføre og legge til rette for økt turistmessig bruk av nasjonalparken.

4 Forvaltning av Junkerdal nasjonalpark

4.1 Overordnede utfordringer og strategier

Den overordnede målsettingen for opprettelsen av verneområder er å bevare urørt eller lite påvirket natur (jf naturvernlovens § 3).

I nasjonalparkene ønsker vi å ta vare på variasjonsrikdommen i Norges naturarv, både for naturens og vår egen del. Nasjonalparkene skal sikre store, sammenhengende og inngrepsfrie økosystemer som en helhet, og de står slik sett i en særstilling i forhold til andre verneformer og dermed som virkemiddel i naturvernarbeidet. Disse overordnede målsettingene og rammene ligger til grunn for forslag om opprettelse av nasjonalparker, utforming av verneforskrifter og den praktiske og utøvende forvaltning av forskriftene.

4.1.1 Formål

Verneforskriftens § 2 sier klart og tydelig at å bevare et stort og urørt naturområde er hovedformålet med vern av Junkerdal nasjonalpark. Videre skal Junkerdal nasjonalpark stimulere til opplevelse av natur og landskap med få eller ingen inngrep gjennom utøving av tradisjonelt og enkelt friluftsliv. Ivaretagelse av naturgrunnet er viktig for samisk kultur og næringsutnyttelse. Junkerdal nasjonalpark skal kunne brukes til reindrift.

Naturverdiene prioriteres først. Hensyn til friluftsliv og utøvelse av reindrift prioriteres som nummer to. Med tradisjonelt og enkelt friluftsliv menes enkelt, ikke-motorisert friluftsliv uten stor grad av tilrettelegging. Da naturgrunlaget er hovedårsaken til opprettelsen av nasjonalparken, mener forvaltningsmyndigheten at det her må fokuseres på stimulering i form av informasjon, veiledning og formidling av naturopplevelser, tilrettelegging av innfallsporter osv framfor fysisk tilrettelegging i form av å etablere nye hytter, merking av nye stier etc innenfor nasjonalparkgrensen.

Reindriftsnæringen og friluftslivet har i en del tilfeller interesser som kan komme i konflikt med hverandre. Også dette er et argument for at det skal stimuleres til friluftsliv i form av informasjon og veiledning framfor fysiske tilretteleggingstiltak. Videre forsøker forvaltningsplanen å kanalisere friluftsutøvelse bort fra spesielt viktige områder for reindrifta til bestemte tider. I saker som gjelder ny, fysisk tilrettelegging vil søknaden om dette sendes på høring til Reindriftsforvaltningen/reinbeitedistrikt for uttalelse før vedtak blir fattet. I søknader fra reindrifta skal grunneier (i dag Statskog SF) informeres eller høres.

4.1.2 Forvaltningsplanens målsettinger

Forvaltningsplanen skal bidra til

- at verneverdiene blir ivaretatt for fremtiden
- at utviklingen av naturen og landskapet blir overvåket og at nødvendige skjøtels- og tilretteleggingstiltak blir igangsatt
- at samfunnets og aktiviteters virkning på nasjonalparken blir overvåket og fulgt opp
- samarbeid mellom berørte og forvaltningmyndigheten
- stimulering til ikke-motorisert friluftsliv generelt
- at naturgrunlaget ivaretas for utøvelse av samisk kultur og næringsutøvelse
- at bærekraftig naturbasert reiseliv kan utvikles.

4.1.3 Strategi for forvaltning av Junkerdal nasjonalpark

Forvaltningsmyndigheten skal i sitt arbeid:

- Samarbeide med rådgivende utvalg, grunneiere, brukere, kommunene, lokalt og sentralt naturoppsyn, politi og andre
- Legge vekt på informasjon og holdningsskapende arbeid i samarbeid med Nordland Nasjonalparksenter
- Forvalte nasjonalparken basert på best mulig tilgjengelig kunnskap og peke på eventuelt behov for ny kunnskap, så vel naturfaglig som kulturmessig
- Overvåke naturmiljøet i verneområdene for å følge utviklingen av verneverdiene over tid, samt jevnlig evaluere effekten av forvaltningen
- Ta initiativ til skjøtelsplaner og tiltak hvis/der det trengs av hensyn til verneformålet
- Legge føre-var – prinsippet til grunn i all forvaltning av nasjonalparken.
- Være positiv til naturbasert reiseliv innenfor rammen av verneforskriften

”Føre-var”-prinsippet

- Forvaltningen skal skje i et langsiktig perspektiv
- Konsekvens av vedtak skal vurderes med hensyn til presedens. Dersom presedens vil kunne gi negative sumeffekter, skal ikke enkelttiltak tillates selv om konsekvensene av dette isolert sett kan være små
- Konsekvenser av irreversible tiltak skal være klarlagt før vedtak fattes

4.1.4 Prioriteringer mellom bruk og vern

1. Om ikke annet fremgår av verneforskriften skal brukerinteressene tilpasse seg hensyn til verneverdiene: naturverdier skal prioriteres først, deretter hensyn så området kan brukes til friluftsliv og reindrift, og andre interesser etter dette igjen.
2. Konsekvenser for verneverdiene skal være retningsgivende for forvaltningen, altså ikke økonomiske forhold hos tiltakshaver i forhold til næringsinteresser eller kostnader ved tiltaket.
3. Forvaltningen skal overvåke om ferdsel skader verneverdiene i Junkerdal nasjonalpark. Om ferdselen skader naturmiljøet, skal Direktoratet for naturforvaltning bes om å iverksette reguleringer i tråd med hjemmel i § 3, punkt 5.2 i verneforskriften.

4.1.5 Generelle retningslinjer for bruk og forvaltning

I DN-rapport 1996-3 påpekes en del generelle retningslinjer for forvaltning av nasjonalparker. Verneforskriften for Junkerdal nasjonalpark må ses i lys av disse retningslinjene, som lyder slik:

- Forvaltningen av nasjonalparker må ha et langsiktig perspektiv
- Forvaltningen av nasjonalparkene skal ta hensyn til det biologiske mangfoldet
- Forvaltningen av nasjonalparkene må bygge på "føre-var" – prinsippet
- Nasjonalparkene må forvaltes ut fra at natur har en egenverdi
- Nasjonalparkene må forvaltes i et nasjonalt og internasjonalt helhetsperspektiv
- Hver enkelt nasjonalpark må forvaltes helhetlig
- Verneverdiene må sikres ved å styre menneskelig påvirkning
- Fritidsaktiviteter som i liten grad påvirker naturmiljøet bør gå foran andre aktiviteter
- Forvaltningen skal ta hensyn til tradisjonell bruk så lenge det ikke går ut over verneformålet
- Forvaltningen skal hindre inngrep og slitasje på kulturminner
- Forvaltningen av nasjonalparkene må ta utgangspunkt i å styre/tilrettelegge, og ikke unødvendig nedlegge forbud
- Det skal være åpenhet i forvaltningen.

4.2 Forvaltningssoner

I DN – håndbok 17-2001 redegjøres det for soneinndeling i nasjonalparker og landskapsvernområder. For enklest å ta vare på verneverdiene i de forskjellige verneområdene, vil det være praktisk å dele hvert område inn i forskjellige forvaltningssoner, som har ulike målsettinger med hensyn til forholdet mellom vern og bruk. Soneinndelingen håndterer forholdet til de ulike brukerinteressene, og er derfor ikke en gradering av verneverdiene i området. Soneinndelingen vil innebære en strengere dispensasjonspraksis i den strengeste sonekategorien.

4.2.1 Kriterium for soneinndelingen

Soneinndelingen bygger på miljøtilstanden og bruken slik den er, og slik forvaltningsmyndigheten ønsker den for fremtiden i de ulike delene av verneområdene.

Følgende kriterier er vektlagt ved inndeling i de ulike forvaltningssonene:

- Naturkvaliteter og sårbarhet
- Inngrep og inngrepsfrie områder
- Bruk av området
- Tilrettelegging for friluftsliv
- Spesielle hensyn til fauna og vegetasjon

- Behov for å skjerme sårbare områder
- Reindriftas bruk av området
- Årstidsvariasjoner med hensyn til bruk og sårbarhet.

4.2.2 De forskjellige forvaltningssonene i Junkerdal nasjonalpark

Vernesone

Gjelder områder hvor verneforskriften skal praktiseres strengt pga enestående eller trua natur- og kulturverdier. Naturvern hensyn overordnet andre interesser. Her er det få spor etter nyere tekniske inngrep og det er ønskelig å holde områdene uten inngrep og tilrettelegging i fremtida. Behovet for streng forvaltning gjelder selv om det er noe tilrettelegging i området. Urørthetspreg vil være en viktig verdi og det bør stilles strenge krav til en mest mulig landskapstilpasset videreføring av merker, skilter, bruer og klopper. Urørt natur der naturens egne prosesser skal gå mest mulig upåvirket hører hjemme i denne sonen. Områder med kulturminner som skal gjennomgå en naturlig aldring hører også til denne sonekategorien.

Vernesonene utgjør ca 50% av arealet i Junkerdal nasjonalpark (se vedlegg 11). Områdene er med unntak av noen få hytter urørte med svært store natur- og reindriftsverdier. Vernesonen skal ha den strengeste forvaltningen. Eksempel på dette er at her tillates ikke merking av nye stier, eller utvidelse av eksisterende hytter.

Vernesonen er avgrenset med bakgrunn i svært store og sårbare verdier knyttet flora og fauna. Vi viser her til vedlegg 4, samt verneplanutredningen med tilhørende registreringer for en mer detaljert beskrivelse. Det er valgt å beholde vernesonen rundt hytta på vestsiden av Fuglevatnet da denne ligger i umiddelbar nærhet til hekkelokaliteter til to svært sårbare fuglearter.

Brukssone

Omfatter områder der formålet er å opprettholde det naturlige miljøet, men der det likevel kan gjøres en del tiltak som er til fordel for det enkle friluftslivet eller næringsinteresser. Dette kan gjelde tiltak som merking av stier, bygging av åpne hytter, utvidelse av eksisterende hytter og vedhogst i mindre omfang.

Brukssonene består av større areal i sør, totalt ca 50% av arealet. I tillegg kommer en sone på 30 meter rundt hyttene som ligger i vernesonen, med unntak av den hytta som ligger på vestsiden av Fuglevannet. Sonen (se vedlegg 11) har svært store landskapsverdier og få inngrep, men er samtidig vurdert å være mer slitesterkt/ha en mindre sårbar flora og fauna.

Tilretteleggingsone

Gjelder områder der en kan legge forholdene spesielt til rette for ferdsel og kan åpne for spesielle brukerinteresser, særlig i forbindelse med reiseliv eller nærområder til turisthytter. Områder med kulturminner som skal brukes aktivt i sammenheng med reiseliv hører med her. Det samme gjelder områder der tekniske inngrep allerede finnes. Denne sonen gjelder for det meste små områder.

Det er en liten tilretteleggingsone innenfor nasjonalparken. Den ligger øst for Balvassdemningen (se vedlegg 11).

Området øst for Balvassdemningen er mye brukt. Her finnes det i dag flere anlegg som brukes i forbindelse med reindrifta, samtidig som vi mener området sørøst for demningen til en viss grad kan tilrettelegges for friluftsliv, reiseliv og lette adgangen for funksjonshemmede.

4.3 Forvaltning av verneforskriften

Gjennom folkemøter, åpne kontor, skriftlige og muntlige bidrag har det kommet en rekke innspill på hva som ønskes tillatt og hvilke tiltak som bør gjennomføres innefor nasjonalparken. Enkelte innspill er ikke mulig å imøtekomme da de er forbudt i henhold til verneforskriften, mens andre innspill er tillatt eller direkte unntatt fra verneforskriften. Disse er kort behandlet, samtidig som tiltak det kan gis dispensasjon for er mer nøye omtalt. En kort oppsummering av ønsker og innspill er listet opp under ”Ønsker og utfordringer i forvaltningen”.

Verneforskriften danner rammene for hva som er tillatt innenfor Junkerdal nasjonalpark. I den daglige forvaltningen og forvaltningsplanen for Junkerdal nasjonalpark er § 3 og 4 de sentrale paragrafene, og de som bør utdypes. Alle underpunktene i disse paragrafene må ses i sammenheng med § 2, formålet med vernet. Paragrafene er også vurdert i lys av foredrag til Kronprinsregentens resolusjon av 09.01.04. Verneforskriften er gjengitt i grønne bokser.

Forvaltningsplanen foreslår en rekke tiltak for å fremme verneformålet. Tiltakene i denne planen er ikke juridisk forpliktende og kan ikke pålegges de ulike aktørene uten at de selv ønsker det. Tiltakene er basert på innspill under høringsrunden, og vil være førende for hvor innsats og ressurser skal prioriteres.

Det kommet kostnadsoverslag over de forskjellige tiltakene. Dette betyr ikke at finansiering av tiltakene er garantert, men at finansieringen vil være avhengig av bevilgninger fra de ulike aktørene. Forvaltningsmyndigheten vil i stor grad bidra økonomisk, enten direkte eller gjennom midler det kan søkes på.

§ 4 Generelle dispensasjonsbestemmelser

§ 4, den generelle unntakparagrafen vil kort omtales innledningsvis. § 3, som inneholder vernebestemmelsene vil omtales i forbindelse med de ulike temaene senere i kapitlet.

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra bestemmelsene når formålet med vernet krever det, for vitenskapelige undersøkelser, arbeid av vesentlig samfunnsmessig betydning eller i spesielle tilfeller når det ikke strider mot formålet med vernet.

Dispensasjon når formålet med vernet krever det er en bestemmelse som normalt blir svært lite brukt. Som oftest vil tiltak som blir igangsatt når formålet med vernet krever det, være forankret i verneforskriften og retningslinjer for slike tiltak er trukket opp i denne forvaltningsplanen. Normalt vil forvaltningsmyndigheten selv være ansvarlig for tiltaket. Skjøtselstiltak og markforsterkning kommer under dette punktet.

Dispensasjon for vitenskapelige undersøkelser kan gis når det er nødvendig for forskning. Dette kan for eksempel være nødvendig i forbindelse med gjennomføringen av nasjonale naturovervåkningsprogram eller lignende. Forsknings- eller overvåkningsprogram skal alltid vurderes opp mot omfanget av eventuelle inngrep eller ulemper dette medfører, og om

undersøkelsene er forenlig med formålet for nasjonalparken. Forskning og undersøkelser som kan gjøres utenom hekke- og yngletiden skal utføres utenom dette tidsrommet. Alternative områder utenfor nasjonalparken skal vurderes. Dersom undersøkelsene kan gjøres utenfor nasjonalparken, vil det ikke bli gitt dispensasjon.

Dispensasjon for arbeider av vesentlig samfunnsmessig betydning gjelder for tiltak som ikke ble vurdert eller var aktuelle på vernetidspunktet. Dispensasjon hjemlet i dette punktet under § 4 skal kun gis under helt særskilte forhold av nasjonal betydning. Det vil normalt ikke være tilstrekkelig grunnlag for å innvilge dispensasjon med bakgrunn i denne bestemmelsen i saker som kun har lokal eller regional betydning.

Dispensasjon i spesielle tilfeller når det ikke er i strid med fredningen gjelder hovedsakelig bagatellmessige inngrep/tiltak eller forstyrrelser av forbigående karakter og som er av stor betydning for søker og ikke i konflikt med verneverdiene. Tiltak som kan forringe eller ødelegge verneverdiene i Junkerdal nasjonalpark, som for eksempel oppføring av nye bygninger, vil ikke kunne gis dispensasjon etter denne bestemmelsen.

4.3.1 Reindrift

Status

Nasjonalparken har i århundrer blitt brukt som vår- og sommerbeite i en grenseoverskridende samisk reindrift. Reineierne i nasjonalparken er i dag organisert i Balvatn reinbeitedistrikt (rbd) på norsk side, og i samebyene Loukta-Mavas og Semisjaur-Njarg på svensk side. Balvatn rbd kan brukes som helårsbeite, der reinen veksler mellom sesongbeitene innen distriktet. Distriktet har også rett til vinterbeiter i Älvsbyn på svensk side i perioden 1.10-30.4, da vinterbeitene innen Balvatn rbd ikke er tilstrekkelige.

Balvatn reinbeitedistrikt

Balvatn reinbeitedistrikt hadde to driftsenheter og rundt 1000 rein i reindriftsåret 99/00. Reintallet var høyt i distriktet på 1950-tallet (et sted mellom 2000 og 5000 rein), men sank utover 1960- og 1970-tallet. De siste tiårene har tallet steget noe til dagens 1000 rein. Distriktet beskriver sommerbeitene som svært gode, mens vinterbeitene er en sterkt begrensende faktor. Kalvingslandet og sentrale helårsbeiter ligger rundt Skoddefjellet/Rosna nordvest for Balvatn. Trekkveien nord for Balvatnet er avgjørende for drifta. Trekkveien til Lifjell i Saltdal kommune er også viktig. I stedet for å flytte til konvensjonsområdet i Älvsbyn om vinteren, noe som helt eller delvis må skje med trailer, har distriktet inngått avtale med Luokta-Mavas der distriktet gis rett til vinterbeiter i tilstøtende beiteområder på svensk side. Luokta-Mavas kan i stedet benytte Älvsbyn. Dette er å betrakte som en midlertidig løsning. Per Olof Blind som driver i Balvatn reinbeitedistrikt signaliserer selv at han ikke har noen naturlig etterfølger, og det er derfor sannsynlig at det vil være en annen gruppe reineiere som vil bruke området i framtiden.

Distriktet disponerer i dag ni gjeterhytter og fire faste og et midlertidig gjerdeanlegg i Balvatnområdet.

Samebyene Luokta-Mavas og Semisjaur-Njarg

Samebyene har rett til sommerbeite øst for Skaitidalen og Balvatnet i perioden 1.7-31.8 (se vedlegg 7). Disse datoene kan være noe i utakt med reinens flytting til og fra sommerbeitene, og forvaltningen bruker skjønn i forhold til dette. Luokta-Mavas har ikke benyttet seg av konvensjonsbeitene de siste årene, men holdt seg på svensk side. Balvatn rbd har i stedet brukt konvensjonsbeitene til Luokta-Mavas. Semisjaur-Njarg benytter konvensjonsbeitene

hvert år. Før 1972 hadde de svenske samebyene rett til sommerbeite i hele Balvatn rbd ifølge konvensjonen av 1919, blant annet brukte Semisjaur-Njarg området Båtfjell/Solvågtind.

Reinbeitekonvensjonen av 1972 er sagt opp, men Norge har vedtatt den samme teksten som lovtekst. Dette innebærer at Norge opprettholder sine forpliktelser overfor de berørte samebyene etter det samme regimet som før, inntil det foreligger en ny reinbeitekonvensjon.

Samebyene har ei hytte og en gamme på norsk side. Konvensjonsbeitene er avgrenset med reingjerde som følger Skaitidalen nord til sørenden av Balvatnet. I tillegg går det et reingjerde fra østsiden av Balvatnet over mot Ikesjaure i Sverige.

Målsetting

Junkerdal nasjonalpark skal forvaltes slik at naturgrunnlaget for samisk kultur og næringsutnyttelse ivaretas.

Rammer og regelverk

1.1 Vern mot inngrep i landskapet

Landskapet er vernet mot tekniske inngrep av enhver art, som for eksempel oppføring av bygninger, anlegg og faste innretninger, vegbygging, vassdragsregulering, oppdemninger, uttak, oppfylling, planering og lagring av masse, sprenging og boring, drenering og annen form for tørrlegging, bryting av stein og mineraler og fjerning av større stein og blokker, bergverksdrift, framføring av luft- og jordledninger, nydyrking, bakkeplanering, planting, bygging av bruer og klopper, oppsetting av skilt, merking av stier og løyper o.l. Kulturminner skal beskyttes mot skade og ødeleggelse. Opplistingen er ikke uttømmende.

Dette kapitlet behandler fysiske inngrep i nasjonalparken

I nasjonalparker er det et generelt vern av landskapet. Alle inngrep som endrer landskapet er som hovedregelen forbudt. For stein, blokker og mineraler, er det skilt på størrelsen av inngrepet; det er tillatt å ta med småstein som ligger løst. Det er forbudt å ta med større stein, blokker og mineraler som må brytes/hakkes løs. Opplistingen under pkt 1.1 er typiske eksempler på ulovlige inngrep. At oppregningen ikke er uttømmende innebærer også et forbud mot liknende inngrep eller tiltak.

1.2 Bestemmelsene i pkt. 1.1 er ikke til hinder for:

- b. midlertidige gjerder i reindriften på snødekt mark*

Det er åpning for at reindriften kan sette opp midlertidige gjerder på snødekt mark. For reindriften er det viktig å kunne sette opp midlertidige gjerder. På snødekt mark vil ikke dette komme nevneverdig i konflikt med verneverdiene, som hovedsakelig er knyttet til botanikk og vegetasjon, samt friluftsliv.

1.3 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

- c. oppsetting av gjerder og anlegg for husdyr og reindrift*
- h. uttak av torv til vedlikehold av gammer og hytter*

Både reindrifta og husdyrnæringa har behov for permanente gjerder og anlegg. Dette er tiltak som vil kunne skade verneverdiene, og er derfor søknadspliktig så det kan settes vilkår for å minimere skadene. Bestemmelsen er i første rekke myntet på mindre anlegg som gjerder, sanketrøer etc. Husvære, slakteanlegg og lignende ligger ikke inne i dette.

For samisk kulturutøvelse er det trekt fram at det er viktig å kunne ta ut torv til vedlikehold av gammer. Dette er tiltak som vil kunne skade verneverdiene. På den annen side kan det unngås hvis uttaket kan styres. Tiltaket er derfor søknadspliktig. Uttak av torv trenger også tillatelse fra grunneier.

Både norske og samiske interesser spilte under verneplanprosessen inn at det bør være mulighet for å ta ut materialer, som trevirke, stein og mineraler til husflid. Det er gitt åpning for å gi tillatelse til dette. Fylkesmannen vurderer at et moderat og styrt uttak vil kunne skje uten at det vil skade verneverdiene, så lenge det ikke forutsetter graving.

6.1 Forbud mot motorferdsel

Motorferdsel er forbudt på land og vatn, og i lufta under 300 meter

I utgangspunktet er all motorferdsel innenfor nasjonalparken forbudt. Det er gitt enkelte direkte unntak (kap 6.2 i verneforskriften) og enkelte aktiviteter kan det gis tillatelse til (kap 6.3 i verneforskriften).

Under høringsprosessen var det forslag om unntak for bruk av snøskuter i forbindelse med reindrift (kap. 6.2). Dette punktet er ved en feiltakelse falt ut av den endelige forskriften som ble vedtatt 09.01.04. Det vil bli foretatt en forskriftsendring for å rette opp dette, og frem til det er gjort vil det bli gitt en generell dispensasjon etter § 4. Forvaltningsplanen legges opp som om det skulle vært gitt et unntak i forskriften.

6.3 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

a. barmarkskjøring i reindrifta

Reindrifta i Balvatn er avhengig av en viss bruk av barmarkskjøretøy. Samtidig er det klart at verneverdier knyttet til planter og vegetasjonstyper kan ta skade av barmarkskjøring. Forskrifta sier derfor at det må søkes om dispensasjon for barmarkskjøring tilknyttet reindrift. Forskrifta baserer seg på at reindrifta og forvaltningsmyndigheten kommer fram til en arealsortering som gjør det mulig å differensiere området ut fra reindriftas behov og samtidig en skjerming av de mest sårbare områdene. På grunnlag av dette vil det kunne gis dispensasjoner av en viss varighet.

Dagens utøver i Balvatn reinbeitedistrikt har begrenset bruk av barmarkskjøretøy. I følge distriktsplanen begrenser kjøringen seg til grensegjeting langs østlige områder, samling av rein i forbindelse med slaktning/merking og drift/vedlikehold av anlegg. Videre er det klart at han vil fortsette driften i et begrenset antall år, før den blir overlatt til andre. Dagens reindriftsutøver vil etter søknad få dispensasjon fra forbudet for kjøring på dagens nivå. Når nye drivere skal inn i området skal forvaltningsmyndigheten og nye drivere i felleskap utarbeide en plan for bruk av barmarkskjøring som i størst mulig grad ivaretar de ulike

reindriffts- og naturverninteressene. Dispensasjon for kjøring vil da kunne bli gitt på grunnlag av denne.

7.2 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

- a. bruk av tilkjørt sand for snøsmelting langs skillegjerder*

Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til bruk av sand for snøsmelting langs skillegjerder og lignende. Formålet med vernet er sterkt knyttet til vegetasjon. Kalk vil kunne påvirke vegetasjonen betydelig lokalt, og er derfor ikke tillatt og kan ikke benyttes til dette formålet.

Retningslinjer

Etablering av bygninger og anlegg

- Reindriffta kan fritt sette opp midlertidige gjerder på snødekt mark. Disse skal fjernes etter bruk. Om dette ønskes gjort om til permanente gjerder, må det innhentes tillatelse fra forvaltningsmyndigheten.
- Balvatn reinbeitedistrikt har i de seinere år foretatt en utbedring/supplering av de anlegg de har, og dagens brukere ser ikke at de har behov for flere anlegg. Om det i fremtiden skulle oppstå behov, kan det likevel gis tillatelse til etablering av bygninger og anlegg som er forankret i godkjent distriktsplan
- Bruk av sand til smelting av snø langs reindrifftsanlegg kan tillates etter søknad til anlegg som er forankret i godkjent distriktsplan.
- Bruk av kalk til smelting av snø langs reindrifftsanlegg er ikke tillatt.
- Det gis ikke tillatelse til uttak av torv i vernesonen. Det kan etter søknad gis tillatelse til uttak av torv til hytter og gammer i bruks- og tilretteleggingssonene.
- I saker hvor det kreves dispensasjon, sendes søknad forvaltningsmyndigheten som informerer/hører Statskog SF som grunneier.

Motorferdsel

- I verneforskriftens kap. 6.2 er det falt ut et punkt som omhandler bruk av beltekjøretøy på vinterføre, luftfartøy og motordrevet båt i forbindelse med reindriffta. Inntil en forskriftsendring er foretatt, anser en at ovenstående kjøring er tillatt.
- Barmarkskjøring er søknadspliktig og skal begrenses så mye som mulig; det er ønskelig at helikopter brukes fremfor barmarkskjøretøy. Ved bruk av barmarkskjøretøy skal det brukes kjøretøy som gir lite spor (breie dekk med lite luft).
- Det kan etter søknad bli gitt tillatelse til kjøring etter godkjent distriktsplan. Balvatn reinbeitedistrikt har i dag følgende bruk:
 - Grensegjeting mot østlige områder
 - Samling av rein i forbindelse med slakting og merking
 - Drift og vedlikehold av anlegg

- Den svenske reindriftnæringen (reindriftsforvaltningen inntil reindriftskonvensjonen er avklart) har i dag behov for, og det kan etter søknad bli gitt tillatelse til følgende barmarkskjøring:
 - Drift og vedlikehold av gjerder og anlegg
 - Gjeting i området Dorro/Låmivatnet for å unngå spredning/sammenblanding av flokkene
- Når nye reindriftsutøvere overtar for dagens norske brukere, skal barmarkskjøringen vurderes på nytt. Brukere og forvaltningsmyndigheten skal da i fellesskap utarbeide retningslinjer for hvor det kan kjøres, og hvor det ikke skal kjøres.

4.3.2 Jakt, fiske og friluftsliv

Status

Nasjonalparken er et godt egnet utgangspunkt for både en- og flerdagsturer. Sammen med omkringliggende fjellområder i Norge og Sverige er Junkerdal nasjonalpark en del av Skandinavias største gjenværende villmarksområde. Det gir unike muligheter for lange turer. På grunn av god tilgjengelighet lokalt og regionalt egner området seg også godt for kortere turer.

Området ligger sentralt til i Nordlands mest befolkningsrike region. Det er også lett tilgjengelig fra fylkeshovedstaden Bodø. Med privatbil nås området via E6, RV77 eller RV830. Fra disse går det også mindre veier inn i området. Det er viktige innfallsporter med tilrettelagt parkering på flere av disse stedene.

Området er forholdsvis lett tilgjengelig med offentlig transport via de nevnte hovedveiene. Det er likevel vanskelig å komme videre på de mindre veiene med offentlig transport. Den korte avstanden til Bodø som trafikknutepunkt og Nordlandsbanen gjør området lett tilgjengelig også for mer langveisfarende uten privatbil. Mye brukte innfallsporter er Balvatnet, Risvatnet, Storstillå, Daja, Jakobsbakken, Kjelvatnet, Fagerbukta, Furuhaugen, Vassbotn, Evenesdalen/Storengdalen, Storjord, Solvågli, Skaiti og Skærrem.

Topografien, sammen med veimønsteret i sør og vest gir en kanalisering av trafikken i området. Skaitidalen, Rykkjedalen, Argaladdalen, Tjårrisdalen og Storengdalen gir en naturlig kanalisering i de mest brukte områdene her. I det åpne landskapet i nord, er det i større grad tilrettelegging som stier, bruer og hytter som gir kanaliseringen. I sommerhalvåret er veien til Balvatnet viktig for bruksmønsteret.

Det er flere merke løyper i planområdet. For flere av disse løypene er det bygd hengebruer over større elver, så som i Valfajokka mellom Rosna og Fuglevatnet, ved Balvasshytta og i Skaitidalen. Ingen av løypene er vintermerke. Det er totalt 10 hytter/buer/gammer innenfor nasjonalparken som kan disponeres av allmennheten.

Figur 5: Merka DNT-løype med Nord-Saulo i bakgrunnen (foto © Bjørn Godal).

Bruken av området domineres i dag av fotturer på barmark, skiturer, fiske og jakt. Det plukkes også mye bær, og da spesielt molte. Tyttebær, blåbær og krekling plukkes i randområdene. Den spesielle botanikken gjør også at mange botanisk interesserte oppsøker området. Det er noe padling og annen båtbruk i Balvatnområdet. Her kjøres det også en del med hund. Området er lite eller ikke brukt til klatring, sykling, skiseiling og ridning.

Statskog SF driver i dag utstrakt kultivering av fiskevann innenfor Junkerdal nasjonalpark, hovedsakelig i Balvatnområdet. Arbeidet gjøres i henhold til godkjent driftsplan, og årlig settes det ut fisk for ca kr 50 000,-. Dette er et tiltak med store positive virkninger for utøvelsen av friluftslivet i området.

Ønsker og utfordringer i forvaltningen

Gjennom prosessen med forvaltningsplanen har det kommet følgende innspill på ting som bør behandles i forvaltningsplanen:

- Rutenett mellom Kjemåvatn og Sauvatn via nasjonalparksenteret (tillatelse gitt)
- Skånsom merking mellom Storjord og Solvågtind
- Bygging av jakttårn
- Nyetablering og vedlikehold av bruer, klopper, merka stier, skilt, infotavler o.l.
- Etablering av leirplasser
- Postkasser på enkelte topper
- Rydding av elgposter i forbindelse med jakt
- Ønske om å fortsette med utsetting av fisk der det er tradisjon for dette
- Jakt og fiske som før nasjonalparken ble opprettet
- Strengere regulering av jakt (senere start og begrenning av hund)
- Forbud mot jakt på utrydningstruede rovdyr

Målsetting

Opprettelsen og forvaltningen av Junkerdal nasjonalparken skal stimulere til utøvelse av tradisjonelt og enkelt friluftsliv. Videre skal forvaltningen av nasjonalparken sikre allmennheten muligheter for jakt, fiske og friluftsliv, for dagens og fremtidige generasjoner.

Rammer og regelverk

Landskapet er vernet mot tekniske inngrep, jf avsnitt 1.1 i verneforskriftens § 3. Vi viser her til kapittel 4.4.1 i denne forvaltningsplanen.

1.2 Bestemmelsene i pkt. 1.1 er ikke til hinder for:

- c. vedlikehold av stier, bruer, skilt og liknende i henhold til forvaltningsplan*

Avsnittet gir unntak, som er presist beskrevet og avgrenset. Bestemmelsen gir adgang til vedlikehold av stier, bruer, skilt og liknende i henhold til forvaltningsplan. Med vedlikehold menes nødvendig remerking av eksisterende stier, utskifting/oppgradering av eksisterende skilt og bruker så de holder en slik standard at de kan benyttes på forsvarlig vis.

1.3 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til :

- a. bygging av bruer, tilrettelegging av båtoppsett og legging av klopper som er i tråd med forvaltningsplan*
- b. oppsetting av skilt og nymerking av stier i tråd med forvaltningsplan*

Det kan over tid være behov for bygging av bruer, endringer/merking i stinettet, skilting og andre tiltak i forbindelse med friluftsliv. Slike tiltak kan påvirke verneverdiene og være kontroversielle i forhold til reindrifta og private interesser. For å sikre brei medvirkning skal dette skje i tråd med forvaltningsplanen.

Det er i dag mange båter spredt rundt populære vann i nasjonalparken, spesielt ved Rosna og Fuglevatnet. Opplag av båt (defineres som å legge båten i strandsonen) reguleres ikke av verneforskriften, men av friluftslovens § 7. Etablering av båtoppsett (båtoppsett defineres som stativ hvor båter kan settes opp for kortere/lengre tid) reguleres derimot av verneforskriften, og krever tillatelse fra forvaltningsmyndigheten.

3.1 Vern av dyrelivet

Dyrelivet, herunder hi, reir, hekke-, yngle- og gyteplasser er fredet mot skade og unødvendig forstyrrelse. Utsetting av dyr på land og i vatn er forbudt. Kalking i vassdrag må ha særskilt tillatelse.

3.2 Bestemmelsen i punkt 3.1 er ikke til hinder for:

- a. jakt og fangst etter lov om viltet*
- b. fiske etter lov om laksefisk og innlandsfisk*

I utgangspunktet er alt dyreliv, også det som ikke omfattes av lov om viltet, fredet. Det er også forbud mot utsetting av dyr.

Jakt og fiske som er i samsvar med viltloven og innlandsfiskeoven og forskrifter gitt i medhold av disse er tillatt. Dette betyr at verneforskriften ikke legger restriksjoner på den tradisjonelle utøvelsen av disse aktivitetene.

3.3 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

- a. utsetting av fisk fra lokale fiskestammer hvor dette er gjort tidligere*
- b. tiltak, herunder kalking av vatn og elver, som er nødvendig for å hindre at en art dør ut. Det skal gjennom forvaltningsplanen fastsettes et referanseområde som ikke kan kalkes*

Utsetting av fisk og andre ferskvannsorganismer er i utgangspunktet ikke tillatt. Det kan være ønske om og behov for å kunne gjøre enkle tiltak for å bedre fisket i noen vann og vassdrag i nasjonalparken. Dette er bakgrunnen for forslaget om at forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til utsetting av fisk fra lokale (stedegne) stammer der dette er gjort tidligere.

Formuleringen tolkes slik at forvaltningsmyndigheten er innstilt på å være imøtekommende overfor slike ønsker på steder der slike kultiveringstiltak er utført tidligere, men at planene må forelegges Fylkesmannen til vurdering og godkjenning. Med «steder» i denne forbindelse menes konkrete enkeltvann eller strekninger av vassdrag; ikke større, vidtfavnende områder. En betingelse for å få tillatelse til utsetting er at en benytter fisk fra lokale stammer. Innføring av fiskearter som er fremmede for stedet eller innføring av andre ferskvannsorganismer som vil kunne endre naturtilstanden vil ikke være tillatt.

Kalking, eller andre tiltak, kan tillates om det er nødvendig for å hindre at en art dør ut. For å bevare enkelte referanseområder og for å sikre eventuelle spesielle naturverdier i vassdragene, krever kalking særskilt tillatelse etter forskriften. Forskriften sier at det i forvaltningsplanen skal fastsettes et referanseområde som ikke skal kalkes.

Retningslinjer for forvaltningen

Friluftsliv

- Kloppelegging kan tillates innenfor alle forvaltningssonene. Det skal gjøres en helhetlig vurdering, spesielt i vernesonen, og om mulig gjennomføres andre tiltak som for eksempel omlegging av stiene til en mer egnet trase. Ved omlegging av stier skal aktuelle turistforening kobles inn i arbeidet.

Vernesone

- Det gis ikke tillatelse til nymerking av stier, skilting, og det vil ikke bli gitt tillatelse til båtoppsett. Vedlikehold av eksisterende tiltak/stinett er tillatt. Bygging av bruer innenfor eksisterende rutenett kan tillates.
- Ødelagte båter og båtvrak av plast, glassfiber og aluminium bør fjernes. Hjemmelagde, klinka metallbåter fra bergverkstida som oppfattes som kulturminner skal få ligge.

Bruksone

- Det kan gis tillatelse til bygging av bruer og skilting i forbindelse med eksisterende stinett. Det kan også åpnes for skilting av naturverdier og kulturminner. Informasjonstavler bør begrenses til innfallsporner i stede for å settes opp inne i selve nasjonalparken.
- Det kan gis tillatelse til merking av sti til kulturminner i nærheten av allerede merka sti.

- I vann med mange båter kan det gis tillatelse til et felles båtoppsett der det er naturlig i forhold til adkomst, og samtidig ikke er i konflikt med verneverdiene. Disse bør utformes slik at de ikke er skjemmende i terrenget og at de har tilstrekkelig kapasitet.
- Ødelagte båter og båtvrak av plas, glassfiber og aluminium bør fjernes. Hjemmelagde, klinka metallbåter fra bergverkstida som oppfattes som kulturminner skal få ligge.

Tilretteleggingssone

- Det kan etter søknad gis tillatelse til større tilrettelegging i denne sonen enn ellers i nasjonalparken. Det kan være tiltak som etablering av bål plass og tilrettelegging for å bedre ankomstmulighetene for funksjonshemmede (rullestolsti). Dette er tiltak som ikke er direkte hjemlet i verneforskriften og derfor må behandles som en dispensasjon etter den generelle unntaksparagrafen, § 4. Vi viser for øvrig til kapittelet om hytter og byggverk.
- Det kan gis tillatelse til skilting av, og merking fram til kulturminner.
- I vurderingen av om det skal gis tillatelse til tilretteleggingstiltak må:
 - tiltaket ikke være i konflikt med naturverdier
 - tiltaket ikke komme i konflikt med reindriftas bruk av de eksisterende anleggene
 - tiltaket være rettet mot allmennheten
 - bidra til å fremme friluftsliv

Jakt, fiske og fangst

- Det skilles ikke mellom de ulike forvaltningssonene.
- Jakt og fiske forvaltes etter gjeldende lovverk.
- Det kan gis tillatelse til utsetting av fisk i de vann hvor dette tidligere er gjort/hvor det finnes vedtatt driftsplan. Dette skal være fisk av lokal stamme.
Forvaltningsmyndigheten skal:
 - samordne søknader etter Lov om laksefisk og innlandsfisk og verneforskriften
 - gi flerårige tillatelser (4 år)
- Det gis ikke tillatelse til utsetting av fisk i fisketomme vann.
- Det er ikke kommet konkrete innspill på at kalking er ønskelig eller nødvendig. Verneforskriften åpner for at det kan gis tillatelse til kalking av elver og vann, dersom dette er nødvendig for å hindre at en art skal dø ut. Vi anser det som lite nødvendig med kalking innenfor Junkerdal nasjonalpark i og med at det er svært kalkrik berggrunn.
- Verneforskriften åpner ikke for rydding av skog/elgposter i til jakt, og det vil derfor ikke bli gitt tillatelse til dette.

4.3.3 Reiseliv og ferdsel

Status

Reiselivsnæringen i influensområdet til Junkerdal nasjonalpark er en viktig næring med en årssomsetning på over 50 mill kroner. Inklusive caravancamping har området en overnattingskapasitet på vel 3.500 personer. Dette fordeler seg med omkring 500 på hoteller og pensjonater, 550 på campingplasser og 680 på oppstillingsplasser for campingvogn. I tillegg kommer overnatting på de rundt 1000 private hyttene som er minst like stort. Det meste av inntektene kommer fra forbipasserende langs E6 og lokalbefolkningen i området Bodø - Fauske. Fordelingen av ulike bedrifter er vist i tabell 2.

Tabell 2: En oversikt over de ulike overnattingsvirksomhetene i nærområdet

Område	Camping med servering	Camping uten servering	Hotell	Pensjonat/fjellstue	Naturbasert reiseliv	Bedrifter totalt
Saltdal	3	4	2	1	3	13
Sulitjelma	1	0	1	1	2	5
Sum	4	4	3	2	5	18

Flere av næringsutøverne ser et potensiale for vekst i forbindelse med motorisert ferdsel i utmark på vinterstid, men verneforskriften åpner ikke for det i nasjonalparken. Dagens marked for snøskuterturisme er et resultat av ulik norsk og svensk forvaltningspraksis, der det er kort vei over til svensk side og oppmerkede løyper hvor allmennheten kan kjøre fritt. Om det kommer en generell oppmykning av norsk regelverk, kan fordelen dette området har forsvinne. Dette gjelder i forholdt til gjester på hotell, hytter, pensjonat/fjellstuer og caravanplasser som i dag bruker området som utgangspunkt for snøskuterturer i Sverige.

Området har enestående naturkvaliteter med rike jakt- og fiskeressurser som kan trekke til seg gjester fra både nære og fjerne markeder. Fordelen med området er en relativt lang sesong. Vinterjakt på fjellrype og isfiske på de mange fjellvannene kan bli spissprodukt. Flyplassen i Bodø gjør området raskt tilgjengelig for store deler av Europa.

Prosjektet NUVO

NUVO er forkortelse for "Næringsutvikling i og omkring vernede områder", og er et prosjekt som eies av Saltdal kommune. Prosjektet ble startet opp i 2005, og har i utgangspunktet en varighet på to år. Prosjektet skal fungere som en dynamo for verdiskapning innen miljøbasert næringsutvikling i tilknytning til nasjonalparkene og de vernede områdene.

Ønsker og utfordringer for forvaltningen

Gjennom prosessen med forvaltningsplanen har følgende blitt spilt inn som viktig:

- Allmennhetens adgang må sikres
- Guidede og organiserte turer; natur- og kulturopplevelser
- Arrangering av kurs om hvordan naturen kan brukes til reiseliv uten å sette spor, 67° Nord (norsk versjon av "Leave no trace")
- Hjelpekorpsets/heimvernets øvingsvirksomhet
- Bruk av hest/andre klovdyr og hundespenn
- Hundepøver
- Ikke forby ferdselsformer før det er påvist at de skader naturmiljøet (hest, sykkel)
- Frivillige organisasjoners arbeid må få fortsette (turlag, jeger- og fiskeforeninger)

Målsetting

Junkerdal nasjonalpark skal kunne bidra til utvikling av og brukes i forbindelse med naturbasert næringsliv. Nasjonalparken skal forvaltes slik at den kan brukes i forbindelse med naturbasert reiseliv også i fremtidige generasjoner, uten at det kommer i konflikt med naturverdier og andre næringsinteresser.

Rammer og regelverk

Dette kapitlet behandler ikke motorisert ferdsel, men ellers alle ferdselsformer.

5.1 Generelt om ferdsel

All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner

Bestemmelsene i denne forskrift er ikke til hinder for guidede fotturer. Bestemmelsen er heller ikke til hinder for turvirksomhet til fots i regi av turistforeninger, universiteter, skoler, barnehager, ideelle lag og foreninger.

Annen organisert ferdsel og ferdselsformer som kan skade naturmiljøet må ha særskilt tillatelse av forvaltningsmyndigheten. Se for øvrig forvaltningsplanen.

Bruk av hest i forbindelse med reindrift og husdyrhold er tillatt i hele området.

Den første formuleringen inneholder ingen direkte juridiske føringer om hva som er forbudt og hva som er tillatt, men er en klar og entydig føring på at all ferdsel i nasjonalparken skal skje varsomt og at det skal tas hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner. Skal vi kunne bruke naturområdene våre til friluftsliv også i framtiden, må *sporløs ferdsel* være et nøkkelbegrep for utøving av friluftsliv. Det er svært viktig at brukerne av områdene i nasjonalparken gjør hva de kan for å forlate naturområdene i samme tilstand som da de kom.

Det er ikke type ferdsel i seg selv som er viktig å fokusere på, men om ferdselen går ut over verneverdiene eller ikke. Dette betyr at også lovlig ferdsel som viser seg å gå utover verneverdiene vil kunne begrenses, jf forskriftens kap. 5.2.

Det andre avsnittet slår fast at all ferdsel til fots (enkeltvis, guidede og organisert på annen måte) er tillatt. Dette gjelder også virksomhet i regi av turistforeninger, universiteter, skoler, barnehager, ideelle lag og foreninger.

Organisert ferdsel er virksomhet med gruppe(r) av deltakere eller en aktivitet som gjentas. Organisert ferdsel defineres som ferdsel der person, lag, firma eller lignende planlegger og arrangerer turer der publikum kan meldes seg på. Aktiviteten er kunngjort på forhånd.

Alle jaktprøver, idrettsarrangementer og aktiviteter tilknyttet reiseliv er organisert ferdsel uansett arrangør.

Annen organisert ferdsel og ferdselsformer som kan skade naturmiljøet må ha særskilt tillatelse fra forvaltningsmyndigheten. Søknadsplikten formål er først og fremst å unngå aktiviteter som er til skade for naturmiljøet eller styre den til områder som tåler dette, og samtidig få oversikt over aktiviteter som foregår i nasjonalparken. Punktet sier at

ferdselsformer og annen organisert ferdsel som kan skade naturmiljøet må ha særskilt tillatelse.

Spor som blir borte i løpet av en sesong regnet som akseptable. Spor som blir stående i flere år regnes ikke som akseptable. Eksempler på dette er for eksempel endrede dreneringsforhold og ”punkterte” myrer etter omfattende bruk av hest.

Gjennom denne forvaltningsplanen defineres følgende aktiviteter søknadspliktige:

- Uorganisert bruk av ride-, kløvdyr og sykkel innenfor vernesonen i perioden 1. mai til 1. oktober
- Organisert bruk av ride-, kløvdyr og sykkel innenfor hele nasjonalparken i perioden 1. mai til 1. oktober
- Barmarkskjøring med hund (bruk av vogn eller annet kjøretøy som trekkes av hund)
- Alle hundepøver er i utgangspunktet søknadspliktige. Separatpøver med hund (båndhundpøver med dommer og eier) er ikke søknadspliktige.
- Idrettsarrangement
- Organiserte teltleire

Organiserte teltleire er teltleire med flere enn fem telt og lengre varighet enn en uke.

Verneforskriften og naturvernloven gir ikke grunnlag for å avslå søknader om organisert ferdsel som kan ha negative konsekvenser for reindriftsnæringen. Reindriftsforvaltningen har da mulighet for å ta i bruk reindriftslovens § 65, som forbyr organisert ferdsel innenfor et avgrenset område i et avgrenset tidsrom. Dette vil imidlertid ikke bli omtalt nærmere i forvaltningsplanen.

5.2 Regulering av ferdsel

Innenfor nærmere avgrensa områder kan Direktoratet for naturforvaltning ved forskrift regulere eller forby ferdsel som kan true verneverdiene

Bestemmelsen gir Direktoratet for naturforvaltning anledning til å forby ferdsel i deler av nasjonalparken når dette anses nødvendig av hensyn til plante- og dyrelivet eller kulturminner. Hovedretningslinjen vil være at regulering av den allmenne ferdsel må gjøres i minst mulig grad, og utelukkende i den hensikt å sikre at særlig verdifulle naturkvaliteter eller kulturminner ikke ødelegges eller forringes. Hjemmelen som er gitt i naturvernlovens § 22, 2. ledd viser til at dette kun kan skje i nærmere avgrensede deler av nasjonalparken der det kan dokumenteres at ferdselen har en negativ påvirkning på konkrete naturverninteresser. Eksempel på slik problematisk ferdsel kan være aktivitet og ferdsel i nærheten av hekkeplasser for truede eller sårbare fuglearter.

Stien mellom Solvågli og Solvågvatn går i dag gjennom den eneste kjente lokaliteten for grønlandsstarr i nasjonalparken. Økt ferdsel her kan utgjøre en trussel mot denne bestanden. Vi anser det ikke som aktuelt å regulere ferdselen her, men vil ta inn som et tiltak at stien skal legges om for å unngå denne konflikten.

5.3 Bestemmelsene i punkt 5.2 gjelder ikke nødvendig ferdsel i forbindelse med militær operativ virksomhet, politi-, rednings-, brannverns-, og oppsynsoppgaver, samt gjennomføring av skjøtsel og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten

Ferdsel i forbindelse med militær operativ virksomhet, politi-, rednings- og oppsynsoppgaver er tillatt. Dette gjelder imidlertid ikke øvelsesvirksomhet knyttet til disse, men kun selve gjennomføringen av virksomheten. Øvingsvirksomhet i tilknytning til disse krever tillatelse fra forvaltningsmyndigheten.

Nødvendige skjøtels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten er også fritatt fra dette forbudet.

Retningslinjer for forvaltningen

Generelt

- Ferdsel til fots er i utgangspunktet tillatt innenfor alle sonene i nasjonalparken.
- Ferdelsformer som har varige negative konsekvenser for naturmiljøet tillates ikke
- Alle brukere og all ferdsel skal ta hensyn til reindriftsnæringens bruk av området. Spesielt viktig er det å ta hensyn til kalvingsområdet i den sårbare perioden.
- Uorganisert bruk av ride-, kløvdyr og sykkel er tillatt innenfor bruks- og tilretteleggingssonene, samt de etablerte (merka) stiene i vernesonene året rundt. Uorganisert bruk av ride-, kløvdyr og sykkel er tillatt i vernesonene i perioden 1. oktober til 1. mai, men søknadspliktig i perioden 1. mai til 1. oktober. Effekten av denne ferdselen skal vurderes av oppsynet, og ved negative effekter skal tiltak og eventuelle ferdselsbegrensinger settes i verk.
- Organisert bruk av ride-, kløvdyr og sykkel er søknadspliktig innenfor hele nasjonalparken i perioden 1. mai til 1. oktober. Tillatelse kan gis for inntil 2 år om gangen. Ferdselen bør begrenses til bruks- og tilretteleggingssonene samt stiene i vernesonene. Det skal
 - velges traseer som ikke er i konflikt med naturverdiene
 - effekten av denne ferdselen skal vurderes av oppsynet. Ved negative effekter skal tiltak og eventuelle ferdselsbegrensinger settes i verk.
- I vernesonen kan man ved ferdsel med ride- og kløvdyr overnatte inntil 100 meter fra etablerte (merka) stier for å finne vann.
- Idrettsarrangement og hundepøver (unntatt separatpøver) krever tillatelse fra forvaltningsmyndigheten. Hovedsakelig skal dette vurderes i forhold til verneverdier, men det skal også i størst mulig grad tas hensyn til reindriftsnæringen. Følgende områder er definert som spesielt viktige for reindriftsnæringen:
 - kalvingsområdet i perioden 1. mai til 1. juni.
 - sommerbeiteområdet i perioden 1. juli til 1. september
 - samleområdet i perioden 1. september til reinen er samlet i gjerdet ved slakteriet ved Coarvi (seinest 20. september)

- De ulike områdene er avgrenset i vedlegg 6
- Søknadspliktig ferdsel og aktiviteter tillates ikke innenfor reindriftas kalvingsland i Rosna/Skoddefjellområdet (se vedlegg 6) i perioden 1. mai til 1. juni.
- Organiserte teltleire (se definisjon av organisert ferdsel under ”rammer og regelverk” tidligere i dette kapitlet) krever tillatelse fra forvaltningsmyndigheten. Etablering av organiserte teltleire bør begrenses til bruks- og tilretteleggingssonene i perioden 1. mai til 1. august. Resten av sesongen er disse ikke begrenset til bestemte soner. Ved etablering av organiserte teltleire skal
 - spesielt viktige områder for reindrifta unngås i de sårbare periodene. Spesielt viktig er her kalvingsområdet, sommerbeitet i Storengdalen og samlingsområdet nordvest for Balvatnet (se vedlegg 6).
 - det ikke settes varige spor.
- Sjøppel skal tas med ut av området og ikke graves ned eller deponeres på annet vis. Latrineavfall fra organiserte turer kan legges igjen i området, men dette skal gjøres slik at det forsvinner i løpet av en sesong. Dette skal følges opp av oppsynet. Dersom enkelte plasser etter hvert blir preget av mye latrineavfall, skal tiltak settes i verk og andre løsninger vurderes

Reiseliv

Reiselivsaktørene er avhengig av å ivareta kultur- og naturverdiene i området som et grunnlag for opplevelsene de tilbyr. Forvaltningsmyndigheten skal forvalte verneforskriftene og gjennom dette sikre at verneverdiene ikke forringes. Alle i reiselivsnæringen har et behov for og ønske om en utvikling som er økologisk bærekraftig. Det er derfor viktig å ha føringer for hvordan reiselivet utøves, som både næringen og forvaltningen kan slutte seg til.

Forvaltningsmyndigheten og det rådgivende utvalg foreslår under et sett med retningslinjer for reiselivsutvikling og –aktivitet. Disse skal ligge til grunn for aktivitet og planlegging opp mot verneområdene. Retningslinjene skal gjøres kjent for aktørene i regionen slik at disse kan planlegge og evt. søke tillatelser i verneområdene ut fra føringene i de åtte punktene.

1. Naturverdiene blir tatt vare på og virksomhetene formidler naturvernet
 - naturen er viktig for besøket
 - turistene kan lære om natur og naturvern
 - turisme skal ikke forstyrre naturen, ikke alle områder er egnet for turisme
 - gruppene er små, når det er mulig brukes stier
 - turismen kanaliseres til brukssoner og tilretteleggingssoner
 - de mest verdifulle områdene (vernesonene) forblir uten tilrettelegging
 - slitasje og andre påvirkninger overvåkes og rapporteres til forvaltningsmyndigheten
2. Miljøet blir belastet så lite som mulig
 - reiselivet foregår på naturens vilkår, man unngår belastning og forstyrrelse
 - målet er miljøvennlig friluftsliv og sporløs ferdsel
 - skånsom bålrensing og sparsom bruk av ved
 - reiselivet skal ikke gi økt behov for motorferdsel
3. Lokale tradisjoner og kultur blir respektert

- besøkende oppfordres til å lære om lokal kultur
 - besøkende oppfordres til å lære om og ta hensyn til reindrifta i området
 - mulighetene for å formidle lokal kultur blir vurdert i utformingen av informasjon og aktiviteter
 - guider har god lokalkunnskap
4. De besøkende øker forståelsen for og setter mer pris på naturen og kulturen
- besøkende kan få informasjon før de kommer
 - informasjonen er lett tilgjengelig og presentert på en fin måte
 - besøkende har mulighet til å bidra til å ta vare på området
 - guider kan naturveiledning og kjenner naturverdiene i området
5. Besøkende oppfordres til både fysisk og mental rekreasjon
- besøkende oppfordres til fysisk aktivitet
 - tilbud om både lette og krevende turer
 - muligheter til varierte naturopplevelser
 - besøkende kan både oppleve ro og stillhet så vel som guidete turer
 - ruter og aktiviteter er trygge
6. Positive virkninger på lokal økonomi og sysselsetting
- lokale bedrifters produkter og tjenester blir brukt der det er mulig
 - lokalbefolkningen tilbys arbeid når det er mulig, men samtidig tas det med i betraktningen at folk og ideer utenfra kan være en ressurs ved utviklingen lokalt
 - fasiliteter og aktiviteter utvikles i samarbeid med lokale bedrifter
7. Informasjonen og markedsføringen er god og ansvarlig
- informasjonen er pålitelig og oppdatert
 - informasjonsvirksomheten bygger på åpenhet og samarbeid
 - informasjonen samordnes med Nordland nasjonalparksenter
 - markedsføringen er ikke i strid med naturvernet
8. Aktiviteter planlegges og organiseres gjennom samarbeid
- besøkendes meninger er viktige
 - utviklingen organiseres sammen med lokale bedrifter
 - alle interesserte er velkommen til å delta i planleggingen

Tiltak

1. prioritet

- Det skal etableres et samarbeidsorgan hvor reiselivsaktører, forvaltningsmyndigheten, oppsynsmyndighet og eventuelt andre deltar for å utveksle erfaringer om bruk, press og forvaltning av nasjonalparken. **Ansvarlig:** Forvaltningsmyndigheten, kommuner og NUVO. **Kostnad:** 5.000,-. **Gjennomføres:** Årlig.
- Det skal etableres retningslinjer og prinsipper for bærekraftig reiseliv innenfor Junkerdal nasjonalpark. Det skal samtidig etableres en strategi for informasjon til reiselivsaktører som ønsker å drive organisert ferdsel i verneområdene. **Ansvarlig:** Sentrale myndigheter (DN), forvaltningsmyndighet, reiselivsaktører, NUVO. **Kostnad:** 40.000,-. **Gjennomføres:** 2008 – 2011.
- Det skal gjennomføres et pilotprosjekt på en norsk versjon av Leave No Trace. Dette vil være med på å skolere bedrifter som ønsker å benytte verneområdene på en bærekraftig måte i forbindelse med reiseliv. **Ansvarlig:** 67°Nord og Skogly Naturgård. **Kostnad:** 50 000,-. **Gjennomføres:** 2008 - 2010

2. prioritet

- Ferdselstellere skal plasseres ved Balvassdemningen og i Skaitidalen. Disse skal gi en oversikt over dagens bruk. **Ansvarlig:** forvaltningsmyndigheten i samarbeid med Statskog Fjelltjenesten. **Kostnad:** 30.000,-. **Gjennomføres:** 2008 – 2010
- Forsøpling i forbindelse med ferdsel og bruk av nasjonalparken, herunder gammel merking av vintertraseer, skal fjernes. **Ansvarlig:** Den enkelte bruker, reiselivsaktører, Statskog SF. **Kostnad:** 10 000,- **Gjennomføres:** årlig, eventuelt ved behov.

4.3.4 Bygninger og anlegg

Status

Det er i dag 24 privateide hytter/naust innenfor Junkerdal nasjonalpark. De fleste ligger i området ved Rosna, Fuglevatnet og Nenna.

Bruken av hyttene varierer sterkt. Avstand mellom hjem og hytte er i stor grad avgjørende for bruken. Hovedtyngden av hytteeiere bor i Fauske og Bodø kommuner. Reiseavstanden med bil blir kort og vil ikke overstige to timer for den store majoriteten av eiere. Reiseavstanden fra bilvei til hytte er derfor viktig for hvor mye hyttene brukes.

Hyttene brukes hele året. Av naturlige årsaker, er bruken minst midtvinters. Bruken av hyttene er trolig størst i vinterferien, påskeferien og i perioden fra juli til oktober. Muligheten for bruk av snøskuter styrer mye av bruken for de hyttene som ligger lengst fra vinterbrøyta vei.

Ønsker og utfordringer for forvaltningen

Gjennom prosessen med forvaltningsplanen har det kommet inn følgende innspill på tema som bør behandles i forvaltningsplanen:

- Ombygging av uthuset ved Argaladhytta til sikringsbu/overnattingshytte
- Hyttebygging opp mot nasjonalparken i forbindelse med næringsutvikling (privat)
- Mulighet for turistnæringen til å sette opp hytter på lik linje med annen næring
- Ombygging og utvidelse av eksisterende hytter (private og offentlige)
- Byggverk uten festekontrakt
- Opplag av båt (private)
- Fortsatt mulighet til å deponere masser fra utedo

Målsetting

Junkerdal nasjonalpark skal forvaltes slik at eksisterende hytter/byggverk kan benyttes som i dag, samtidig som etablering av nye byggverk unngås.

Rammer og regelverk

Landskapet er vernet mot tekniske inngrep, jf avsnitt 1.1 i verneforskriftens §3. For fortolkning av dette avsnittet, viser vi til kapittel 4.3.1 i denne forvaltningplanen.

1.2 Bestemmelsene i pkt. 1.1 er ikke til hinder for:

- a. vedlikehold av bygninger og anlegg. Vedlikehold skal skje i samsvar med tradisjonell byggeskikk. Vedlikehold omfatter ikke ombygginger og utvidelser av bygninger*

Vedlikehold av bygninger er tillatt. Med ombygging menes bygningsmessige endringer innenfor eksisterende grunnflate. Innvendig ombygging som ikke endrer bruken av bygningen er tillatt. Arbeider som gjøres med sikte på bruksendring krever imidlertid tillatelse etter verneforskriften. Bruksendring krever også ofte tillatelse etter plan- og bygningsloven.

1.3 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til :

- f. nybygging av hytter for allmennheten som er i tråd med forvaltningsplan*
- g. ombygging og utvidelser av bygninger og anlegg*
- j. gjenoppføring av bygninger og anlegg som er ødelagt ved brann eller naturskade*

Allmennhetens adgang til å drive tradisjonelt og enkelt friluftsliv er en del av verneformålet. Under verneplanutredningen kom det fram at enkelte åpne hytter har for liten overnattingskapasitet. Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til en begrenset utvidelse av eksisterende åpne hytter såfremt det ikke kommer i konflikt med verneverdiene. Det er i dag ingen plan for hvor stor utvidelse som er ønskelig, med unntak av at det har kommet ønske om å sette opp ei sikringsbu ved Argaladhytta.

Ved ombygging og utvidelse av bygninger og anlegg er forholdet til estetikk viktig. Følgende punkter vil bli vektlagt og skal beskrives i en søknad: plassering, fargebruk, takvinkler, takmateriale og vinduer. Ombygging som medfører bruksendring vil normalt ikke tillates.

Det skilles mellom nybygging, vedlikehold, ombygging og utvidelse av hyttene. Følgende definisjoner vil bli lagt til grunn i forvaltningen av Junkerdal nasjonalpark:

- Nybygging: etablering av nye bygninger, eller oppbygging av bygninger hvor den bærende konstruksjonen har forfalt/må skiftes ut. Også gjenoppføring av bygninger etter brann eller naturskade går inn under dette punktet.
- Vedlikehold: med vedlikehold forstås mindre tiltak som opprusting av teknisk og funksjonell standard slik som taktekking, etterisolering, montering av nye ruter med mer. Tiltak som innebærer fasadeendring defineres ikke som vedlikehold.
- Ombygging: endringer som medfører fasade- eller bruksendring.
- Utvidelse: utvidelse av areal eller antall bygninger på ei hyttetomt

Søknader om gjenoppføring av bygninger som går tapt ved brann eller naturskade vil bli positivt behandlet. Denne bestemmelsen (1.3 j) er imidlertid tatt med under søknadspliktige tiltak for at forvaltningsmyndigheten skal kunne sette vilkår for utformingen og plasseringen av bygningene.

7.1 forbud mot forurensing

Forurensing og forsøpling er forbudt. All bruk av kjemiske midler som kan påvirke naturmiljøet er forbudt.

Det er viktig å holde nasjonalparken mest mulig fri for søppel og avfall. Bestemmelsen understreker at besøkende skal ta med søppel og avfall ut igjen i stede for å brenne eller gjemme det bort. Dette gjelder også gamle båtvrak. For øvrig er det viktig å understreke at forurensingsloven også gjelder innenfor nasjonalparkområdet.

Retningslinjer for forvaltningen

Generelt

- Nybygging av private hytter i Junkerdal nasjonalpark tillates ikke, og ulovlig oppførte byggverk skal anmeldes med tanke på å fremskaffe et rettslig grunnlag for riving. Dette gjelder også hytter som er tenkt brukt i forbindelse med reiseliv. Hyttebygging utenfor nasjonalparken reguleres ikke av verneforskriften, men av plan- og bygningsloven som forvaltes av kommunene.
- Verneforskriften gir ikke hjemmel til å behandle byggverk uten festekontrakt særskilt. Det vil imidlertid ikke bli gitt tillatelse til ombygging/utvidelse eller motorisert ferdsel i forbindelse med transport av varer og materialer til hytter uten festekontrakt.
- Søppel fra hyttene skal tas med ut av området, og ikke graves ned eller deponeres innenfor nasjonalparken. Masser fra utedo kan deponeres på stedet.
- Ved vedlikehold, utviding og etablering av nye bygninger/anlegg anbefales det at miljøvennlige materialer benyttes.
- Flytting av hytter kan vurderes dersom det ikke er i konflikt med naturverdier og reindrift, og ellers har positive effekter i forhold til bruk, sikkerhet og motorferdsel. Dette må også avklares med grunneier.

Vernesone

- Vedlikehold av eksisterende bygninger er tillatt. Det vil ikke bli gitt tillatelse til ombygging og utvidelse av hytter i vernesonen, da dette vurderes å komme i konflikt med verneverdiene. Dette gjelder kun hyttene på nordvestsiden av Fuglevatnet, og skyldes umiddelbar nærhet til ynglelokaliteter for flere sårbare, rødlistede arter.
- Det gis ikke tillatelse til etablering av båtoppsett.
- Det gis ikke tillatelse til oppsetting av byggverk/skydd, for eksempel gapahuker, gammer, skjelterskjåer eller sikringsbuer.
- Det kan gis tillatelse til gjenoppbygging av hytter og anlegg som er ødelagt av brann eller naturskade, men en skal da vurdere alternativ plassering for å unngå konflikt med naturmiljøet. Nye hytter skal i utgangspunktet være lik den gamle med hensyn til areal og størrelse.

Brukssone

- Vedlikehold av bygninger er tillatt. Det vil kunne gis tillatelse til ombygging og utvidelse av bygninger innenfor følgende rammer:
 - Største samlet bygningsareal pr tomt er 80 m². I dette arealet inngår også uthus med maksimalt totalt bygningsareal på 25 m². Uthuset kan ha annektsfunksjon, beboelsesdelen skal da ikke overstige 14 m². Naust behandles som egen sak.
 - Største tillatte mur- eller pillarhøyde er 60 cm i flatt og skrått terreng.
 - Møneretningen skal være 90° på fallende terreng
 - Taktekking skal utføres med materialer som gir en mørk og matt fargevirkning.
 - Hytta beises/males i mørke, matte farger.
 - Eksisterende terreng og vegetasjon skal bevares i størst mulig grad
 - Statskog SFs festekontrakt kan ha ytterligere begrensinger/krav som skal legges til grunn
 - For øvrig anbefales det at retningslinjer i kommuneplanens arealdelen for Saltdal kommune følges.

- Det kan gis tillatelse til gjenoppbygging av hytter og anlegg som er ødelagt av brann eller naturskade. Nye hytter skal i utgangspunktet være lik den gamle med hensyn til areal og størrelse.

- I brukssonene kan det gis tillatelse til oppføring av hytter som er åpne for allmennheten. For at tillatelsen skal gis, skal følgende retningslinjer følges:
 - Nyoppførte bygninger skal stå åpne for allmennheten
 - Bygningene skal plasseres så de ikke er i konflikt med andre brukerinteresser og naturverdier
 - Bygningene bør tilpasses natur- og kulturmiljøet med hensyn til plassering, farge- og materialvalg og byggemåte. Dette gjelder også sikringsbuer.

- I brukssonen kan det gis tillatelse til båtoppsett i mye brukte vann. Disse skal plasseres på egnede plasser, og ikke komme i konflikt med andre verneverdier. Båtoppsettene skal til sammen ha kapasitet til å lagre båtene som finnes ved vannet. Båtoppsettene skal være enkle og bestå av stokker/tverrbjelker som gjør at båtene kommer opp fra bakken.

Tilretteleggingssone

- Forskriften praktiseres her på lik linje med brukssonene. I tillegg kan det gis tillatelse til enkle tiltak knyttet til friluftsliv, for eksempel bygging av gapahuk med bål plass, gammer eller skjelterskjåer.

4.3.5 Motorferdsel

Status

Motorferdselen i Junkerdal nasjonalpark er hovedsakelig knyttet til reindrift og transport av materialer og varer til hytter. Videre er kjøring på snøføre med snøskuter mellom Sulis og Mavas tillatt for personer med bostedsadresse Mavas. Denne kjøringen skal følge merka løype.

Ønsker og utfordringer

Under arbeidsprosessen med forvaltningsplanen har det kommet følgende innspill:

- Ingen begrensning på snøskuterkjøring
- Dobbelt så mange turer ved bruk av leiekjøring (til henting)

- Ikke forbud mot kjøring midt på dagen
- Tillatt kjøring fra snøen legger seg, og ikke fra 1. januar
- Flerårige tillatelser for frakt av utstyr til organisasjoner, med begrensning på tid og antall turer hvert år
- Kun tillatt med leiekjøring
- Leiekjøring må fungere som utenfor nasjonalparken
- Bruk av ATV, motorsykkel og elektrisk påhengsmotor
- Muligheten for å preparere skiløyper
- Innstramming av antall turer, og begrensning til etter jaktstart
- Motorisert ferdsel i forbindelse med naturbasert reiseliv bør tillates
- Trasevalg mellom Balvatn og Čoarvi uheldig på grunn av skavldannelse og skråkjøring. Det er derfor behov for å kjøre innenfor nasjonalparken
- Leiekjøring bør være tillatt til foreningshytter
- Turistnæringa må ha mulighet for landing med helikopter og sjøfly
- Enklere prosedyre for å få tillatelse
- Bevegelseshemmede bør kunne få benytte snøskuter uavhengig av transport av nødvendig utstyr

Målsetting

Motorferdsel skal holdes på et minimum i Junkerdal nasjonalpark, og gjennom dette skal nasjonalparken være en kilde for stillhet og naturopplevelser.

Rammer og regelverk

6.1 Forbud mot motorferdsel

Motorferdsel er forbudt på land og vatn, og i lufta under 300 meter

I utgangspunktet er all motorferdsel innenfor nasjonalparken forbudt. Det er gitt enkelte direkte unntak fra dette forbudet (6.2), og det er gitt åpning for at det etter søknad kan det gis tillatelse til enkelte aktiviteter (6.3).

6.2 Bestemmelsen i pkt. 6.1 er ikke til hinder for:

- motorferdsel i forbindelse med militær operativ virksomhet, politi-, rednings-, brannverns-, og oppsynsoppgaver, samt gjennomføring av skjøtsel og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten*
- nødvendig uttransport av skadd/sykt bufe når forvaltningsmyndigheten på forhånd er varslet*
- bruk av beltekjøretøy på vinterføre og luftfartøy for nødvendig transport mellom Sulitjelma og Mavas for de som har fast bostedsadresse i Mavas. Kjøringen skal skje etter trasé fastlagt av forvaltningsmyndigheten etter drøfting med reindriften*
- bruk av beltegående "elgtrekk" eller luftfartøy for uttransport av slakt av hjortevilt*
- forsvarets nødvendige lavtflyging i etablert lavtflygingssone*

Av hensynet til naturmiljø, reindriften og friluftsliv, er det et generelt behov for å regulere bruken av motorkjøretøy i en nasjonalpark strengere enn det som følger av motorferdselloven.

Motorferdsel i forbindelse med militær operativ virksomhet, politi-, rednings-, brannverns-, og oppsynsoppgaver, samt gjennomføring av skjøtsel og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten er direkte unntatt fra forbudet mot motorferdsel.

Militær operativ virksomhet

Militær operativ virksomhet er unntatt fra reglene i den enkelte vernebestemmelse for naturvernområder i Norge. Militær operativ virksomhet omfatter i fredstid all militær virksomhet som er nødvendig for å planlegge, forberede og gjennomføre:

- overvåkning av land-, sjø- og luftterritoriet
- forsvarsplaner, herunder feltbefestninger, anlegg for installasjoner og stridsmidler
- beredskapstiltak, herunder utrykningsøvelser med militære styrker
- rene militære operasjoner i spesielle situasjoner, herunder søk og redningstjeneste

Forsvarsdepartementet har uttalt at vanlige øvelser ikke omfattes av ovenfornevnte unntak, men det forutsettes at der sivil virksomhet eller trafikk er tillatt kan tilsvarende militær virksomhet uten videre finne sted.

I de sørvestre delene av nasjonalparken er det husdyr på beite. I disse områdene har det vært betydelig rovdyrta. Det er derfor et reelt behov for å kunne transportere ut skadd bufe. Det samme vil gjelde ved sykdom. For at forvaltningsmyndigheten/oppsynet skal kunne gi innspill på trasevalg, skal man på forhånd gi melding til forvaltningsmyndigheten.

Det er i verneforskriften åpnet for bruk av beltekjøretøy på vinterføre og luftfartøy for nødvendig transport mellom Sulitjelma og Mavas for de som har fast bostedsadresse i Mavas. Ved all bruk av snøskuter og luftfartøy kreves tillatelse etter motorferdselsloven fra kommunen. Kjøringen skal skje etter trase fastlagt av forvaltningsmyndigheten etter drøfting med reindrifta. Traseen er i dag oppmerka, og krysser grensa i Metskidalen. Ovenfor Metskidalstjønnene går løypa rett vestover, til den treffer Balvatnet og dreier nordover (se vedlegg 12). Ved usikker is brukes en alternativ trase som går over land på nordsiden av Balvatnet.

Det er i verneforskriften åpnet for bruk av beltegående elgtrekk (ikke ATV) og luftfartøy (helikopter) i forbindelse med uttransport av felt hjortevilt. Elgtrekk forstås som et beltegående kjøretøy med ekstremt lavt marktrykk som setter minimale/ingen spor i terrenget. Transport av felt hjortevilt med beltegående elgtrekk og luftfartøy krever tillatelse etter motorferdselloven, og søknad behandles av kommunen.

Forsvarets lavtflyging i nasjonalparken skal holdes på et absolutt minimum, og grensen for lavtflyging er satt til 300 meter over bakken. Forskriften gir åpning for forsvarets nødvendige lavtflyging, men det er i Kronprinsregentens resolusjon presisert at dette ikke skal medføre noen økt aktivitet i forhold til dagens situasjon.

Forskriften skal også inneholde et unntak for bruk av snøskuter i forbindelse med reindrift. Dette punktet er ved en feiltakelse ikke blitt med i den endelige forskriften som ble vedtatt 09.01.04. Det vil bli foretatt en forskiftsændring for å rette opp dette, og frem til det er gjort vil det bli gitt en generell dispensasjon etter § 4. Forvaltningsplanen legges opp som om det skulle vært gitt et unntak i forskriften.

6.3 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

- b. bruk av beltekjøretøy i forbindelse med husdyrhold, vedhogst og lignende*
- c. bruk av beltekjøretøy på vinterføre eller luftfartøy for transport av varer og materialer til hytter, vedlikehold av ferdselsveier og lignende*
- d. bruk av luftfartøy i forbindelse med husdyrhold*
- e. motorisert transport på vinterføre eller luftfartøy i forbindelse med mineralleting nord for Balvatnet*
- f. motorisert transport på vinterføre eller luftfartøy i forbindelse med bygging av overføringstunnel mellom Balvatnet og Risvatnet*
- g. bruk av motorbåt på vatn*
- h. oppkjøring av Diamantløypa til Daudvatnet etter dagens trasé*

Punktet om kjøring på vinterføre i forbindelse med husdyrhold vil blant annet fange opp behovet for utkjøring av saltslikkestein. Grunnen til at det ikke gis direkte unntak for dette i forskriften er at det ut fra naturforholdene er ønskelig å sikre at saltslikkesteinene ikke legges på steder med sårbar vegetasjon eller sjeldne planter. Samtidig er det ønskelig å variere plasseringen fra år til år for å unngå uheldig slitasje. Det vil normalt bli gitt tillatelse til denne typen kjøring.

I vann under 2 km² er det i utgangspunktet ikke tillatt å bruke motor i henhold til motorferdselsloven. Flere av vannene over 2 km², er særs viktige for våtmarksfugl, samtidig som vannene ikke er større enn at behovet for transport og fiske lar seg løse på en god måte uten bruk av motor. På den andre sida kan det være tilfeller hvor det er et reelt behov uten at dette går på bekostning av verneverdiene. Det er derfor åpnet for at forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til dette. Denne søknadsplikten er for å unngå omfattende bruk.

For å kunne gjennomføre mineralleting, gruvedrift og bygging av overføringstunnel mellom Balvatnet og Risvatnet omtalt under 1.3, er man avhengig av motorisert transport på bakken eller i lufta. For å unngå unødige skader foreslås det at muligheten for motorisert transport på bakken begrenses til vintersesongen, etter søknad til forvaltningsmyndigheten.

Mange av hyttene i nasjonalparken ligger langt fra vinterbrøyta vei, og vil derfor ha et reelt behov for transport av varer til hyttene. Et begrenset antall turer til hver hytte kommer ikke i nevneverdig i konflikt med de verneverdiene i nasjonalparken, og det er derfor gitt åpning for at dette kan tillates etter søknad.

Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til oppkjøring av Diamantløypa etter dagens trasé. Dette gjelder for preparering av skiløype med prepareringsmaskin i den delen av vinteren hvor det er mest utfart.

Verneforskriften gir ingen åpning for å gi spesielle tillatelser for bruk av motorisert kjøretøy for funksjonshemmede.

7.3 Støy

- a. Unødvendig støy er forbudt, så som bruk av motordrevet: modellfly, modellbåt, isbor o.l.*

Unødig støy i nasjonalparken skal unngås. Eksempler på støykilder som kan sjenere er strømaggregat og motorsager, men disse er hjelpemidler som i mange tilfeller vil være nødvendig å bruke på hyttene. Det lave antallet hytter i nasjonalparken taler for at dette vil være av minimal belastning for området. Derimot er all unødvendig støy, dvs støy som ikke er forbundet med drift og vedlikehold, forbudt. Eksempler på dette er motordrevet modellfly og modellbåt, motordrevet isbor.

Retningslinjer for forvaltningen

Hyttekjøring

- Det skilles ikke mellom de ulike forvaltningssonene.
- Det åpnes ikke for snøskuterkjøring for persontransport.
- Tillatelsen gjelder for transport av varer og material til egen hytte, og skal være behovsprøvd. Det kan bli gitt tillatelse til inntil 6 turer på snødekt mark frem til og med 1. mai. Med snødekt mark menes tilstrekkelig snømengde til at bakken ikke skades av kjøringen. Kjøringa skal følge bestemte traseer, se vedlegg 12.
- Frakt av ved fra parkeringsplass til hytte er inkludert i disse seks turene.
- Frakt av ved fra hogstplass til hytte skal gjøres etter at hogsten er over, og om mulig i løpet av en dag.
- Det gis ikke tillatelse til noen form for kjøring på barmark. Ved spesielle tilfeller kan det gis tillatelse til bruk av helikopter, men varer og materialer skal fortrinnsvis fraktes inn på vinteren ved hjelp av snøskuter.
- Det kan gis flerårige tillatelser (4 år) og ordningen med kjørebok skal videreføres. Tillatelsen for å kjøre gjelder pr. hytte, noe som vil si at ved leiekjøring gis det ikke en tillatelse til leiekjører, men til hytteeier. Dobbelhytter med en festekontrakt skal behandles som en hytte.
- Det gis det samme antall turer for de som benytter seg av leiekjøring som de som har privat snøskuter. Det vil ikke bli gitt flere turer for å veie opp for ekstra turer i forbindelse med henting av utstyr, varer og materialer fra hytta.
- Kjøringa skal være til minst mulig sjenanse for andre brukere. I perioden frem til 01.03. kan det kjøres mellom 07.00 og 23.00, mens det i perioden fra og med 01.03. og ut sesongen er tillatt å kjøre fra 07.00 – 11.00 og 16.00 til 23.00. Langfredag og 1. påskedag skal være snøskuterfrie dager.
- Det åpnes ikke for snøskuterkjøring for frakt av privat utstyr til foreningshytter. Foreninger vil på lik linje med andre hytteeiere få tillatelse til innkjøring av nødvendige varer og materialer til hyttene. Det vil kunne gis tillatelse for 4 år i gangen.

Funksjonshemmede

- Transport av funksjonshemmede til/fra egen hytte kan i særskilte tilfeller vurderes med hjemmel i § 4 i verneforskriften. Dette skal vurderes strengt, og det er viktig å

skille mellom varig funksjonshemming og uførhet/sykdom som er en naturlig følge av alder.

- Det gis ikke tillatelse til kjøring i nasjonalparken utenom til og fra egen hytte. Ved andre formål skal det brukes andre midler, for eksempel turistbedrifter med hundespenn.
- Ved søknad i forbindelse med transport av funksjonshemmede kreves legeerklæring som bekrefter at vedkommende ikke kan gå på ski, og vedlagte skjema (vedlegg 14) skal fylles ut av lege. Dokumentasjon på funksjonshemming gjennom parkeringsbevis kreves også. Søknaden skal behandles av kommunen (etter motorferdselsloven) og Fylkesmannen (etter verneforskriften).
- Ved denne kjøringen gjelder de samme vilkår som for annen kjøring til hyttene (se over). Praksisen for å gi turer skal være restriktiv, og det kan gis inntil seks turer pr. år. Antall turer skal også ses i sammenheng med de turene som gis for transport av varer, materialer og utstyr.

Røde kors hjelpekorps aktivitet

- Røde kors hjelpekorps (RKH) kan gis tillatelse i henhold til planer godkjent av politimesteren, jf vedlegg 15.
- Øvelsesaktivitet skal så langt mulig utføres utenfor Junkerdal nasjonalpark, og en skal så langt som mulig er gjøre seg kjent i området på andre måter enn ved bruk av snøskuter, jf vedlegg 15.
- Kjentmannskjøring (øvelser) skal samordnes i fellesøvelser hvor de ulike hjelpekorps (Saltdal og Sulitjelma) deltar. Øvelsen(e) skal koordineres av RKH-områdeleder. Øvelsene bør holdes i områdene som er mest brukte og hvor det er mest sannsynlig at det blir redningsaksjoner, se vedlegg 13.
- For kjentmannsturer kan det gis tillatelse til maks 3 snøskutere.

Reiseliv

Det gis ikke tillatelse til motorisert ferdsel i forbindelse med turisme og reiseliv. Dette gjelder både i forbindelse med praktisk gjennomføring og bruk av motorisert kjøretøy til opplevelse av naturen.

Vannoverføring og mineralleting

Det kan gis tillatelse til nødvendig motorferdsel snøskuter på snøføre og helikopter i barmarkssesongen i forbindelse med mineralleting nord for Balvatnet og bygging av overføringstunnel mellom Balvatnet og Risvatnet. For at denne tillatelsen gis skal kjøringa

- foregå utenom perioder når naturen er spesielt sårbar
- unngå sårbare lokaliteter
- unngå perioder/lokaliteter med spesiell betydning for reindrifta.

Skiløyper

- Det gis generelt ikke tillatelse til oppkjøring av skiløyper

- Det kan gis tillatelse til oppkjøring av ”Diamantløypa” i perioden fra og med vinterferien til og med 25. april. Løypa skal følge gammel og tradisjonell trase.
- Det kan gis flerårige dispensasjoner for oppkjøring av Diamantløypa.

Utkjøring av åte

Forvaltning av rovvilt skal være lik innenfor og utenfor verneområdene i Nordland. Lisensjakt på jerv er et prioritert tiltak i rovviltforvaltningen, og ved utlegging av åte vil det kunne oppstå behov for motorisert transport. Verneforskriften gir ikke åpning for dette.

For å få en mest mulig effektiv åtejakt, er det pekt på viktigheten av få, men gode åteplasser. Statens naturoppsyn, Nordland JFF, berørte kommuner og Fylkesmannen har derfor i samarbeid pekt ut åteplasser. Ingen av åteplassene ligger innenfor Junkerdal nasjonalpark pr. i dag (2006/2007), men det kan endres over tid.

- Utkjøring av åte til utpekte plasser skal gjøres av Statens naturoppsyn eller Statskog Fjelltjenesten, primært i sammenheng med andre oppdrag. Åtets størrelse er avgjørende ved vurdering av behov for motorisert transport.
- Det gis ikke tillatelse til utkjøring av åte til plasser som fra forvaltningen ikke er pekt ut til dette.

Bruk av motorbåt

- Bruk av motorbåt skal holdes på et minimum.
- I vann større enn 2 km² kan det gis tillatelse til bruk av motorbåt i forbindelse med næringsvirksomhet og transport av utstyr/materialer.
- Det gis ikke tillatelse til bruk av motorbåt i forbindelse med fritidsbruk, eksempelvis jakt og fiske. Dette gjelder også bruk av elektrisk motor.
- For bruk av motorbåt i forbindelse med reindrift viser vi til avsnittet angående reindrift.

Transport av båt

- Det finnes en rekke båter ved vann i Junkerdal nasjonalpark. I fremtida vil det kun bli gitt tillatelse til å transportere båt med snøskuter for følgende:
 - Grunneier/hytteiere ved det aktuelle vannet
 - Frivillige organisasjoners utleiebåter
 - Kommersielle aktørers utleiebåter
- For hytteiere skal transport av båt gjøres på tildelte turer for transport av material og varer til hyttene, for de som ikke har hytte gjennom bruk av § 4.
- Grunneiers tillatelse skal innhentes ved opplag av båt. I Junkerdal nasjonalpark er grunneier i de aller fleste tilfeller Statskog SF.

4.3.6 Kulturminner og kulturlandskap

Status

Vi viser her til kap. 3.6.5.

Ønsker og utfordringer

Under arbeidsprosessen med forvaltningsplanen har det kommet følgende innspill på hva som er viktig å behandle:

- Gjengroing og skjøtsel av kulturlandskap i verneområdene. Hvem skal utføre oppdrag?
- Hvordan skal kulturminner skiltes/merkes?
- Bruk av kulturminner i forbindelse med turistnæring
- Tematurer arrangert av ideelle lag og foreninger
- Involvere Nordland fylkeskommune i forbindelse med skjøtsel og tilrettelegging

Målsetting

Junkerdal nasjonalpark skal forvaltes slik at kulturminner og kulturlandskap opprettholdes og ivaretas.

Rammer og regelverk

Kulturminner defineres i Lov om kulturminner som alle spor etter menneskelig virksomhet, også lokaliteter det knytter seg historiske hendelser, tro eller tradisjon til. Kulturmiljøer er områder hvor kulturminner inngår som del av en større helhet eller sammenheng. Dette er en relativt vid definisjon, som i praksis vil si alle nye og gamle spor etter folk. Eksempel på kulturminner som kan oppleves som inngrep eller søppel, er spor etter prøveboring og gammel gruvedrift.

Kulturminner eldre enn 1537 og samiske kulturminner eldre enn 100 år er automatisk fredet i medhold av kulturminneloven.

I nasjonalparken er alle kulturminner fredet.

4.1. Vern av kulturminner

Kulturminner skal beskyttes mot skade og ødeleggelse. Løse kulturminner skal ikke flyttes eller fjernes

4.2. Forvaltningsmyndighetene kan gi tillatelse til:

- a. istandsetting og skjøtsel av kulturminner*

Det legges opp til tett samarbeid mellom Nordland fylkeskommune, Kulturminner i Nordland og Sametingets kultur- og miljøvern avdeling, som er myndighetene når det gjelder forvaltning og behandling av saker knyttet til kulturminner innenfor nasjonalparkens grenser. Alle søknader om dispensasjon fra vernebestemmelsene i henhold til punktet om kulturminner vil bli forelagt den aktuelle kulturminnemyndighet for faglig uttalelse. Riksantikvaren vil bli trukket inn i særskilte tilfeller.

Istandsetting og skjøtsel av kulturminner som er fredet i medhold av kulturminneloven kan bare skje etter tillatelse fra kulturminnemyndighetene. Verneforskriftens § 3 punkt 4, vedrørende kulturminner, er kun en presisering i forhold til kulturminnelovens bestemmelser

innenfor nasjonalparkens grenser. Skjøtsel av kulturminner må også avklares med forvaltningsmyndigheten for nasjonalparken slik at det ikke oppstår konflikt med verneformålet etter naturvernloven.

Retningslinjer for forvaltningen

Istandsetting og skjøtsel av kulturminner

Generelt

- Nordland fylkeskommune v/ Kulturminner i Nordland og Sametingets kultur- og miljøvernavdeling er kulturminnemyndigheter, og skal involveres i alt arbeid i tilknytning til kulturminner.

Verne- og brukssone

- Det kan gis tillatelse til restaurering av kulturminner. Det skal da gjøres en helhetlig vurdering i forhold til andre brukere/naturverdier og gevinsten av tiltaket. Om det gis tillatelse, skal tiltaket gjøres på en skånsom måte, uten å skade andre verneverdier. Skjøtsel av kulturminner vil tillates så lenge det ikke er til skade for andre verneverdier.

Tilretteleggingssone

- Tilretteleggingssone vil bli forvaltet som verne- og brukssonene, men her åpnes det i tillegg for mer tilrettelegging i form av skilting og merking av kulturminner.
- Eventuell skilting og merking skal avklares i forhold til andre naturverdier og brukerinteresser.

Tiltak

2. prioritet

- Det skal utarbeides et informasjonshfte om kulturminner for å stimulere til friluftsliv i Junkerdal nasjonalpark. **Ansvarlig:** Forvaltningsmyndighet, Nordland fylkeskommune og Salten friluftsråd. **Kostnad:** 40.000,- **Gjennomføres:** 2009
- Forvaltningsmyndighet, oppsyn og kulturminnemyndigheter skal gå gjennom, definere og utarbeide en oversikt over kulturminnene i Junkerdal nasjonalpark. **Ansvarlig:** Forvaltningsmyndigheten. **Kostnad:** 10 000,- **Gjennomføres:** 2009

4.3.7 Utnyttelse av naturressurser

Status

Hogst og uttak av plantemateriale

I følge tiltaksplanen for skogbruket, er skogarealene innenfor nasjonalparken marginale lauvskogområder. Det er kun mindre arealer i Argaladdalen og Tjårrisdalen hvor det er skogressurser av betydning.

Uttak av naturmaterialer knyttet til husflid, samisk kultur og næringsutnyttelse har lange tradisjoner. Tidligere var sanking og høsting av naturmaterialer til mat, klær og husflid av svært stor betydning for å overleve. Betydningen er i den senere tid redusert i takt med overgangen til pengehusholdning, men den bruken som fremdeles består er en viktig del av at tradisjonelt samisk levesett. Spesielt nevnt er uttak av skohøy, vierbark (til skinnberedning), brynestein, syregress og molteplukking.

Mineraler

Det kan være økonomisk utnyttbare mineralressurser i nasjonalparken. Malmressursene vil være av nasjonal interesse dersom de lar seg utnytte økonomisk. I den såkalte Kong Oscar sonen er det påvist økonomisk interessante forekomster av gull (3-19 gram gull per tonn), med eventuelle bidrag fra andre metaller som kobber, bly og sink. Området er langt dårligere undersøkt enn Sulitjelma-feltet for øvrig. En forståelse for hvordan gullet opptrer og er dannet mangler, og muligheten for økonomisk utnyttbare forekomster er dermed vanskelig å fastslå.

I området Balddoivi finnes trolig store mengder kobber og andre metaller. Disse forekomstene er ikke økonomisk forsvarlig å utvinne med dagens gruveteknologi. Det pågår forskning på andre driftsmetoder, for eksempel tilførsel av bakterier og næringsstoffer. En slik kommersiell utvinning av metaller fra fast fjell foregår ikke i dag.

Vannoverføring

Det er skissert en ny tunnel fra Vuoppilukta i Balvatnet til Risvatnet, alternativt til Langvatnet. En slik overføring vil utnytte et fall i Balvasselva som pr. i dag ikke benyttes til kraftproduksjon og representerer ingen endring av reguleringshøydene i Balvatnet. Både vannvei og kraftstasjon er her skissert lagt i fjell. På tilløpstunnelen vil Dorroelva tas inn. Det er ikke foreslått noen endring i reguleringshøydene på Dorrovatnet.

Prosjektet vurderes som realiserbart, da det kun berører allerede regulerte vassdrag og ikke vil få synlige inngrep.

Ønsker og utfordringer

Under arbeidsprosessen med forvaltningsplanen har det kommet følgende innspill på hva som er viktig å behandle:

- Vedhogst til hytter
- Uttak av gran
- Torvuttak til hytter og gammer

Det er ikke kommet innspill på gruvedrift eller utnytting av vannkraftressursene under arbeidet med forvaltningsplanen, men gode priser gjør at dette er et aktuelt tema i dag. Det er flere aktører som vurderer området som aktuelt for drift.

Målsetting

Utnyttelse av naturressursene i Junkerdal nasjonalpark skal ikke medføre forringelse av naturverdier eller reindriftsnæringas muligheter for videre drift. Det skal ikke settes skjjemmende spor, eksempelvis store hogstflater, eller medfører reduksjon av skog over tid.

Rammer og regelverk

Landskapet er vernet mot tekniske inngrep, jf avsnitt 1.1 i verneforskriftens §3. Vi viser her til kapittel 4.3.1 i denne forvaltningsplanen.

1.3 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

- d. prøveboring og etablering av nødvendige luftesjakter i forbindelse med underjordisk drift av mineralforekomster nord for Balvatnet med uttakssted utenfor verneområdet*
- e. etablering av nødvendige luftesjakter i forbindelse med bygging av overføringstunnel fra Balvatnet til Risvatnet*
- h. uttak av torv til vedlikehold av gammer og hytter*
- i. uttak av materialer til husflid som ikke forutsetter graving*

Nord i verneområdet er det mineralforekomster som kan være interessante for drift. Det er behov for bedre kartlegging/undersøkelser av forekomstene før utvinningen settes i gang. En eventuell drift skal foregå fra utsida av nasjonalparken. Forskriften åpner for at det kan gjøres inngrep som ikke skader verneverdiene i forbindelse med drift (luftesjakter) og prøveboring. Det kan også etter søknad gis tillatelse til luftesjakter i forbindelse med en eventuell ny overføring av Balvatnet til Risvatnet, såfremt det ikke kommer i konflikt med verneverdiene.

For samisk kulturutøvelse er det trekt fram at det er viktig å kunne ta ut torv til vedlikehold av gammer. Dette er tiltak som vil kunne skade verneverdiene. På den annen side kan det unngås hvis uttaket kan styres. Tiltaket er derfor søknadspliktig. Tiltaket trenger også tillatelse fra grunneier.

Både norske og samiske interesser spilte under verneplanprosessen inn at det bør være mulighet for å ta ut materialer, som trevirke, stein og mineraler til husflid. Det er gitt åpning for å gi tillatelse til dette. Fylkesmannen vurderer at et moderat og styrt uttak vil kunne skje uten at det vil skade verneverdiene, så lenge det ikke forutsetter graving.

2.1 Vern av plantelivet

All vegetasjon, herunder døde busker og trær, skal vernes mot all skade og ødeleggelse av enhver art. Planting eller såing av trær og annen vegetasjon er forbudt.

Hovedbestemmelsen er at alt planteliv i utgangspunktet er totalfredet, dvs. fredet mot enhver form for skade og ødeleggelse, herunder også plukking, sanking og innsamling. Dette har sin bakgrunn i et overordnet mål om å bevare økosystemer og vegetasjonssamfunn i mest mulig naturlig tilstand i nasjonalparken. Det er også med bakgrunn i dette en må se bestemmelsen om forbud mot planting, såing, gjødsling og innføring av nye plantearter. Et overordnet mål er å ta vare på arter som er naturlig forekommende i området, og å unngå tilførsel og innslag av fremmed genmateriale.

2.2 Bestemmelsen i 2.1 er ikke til hinder for:

- a. bruk av området til beite*
- b. skånsom bruk av trevirke til bålbrenning*
- c. plukking av bær, matsopp og tradisjonelle mat- og medisinerplanter*
- d. skjæring av skohøy*
- e. uttak av ris til bruk i gammer*
- f. uttak av materiale til samisk husflid der dette ikke forutsetter graving*
- g. uttak av gran*

Beite er tillatt. Med beite menes slipp av de beitedyr og raser som det er tradisjon for i området og/eller som slippes i utmarka i dag. Forskriften for nasjonalparken setter ingen begrensninger i antall dyr som slippes på beite. En forutsetter likevel at antallet beitedyr til enhver tid står i forhold til ressursgrunnet for bærekraftig beitebruk.

Det er tillatt å ta kvister/greiner fra nedfalt virke og kvister fra stående virke til bål på stedet, pølsepinner o.l. Tørrgadder (tørre furutrær) skal ikke hogges. Det er imidlertid viktig å være klar over at i skogsterreng er bålrensning ikke tillatt i tiden 15. april til 15. september i henhold til brannvernlovgivningen.

Plukking av bær og matsopp og tradisjonelle mat- og medisinplanter er tillatt. Dette gjelder også plukking av bær og matsopp ut over eget bruk. Dette unntaket gjelder ikke eventuell motorisert ferdsel eller annen tilrettelegging knyttet til plukking av bær og sopp.

Forskriften åpner for skjæring av skohøy uten nærmere begrensninger. Dette unntaket gjelder imidlertid ikke eventuell bruk av motorisert utstyr og tilrettelegging i forbindelse med dette.

Forskriften tillater uttak av bjørkeris til bruk i gammer. Dette gjelder bjørkeris for innredning i gammer, og ikke større stranger til å bygge gammer. Unntaket gjelder heller ikke motorferdsel knyttet opp mot dette.

Uttak av plantemateriale til samisk husflid er direkte unntatt fra forbudet. Unntaket skyldes at området har lange tradisjoner som samisk bruksområde, og det er viktig å fortsatt kunne utføre samisk husflid. Uttak av plantemateriale som krever graving, for eksempel uttak av teger (tynne røtter), er imidlertid ikke tillatt.

Det er åpnet for uttak av gran. Det finnes ikke gran innenfor nasjonalparken, men flere steder i randområdene. Gran er ikke naturlig i dette området, og det er ønskelig å ta ut gran som sprer seg inn i nasjonalparken. Det vil imidlertid ikke bli gitt tillatelse til for eksempel veibygging i forbindelse med dette.

2.3 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til hogst av ved til hytter og gammer i nasjonalparken.

Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til hogst av ved til hytter og gammer i nasjonalparken, forutsatt at grunneier også gir tillatelse til dette. Det meste av nasjonalparken ligger over skoggrensa, og dette er i de fleste tilfeller lite relevant. Det finnes imidlertid enkelte unntak, for eksempel Argaladhytta. Det kan i disse tilfellene bli gitt tillatelse til uttak av ved på visse vilkår.

Retningslinjer for forvaltningen

Hogst og uttak av annet plantemateriale

- Det er en del plantet gran i randområdene til Junkerdal nasjonalpark. Eventuell gran som spres inn i nasjonalparken kan tas ut uten nærmere restriksjoner.
- Det kan gis tillatelse til hogst av ved til hytter og gammer i nasjonalparken med visse vilkår. Følgende retningslinjer gjelder for hogst:
 - Tillatelse fra grunneier (Statskog SF i de aller fleste tilfellene) skal innhentes

- Uttaket skal være i form av tynningshogst. Med dette menes forsvarlig hogst/tykning av alle dimensjoner slik at mest mulig naturlig aldersfordeling står igjen. Flatehogst skal ikke forekomme.
 - Det skal kun tas bjørk, og en bør prioritere nedfallstrær (tatt av skred)
 - Trærne skal kappes ved bakken
 - Gamle døde trær og stammer skal i størst mulig grad stå urørt. Disse representerer hakke- og beiteplasser for forskjellige fuglearter, samt at de kan inneha et rikt og sjeldent insektliv, og en sjelden lav- og soppflora.
 - Kvist og annet avfall etter hogst skal ligge igjen spredt i terrenget. Topper skal kvistes ned. Hogstavfall skal ikke blokkere stier, bekker og elver.
 - Hogst skal foregå i perioden 1. september til 15. mars.
-
- Det gis ikke tillatelse til uttak av torv i vernesonen. Det kan etter søknad gis tillatelse til uttak av torv til hytter og gammer i bruks- og tilretteleggingssonene.
 - Bålbrenning er tillatt innenfor rammene av ”Forskrift om brannforebyggende tiltak og tilsyn”. Uttaket av trevirke til dette skal imidlertid være skånsomt (kvist og greiner), og særpregede trær skal stå igjen.
 - Skjæring av skohøy, uttak av ris til bruk i gammer, og uttak av plantemateriale (også vierbark til skinnberedning) til *samisk husflid* (som ikke innebærer graving) er tillatt.
 - Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til uttak av materiale (plantemateriale, stein etc) til *husflid* såfremt det ikke innebærer graving

Mineraldrift og vannoverføring

Vernesone

- Det kan gis tillatelse til prøveboring og etablering av luftesjakter i forbindelse med underjordisk drift av mineralforekomster nord for Balvatnet. For at dette eventuelt skal gis, skal det være foretatt en grundig avveining i forhold til andre brukerinteresser og naturverdier, og tillatelse skal kun gis om det ikke er konflikter mellom de ulike interessene. Det forutsettes at det ikke blir synlige inngrep.

Brukssone

- Prøveboring og luftesjakter i forbindelse med underjordisk mineraldrift behandles på samme måte som i vernesonene. Videre kan det her være aktuelt med luftesjakter i forbindelse med overføringstunnel mellom Balvatnet og Risvatnet (alternativt ned til Langvatnet). For disse luftesjaktene gjelder de samme retningslinjene som for prøveboring og luftesjakter i forbindelse med mineraldrift.

Tilretteleggingssone

- Behandles som brukssone

Tiltak

- Det skal ved behov utarbeides skjøtselsplaner for plantelivet i nasjonalparken.
Ansvarlig: Forvaltningsmyndigheten. **Kostnad:** 30.000,-. Gjennomføres ved behov.

5 Forvaltningsmessige oppgaver og tiltak

5.1 Oppsyn

5.1.1 Status og utfordringer

Med vernevedtaket oppstår det behov for å føre kontroll med at verneforskriften og eventuelle dispensasjonsvedtak overholdes. Et effektivt og faglig dyktig oppsyn er derfor viktig for å kunne følge med i utviklingen i verneområdene – både når det gjelder naturtilstanden og bruken av området.

SNO har ansvaret for oppsynet med verneområdene og gjør dette gjennom tjenestekjøp/samarbeid med Statskog Fjelltjenesten. Oppgavene er beskrevet i naturoppsynslovens §§ 1-2, og omfatter også informasjon, veiledning og praktiske tiltak som for eksempel vedlikehold av skilt, merking av verneområdene, skjøtsel, registrering og dokumentasjon. Kontrollarbeid utføres i nært samarbeid med politiet. Under utøvelse av begrenset politimyndighet er oppsynet direkte underlagt lokalt politi.

SNO ble vedtatt opprettet i 1996 og skal ivareta nasjonale miljøvernoppgaver og forebygge miljøkriminalitet. Naturoppsynet skal føre kontroll med at bestemmelsene gitt i, eller i medhold av, følgende sju lover blir overholdt:

- Friluftsløven
- Naturvernloven
- Motorferdselloven
- Kulturminneloven
- Viltloven
- Lakse- og innlandsfiskeoven
- Deler av forurensingsloven

Under utredningsprosessen og i kronprinsregentens resolusjon anslås oppsynsbehovet til å være en fast stilling samt et utvidet tjenestekjøp fra Statskog Fjelltjenesten. Det er i mars 2008 ikke opprettet noen faste stillinger i forbindelse med opprettingen av Junkerdal nasjonalpark, men tjenestekjøp fra Statskog Fjelltjenesten utgjør ca 0,2 årsverk. I tillegg kommer oppsyn i forbindelse med skjøtsel og andre tiltak. Det ble under utredningsprosessen også pekt på behovet for en naturveilederstilling. Denne kom på plass sommeren 2007.

5.1.2 Faglige utfordringer i forhold til verneformålet

Oppsynet sin oppgave er å ivareta nasjonale miljøverdier og forebygge miljøkriminalitet. I Junkerdal nasjonalpark vil følgende tema være særlig aktuelle:

- Informasjon og veiledning
- Oppsyn med aktivitet og ferdsel som kan virke negativt på naturmiljøet.
- Oppsyn med motorisert ferdsel (både snøskuter og barmark)
- Følge opp annen aktivitet som kan skape forstyrrelser, (større tiltak i forbindelse med drift av vannkraftanlegg, forsvaret, redningstjeneste, drift av turisthytter osv i området)
- Bistå i forbindelse med aktivitet knyttet til vitenskapelige undersøkelser og ulike overvåkingsprosjekt i området
- Følge opp aktiviteter knyttet til organisert virksomhet
- Overvåke fauna- og miljøkriminalitet (primært rovfugler/rovdyr og andre sårbare arter).
- Registrering av rødlistearter

- Følge opp forsøpling og avfallshåndtering
- Vedlikehold av grense- og informasjonsskilt

Statskog Fjelltjenesten vil sammen med SNO og politi være en viktig samarbeidspartner for forvaltningsmyndigheten. De sitter på mye og god kunnskap om området, som er avgjørende for å settes inn nødvendige tiltak i forhold til skjøtsel, tilrettelegging eller endring av dispensasjonspraksis for å sikre verneverdiene i området. Det blir derfor en utfordring å få til gode rutiner for samhandling.

5.1.3 Retningslinjer for oppsynet

Følgende retningslinjer bør være grunnleggende for oppsynet i Junkerdal nasjonalpark:

- Det gjennomføres oppsyn etter gjeldende lovverk. I tillegg skal det legges vekt på forebyggende arbeid gjennom aktiv informasjon og veiledning gjennom for eksempel arrangering av fellesturer og besøk på skoler.
- Oppsynsvirksomheten i området bør koordineres mest mulig. I denne sammenhengen forstås oppsynsbegrepet i en utvidet forstand dvs også informasjon, skjøtsel og registrering innenfor verneområdene.
- Oppsynet skal samarbeide med andre etater, herunder grunneiere, rettighetshavere, brukere, forvaltningsmyndighet og politi. Oppsynsvirksomheten skal utformes i samråd med forvaltningsmyndigheten
- Den etablerte rutinen for bestillingsdialogen mellom forvaltningsmyndigheten og SNO videreføres, slik at en i fellesskap kan prioritere aktuelle oppgaver for oppsynet. Videre bør det etableres rutiner for fortløpende informasjonsutveksling mellom oppsynet og forvaltningsmyndigheten om saker som kan være av betydning.
- Relasjonsbygging til andre aktører både i forhold til gjennomføring av naturoppsynsoppgaver og framtidig bruk av områdene bør prioriteres. Relasjonen til Nordland nasjonalparksenter skal også videreutvikles.
- Bruk av motorisert kjøretøy skal begrenses så langt som mulig, og transportbehovet skal samordnes med andre der det er naturlig. Dette skal imidlertid ikke være til hinder for utøvelse av et effektivt oppsyn.

5.1.4 Tiltak

1. prioritet

- Oppsynet skal utvikles fra dagens 300 timer til å bli et helt årsverk. Foruten oppsyn, skal det drives informasjon, overvåkning og kontroll. **Ansvarlig:** SNO, DN og forvaltningsmyndigheten. **Kostnad:** Ca 800 000,-. **Tidsramme:** Hele perioden.

5.2 Tilrettelegging

5.2.1 Status og utfordringer

Det finnes i dag en rekke merka stier gjennom Junkerdal nasjonalpark. Disse er delvis klopplagt på våte strekninger, og det finnes bruer over flere av bekkene som må krysses.

Videre er det tradisjon for å kjøre opp skiløype langs den tradisjonelle ”Diamantløypa”. Deler av denne traseen benyttes i forbindelse med ”Kobberløpet”.

Turistforeningene har tre hytter innenfor Junkerdal nasjonalpark; Calaveshytta (SOT), Balvasshytta (SOT) og Argaladhytta (BOT). I tillegg ligger Trygvebu (BOT), Tjorvihytta (SOT), Nystadnesstua (BOT) og Storengstua (BOT) rett utenfor nasjonalparken, ved de fire viktigste innfallsportene. Sulitjelma JFF har ei utleiehytte ved Fuglevatnet og et naust ved Sølvbakkvatnan, og Saltdal JFF har et naust ved Solvågvatnet.

En hovedutfordring er å tilpasse tilretteleggingstiltakene så de ikke kommer i konflikt med verneformålet. Enkelte tiltak vil kunne ha en positiv effekt på naturmiljøet (klopplegging, brubygging, merking av stier på slitesterke områder), samtidig som de vil stimulere til økt ferdsel og konflikt med reindrifta om de ikke legges rett.

I Junkerdal nasjonalpark er det konkrete utfordringer i forhold til klopplegging (spesielt langs Balvatnet), bygging/flytting av bruer i tilknytning til eksisterende stinett og etablering av båtoppsett i Rosna og Fuglevatnet. Videre er det også betydelige utfordringer knyttet til opprydding av gamle båtvrak i de samme vannene, og å bidra til tilrettelegging utenfor nasjonalparken i form av parkeringsplasser, informasjon og annen infrastruktur.

5.2.2 Retningslinjer

- Tilretteleggingstiltak i Junkerdal nasjonalpark skal kun gjennomføres om de ikke er i konflikt med verneformålet. I tilfeller hvor dette kan påvirke utøvelsen av reindrift, skal reindriftsforvaltningen involveres.

5.2.3 Tiltak

1. prioritet

- Stien mellom Solvågli og Solvågvatnet skal legges om for å unngå konflikt med den eneste kjente lokaliteten for grønlandsstarr. **Ansvarlig:** Statskog Fjelltjenesten, forvaltningsmyndigheten og aktuelle turistforeninger. **Kostnad:** 10.000,-
Gjennomføres: 2008 - 2009
- Det skal opparbeides tilstrekkelig store parkeringsplasser i Skaiti, ved Balvassdemningen og i Storengdalen. **Ansvarlig:** Saltdal kommune i samarbeid med forvaltningsmyndigheten. **Kostnad:** 150.000,-. **Gjennomføres:** 2008 – 2010
- Det skal bygges ny stokkbru/hengebru over elva i Tjårrisdalen. **Ansvarlig:** Junkerdal grunneierlag. **Prisantydning:** 70.000,- **Gjennomføres:** 2009

2. prioritet

- Sti langs sørvestsiden av Balvatnet skal vurderes klopplagt eller lagt om på sårbare plasser. **Ansvarlig:** Statskog Fjelltjenesten, forvaltningsmyndigheten og aktuelle turistforeninger. **Kostnad:** 80.000,- **Gjennomføres:** 2010
- Behovet for ei ny hengebru over Huitejåkka i Argaladdalen skal vurderes. Statskog Fjelltjenesten har funnet mulig plassering. **Ansvarlig:** Bodø og Omegns turisforening. **Kostnad:** 80 000,- **Gjennomføres:** Ved behov.
- For å stimulere til bruk av nasjonalparken, skal det settes opp postkasser med registreringsmuligheter på følgende topper: Anna, Rohtočohkka, Øverknubben, Tinton, Søndre Tausa og Stuor-Graddas. **Ansvarlig:** Forvaltningsmyndigheten, Salten friluftsråd, Statskog Fjelltjenesten. **Kostnad:** 10.000,- **Gjennomføres:** 2009
- Det skal ryddes opp blant båtene i Rosna og Fuglevatnet. Ødelagte båter av plast, glassfiber og aluminium fjernes. **Ansvarlig:** Statskog SF, Statskog Fjelltjenesten og forvaltningsmyndigheten. **Kostnad:** 50.000,- **Gjennomføres:** 2008 – 2011.

3. prioritet

- Parkeringsplasser ved de andre viktige innfallsporene i Saltdal kommune skal opprustes (eventuelt opparbeides). **Ansvarlig:** Saltdal kommune. **Kostnad:** 75.000,-
Gjennomføres: Oppstart når ressurser er tilgjengelig.

5.3 Informasjon

Hensikten med informasjon i forbindelse med verneområder, er å veilede og skape økt forståelse for vern av arter og områder. Gjennom informasjon vil de som ferdes i verneområdene få kunnskap om hvilke verdier som finnes og hvilke krav som settes til bruken av området. Ved hjelp av informasjon ønsker man også å kanalisere ferdselen utenom sårbare områder.

Informasjon og kunnskap anses som en av de viktigste punktene for å stimulere til enkelt og tradisjonelt friluftsliv. Under tiltak er det satt opp som et punkt at det skal utarbeides en helhetlig informasjonsstrategi, og herunder kommer blant annet utvikling av brosjyrer, guidede turer og skolebesøk.

Vi lever i dag i en digital hverdag, hvor mye informasjon er tilgjengelig og blir lest på internett. Det er derfor viktig at internettadresser huskes på informasjonsplakater, brosjyrer osv. Viktige internettadresser er:

Nordland nasjonalparksenter: <http://www.nordlandsnaturen.no>

Junkerdal nasjonalpark: <http://www.dirnat.no/junkerdal/>
Verneforskriften: <http://www.lovdata.no/for/lf/mv/mv-20040109-0008.html>
Fylkesmannen i Nordland: <http://www.fylkesmannen.no/nordland>
Miljøstatus: <http://www.miljostatus.no/nordland>
Direktoratet for naturforvaltning: <http://www.dirnat.no>
Statskog SF: <http://www.statskog.no>
Saltdal kommune: <http://www.saltdal.kommune.no>
Fauske kommune: <http://www.fauske.kommune.no>
Bodø og omegns turistforening: <http://www.bot.no>
Sulitjelma og Omegn turistforening: <http://www.sotsiden.net>
Saltdal JFF: <http://www.saltdaljff.org/>

5.3.1 Nordland nasjonalparksenter

Nordland nasjonalparksenter ligger ved E6, på Storjord i Saltdal kommune. Her finnes informasjon om samtlige av Nordlands nasjonalparker, og i tillegg har senteret temautstillinger som går på fylkets:

- Geologi og landskap
- Planter og dyr
- Bosetting, næring og friluftsliv
- Naturvern og forvaltning

Nordland nasjonalparksenter er en stiftelse som ble etablert i 2004, og selve senteret ble åpnet 2. juli 2005. Målsettingen for senteret er:

”Nordland Nasjonalparksenter skal være et informasjons- og besøkssenter som skal dokumentere og formidle kunnskap om nasjonalparker, andre verneområder, natur, samt norsk og samisk kultur i Nordland. Den samlede virksomheten skal fremstå som et utstillingsvindu for Nordlands naturverdier og stimulere til aktivt friluftsliv.”

Bak stiftelsen står følgende kommuner og instanser:

- Hattfjelldal kommune
- Grane kommune
- Beiarn kommune
- Skjerstad kommune
- Saltdal kommune
- Fauske kommune
- Sørfold kommune
- Hadsel kommune
- Sortland kommune
- Lødingen kommune
- Rana kommune
- Fylkesmannen i Nordland
- Norges Naturvernforbund, Nordland
- Saltdal bondelag
- Salten regionråd
- Statskog SF
- Den Norske Turistforening
- Lulesamisk senter på Arran
- Nordland reindriftssamers fylkeslag
- Helgeland museum
- Høgskolen i Bodø
- Saltdal bonde og småbrukerlag
- Salten museum

Nasjonalparksenteret er autorisert for Junkerdal og Saltfjellet – Svartisen nasjonalparker, og informasjon om disse nasjonalparkene vil bli kanalisert gjennom nasjonalparksenteret.

5.3.2 Status og utfordringer

Forvaltningsmyndigheten, oppsynet, Nordland nasjonalparksenter, grunneiere og brukere formidler alle informasjon om Junkerdal nasjonalpark. Mens forvaltningsapparatet har sitt hovedfokus mot verneverdiene og forvaltningen av nasjonalparken, er grunneier (hovedsakelig Statskog SF) ansvarlig for informasjon angående jakt, fiske, overnattingsmuligheter etc.

DN-håndbok nr. 17, områdevern og forvaltning, sier at informasjonsarbeidet skal koordineres av forvaltningsmyndigheten, men at SNO (Statskog Fjelltjenesten) også har et eget informasjonsansvar. Ulike former for informasjon kan være med å kanalisere ferdselen i området:

- Skilt, merking og informasjonsplakater
- Nordland nasjonalparksenter
- Brosjyrer
- Aviser, radio og fjernsyn
- Internett

Det er et mål at informasjonsarbeidet skal bidra til økt forståelse for vern av arter og områder, og motivere til naturvennlig adferd i naturen. Allemannsretten er et viktig prinsipp i norsk friluftsliv, og det bør derfor være et mål at det ikke innføres ferdselsforbud i nasjonalparken. For å unngå ferdselsforbud skal informasjon brukes som verktøy til å kanalisere ferdselen utenom sårbare områder.

St.meld. 62 (1991-1992) framhever informasjon om nasjonalparker som et viktig satsingsområde. På bakgrunn av stortingsmeldingen gikk Miljøverndepartementet inn for at det skulle etableres nasjonalparksentre i tilknytning til 13 eksisterende eller framtidige nasjonalparker i løpet av en tiårsperiode.

I henhold til DN rapport 2005-1 "Policy og retningslinjer for miljøforvaltningens samarbeid med nasjonalparksentre" blir det trekt opp en ansvarsfordeling mellom de ulike aktørene som er involvert i informasjonsarbeid. Forvaltningsmyndigheten har i henhold til denne ansvar for følgende:

- Ansvarlig for informasjonsarbeid og informasjonsstrategi for hvert enkelt verneområde, inkl. skilting, merking og oppsetting av tavler.
- Gjennomføring av ulike informasjonstiltak
- Ansvarlig for å melde inn behov for midler til informasjonstiltak
- Samamarbeide med nasjonalparksentrene om informasjonsaktiviteter, herunder kvalitetssikring.

5.3.3 Retningslinjer

Følgende retningslinjer legges til grunn for informasjonsarbeidet i forbindelse med Junkerdal nasjonalpark:

- Informasjon skal bidra til å bygge forståelse rundt og ivareta verneverdier og regelverk.
- Nordland nasjonalparksenter skal fremmes som infrastrukturiltak for informasjon om Junkerdal nasjonalpark.

- Forvaltningsmyndighet, oppsyn, Nordland nasjonalparksenter og andre aktuelle skal jobbe for å følge opp informasjonsstrategien og dermed bedre informasjonen.
- Det bør settes opp enkel informasjon om verneformål og -verdier, regelverk og hvor mer informasjon, herunder internettsider, Nordland nasjonalparksenter, forvaltningsmyndighet mm, finnes ved innfallsportene.
- Det bør opprettes et enkelt informasjonsrom ved Balvassdemningen, som sannsynligvis er den mest brukte innfallsporten. Nordland nasjonalparksenter bør delta i dette arbeidet.
- Alle aktuelle servicekontorer må gis informasjon angående nasjonalparken og nasjonalparksenteret til videreformidling.

5.3.4 Tiltak

1. prioritet

- Det skal settes opp informasjonstavler på alle parkeringsplasser ved naturlige innfallsporter. Behovet er anslått til 22 tavler. Disse tavlene skal inneholde informasjon om verneformål, regelverk, forvaltningsmyndighet og nasjonalparksenter. Også andre aktører skal gis mulighet til å sette opp informasjon om tilbud innenfor nasjonalparken. **Ansvarlig:** Fjelltjenesten, forvaltningsmyndigheten og Nordland nasjonalparksenter. **Kostnad:** 40.000,- **Gjennomføres:** 2008 – 2009
- Etablere en helhetlig informasjonsstrategi for Junkerdal nasjonalpark som omhandler vernet, muligheter for opplevelser og ulike tilbud. **Ansvarlig:** Nordland nasjonalparksenter og forvaltningsmyndigheten. **Kostnad:** 100.000,- **Gjennomføres:** 2008 – 2010.
- Informasjonen om Junkerdal nasjonalpark på Nordland nasjonalparksenter skal holdes oppdatert. **Ansvarlig:** Forvaltningsmyndigheten, Nordland nasjonalparksenter. **Kostnad:** 20.000,-. **Gjennomføres:** Årlig eller ved behov.
- Det skal etableres et informasjonsrom/oppholdsrom ved Balvassdemningen. Dette skal inneholde enkel informasjon om nasjonalparken samt henvisninger til mer informasjon. Videre skal det her være muligheter for omkledding og kortere opphold. **Ansvarlig:** Nordland nasjonalparksenter, Statskog SF og forvaltningsmyndigheten. **Kostnad:** 40.000,- **Gjennomføres:** 2008 – 2009.
- Forvaltningsmyndigheten skal bidra i utarbeidelsen av reguleringsplaner for de mest brukte innfallsportene; Balvassdemningen, Storengdalen og Skaiti, hvor det gjøres en helhetlig vurdering av hva som trengs av informasjon og annen tilrettelegging. **Ansvarlig:** Saltdal kommune. **Kostnad:** 120 000,- **Gjennomføres:** 2008 – 2009.
- Det skal utarbeides en kortversjon av forvaltningsplanen (informasjonsbrosjyre) som kan distribueres på foreningshytter, nasjonalparksenter og andre egnede plasser. **Ansvarlig:** Forvaltningsmyndigheten. **Kostnad:** 30.000,- **Gjennomføres:** 2009

2. prioritet

- Utarbeiding og trykking av turkart. **Ansvarlig:** Salten friluftsråd i samarbeid med Bodø og Omegn turistforening og forvaltningsmyndigheten. **Kostnad:** 50.000,- **Gjennomføres:** 2008 – 2009
- Det skal arrangeres lokale foredrag om nasjonalparken, både i forhold til bruk, muligheter og forvaltning. **Ansvarlig:** Nordland nasjonalparksenter. **Kostnad:** 50 000,-. **Gjennomføres:** Årlig.

5.4 Overvåkning

Junkerdal nasjonalpark er ikke med i noen kontinuerlige overvåkningsprogram som for eksempel Terrestrisk naturovervåkning (TOV). I forbindelse med undersøkelser gjort under verneplanprosessen er det dokumentert store verneverdier i nasjonalparken. Dette gjelder spesielt innenfor fagfeltene botanikk og dyreliv. Nasjonalparken representerer et stort og relativt urørt fjellområde med høye naturfaglige kvaliteter. Nasjonalparken vil ha meget stor verdi som et fremtidig referanseområde for forskning og undervisning.

Junkerdal nasjonalpark består av mange ulike verdier som ivaretas gjennom vernet. Noen av disse, spesielt enkelte av de botaniske verdiene, er unike for området og godt egnet til langstidsstudier gjennom overvåkning og forskning.

5.4.1 Status og utfordringer

En kunnskapsbasert forvaltning av Junkerdal nasjonalpark er en forutsetning for å kunne ivareta verneverdiene på en god måte. Det har frem til i dag ikke vært noen systematisk overvåkning i området, med unntak av Statskog Fjelltjenestens overvåkning av hekkefugllokalitetene i det gamle plantefredningsområdet og årlig telling av fjellsolblom på Skaitiaksla. Videre har Statskog SF etter mange år med utsetting og merking av fisk svært god oversikt over fiskebestandene i de fleste vannene i Sulitjelmfjellene. Dette vil sammen med nye kartlegginger utgjøre grunnlaget i forhold til overvåkingen av området.

En hovedutfordring vil være å overvåke ferdselen/motorferdsel i området. Utviklingstrender i friluftsliv og reiseliv går i retning av økt bruk av fjellområdene. Det er derfor viktig at man har mulighet til å overvåke ferdselen på en slik måte at det kan iverksettes forvaltningsmessige tiltak i tilfeller hvor ferdselen kommer i konflikt med verneformålet. Dette forutsetter at oppsynet har tilstrekkelige ressurser til gjennomføring av overvåkingstiltak, og at effektforskning i forhold til ferdsel prioriteres. På bakgrunn av resultater fra ulike former for overvåking kan forvaltningsmyndigheten iverksette tiltak i tråd med prinsippet om kanalisering av ferdselen.

I denne sammenheng har forvaltningsmyndigheten forventninger til styrkingen av det totale oppsynet i Junkerdal nasjonalpark. Samarbeid og kommunikasjon er viktige forutsetninger for en effektiv overvåking av området.

Etter hvert som erfaringsgrunnlaget fra naturovervåkingen styrkes, kan det avdekkes geografiske områder og tema som trenger mer oppmerksomhet. I slike tilfeller er det viktig at man knytter til seg fagkompetansen som ulike forskningsmiljøer representerer. Det vil være spesielt viktig å overvåke ferdsel i områder med sårbare og verdifulle naturforekomster, samt områder med stor menneskelig ferdsel.

5.4.2 Retningslinjer

Følgende retningslinjer skal legges til grunn i forbindelse med overvåkning:

- Oppsynet skal lage en årsrapport som sammenstiller hendelser og utvikling i Junkerdal nasjonalpark. Denne skal presenteres for rådgivende utvalg på det årlige møtet, og gjøres tilgjengelig for publikum.
- Oppsynet skal følge utviklingen av naturmiljø og slitasje i nasjonalparken i henhold til overvåkningsplan.

- Utvikling skal evalueres av forvaltningsmyndigheten, og tiltak skal settes inn om nødvendig
- Slitasje ved mye brukte plasser, for eksempel leirplasser ved Rosna, skal overvåkes. Det skal om nødvendig settes inn tiltak for å hindre uheldig utvikling
- Bruken av området skal overvåkes/registreres

5.4.3 Tiltak

Det skal utarbeides en overvåkningsplan som skisserer en fast og over tid sammenlignbar overvåkning av naturmiljø og skader som følge av ferdsel/motorferdsel. **Ansvar:** Forvaltningsmyndigheten. **Kostnad:** 65 000,- **Gjennomføres:** 2009

5.5 Skjøtsel

Skjøtselstiltak kan være både reparasjon av skade i naturen som skyldes menneskelig aktivitet, og arbeid for å opprettholde en naturtilstand. Det kan også være arbeid for å vedlikeholde kulturmiljø og -landskap. Planlegging og gjennomføring av skjøtselstiltak må skje i samsvar med forvaltningsplanen og i nært samarbeid mellom forvaltningsmyndighet, grunneiere, rettighetshavere og brukere. Det er aktuelt at oppsynet tar ansvar for ulike skjøtselstiltak.

5.5.1 Status og utfordringer

Junkerdal nasjonalpark har i dag ingen områder som krever spesiell oppfølging og skjøtsel. Området er et samisk kulturlandskap, og så lenge det er reindrift i området anser vi det ikke at det er behov for skjøtsel her.

Det finnes ikke områder hvor det er behov for skjøtselstiltak for å føre området tilbake til naturtilstanden på grunn av inngrep. Imidlertid bør mye brukte ferdselsårer overvåkes, og tiltak som for eksempel klopplegging må vurderes ved slitasje.

5.5.2 Retningslinjer

- En skal søke å ta vare på verdifulle naturmiljø og kulturmiljø og –minner.
- Om nødvendig skal skjøtselstiltak settes inn for opprettholde naturtilstanden.

6 Referanser

Bruks- og verneplan for Junkerdal – Balvatn. Forslag til kommunedelplan for østre del av Saltdal kommune. Forslag til opprettelse av Junkerdal nasjonalpark i Saltdal og Fauske kommuner med konsekvensutredning.

DN-håndbok nr 17 – 2001. Områdevern og forvaltning. Direktoratet for naturforvaltning

Forskrift om verneplan for Junkerdal. Vern av Junkerdal nasjonalpark/Juηηkaravuome nasjonalpárkka, Fauske og Saltdal kommuner, Nordland.

Rundskriv november 2001 Naturvernloven: Forvaltning av verneforskrifter. Direktoratet for naturforvaltning.

NOU 1986:13. Ny landsplan for nasjonalparker

Stortingsmelding nr. 62 (1991 – 92). Ny landsplan for nasjonalparker og andre større verneområder i Norge

Stortingsproposisjon nr. 65 (2002 – 2003) Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjett medregnet folketrygden 2003

Distriktsplan for Balvatn reinbeitedistrikt (2000)

7 Vedlegg

1. Verneforskrift
2. Vernekart
3. Kart med oversikt over statsgrunn/privat grunn
4. Kart over verdifulle naturområder
5. Kart som viser avgrensingen av referanseområdet som ikke skal kalkes
6. Kart over viktige reindriftsområder
7. Kart over konvensjonsområder i reindrifta
8. Kart over inngrepsfrie områder i Junkerdal nasjonalpark
9. Kart over inngrep i Junkerdal nasjonalpark
10. Kart over innfallsporter i tilknytning til Junkerdal nasjonalpark
11. Kart over de ulike forvaltningssoner i Junkerdal nasjonalpark
12. Kart med snøskutertraseer
13. Kart over mye brukte områder – anbefalt røde kors
14. Skjema for vurdering av funksjonshemming
15. Brev av 01.03.99 fra Direktoratet for naturforvaltning angående redningstjenestens bruk av snøskuter i verneområde.

Vedlegg 1: Verneforskrift for Junkerdal nasjonalpark

Forskrift om verneplan for Junkerdal. Vern av Junkerdal nasjonalpark/Juñŋkaravuome nasjonalpárkka, Fauske og Saltdal kommuner, Nordland.

Fastsatt ved Kronprinsreg.res. 9. januar 2004 med hjemmel i lov av 19. juni 1970 nr. 63 om naturvern § 3, jf. § 4 og § 21, § 22 og § 23. Fremmet av Miljøverndepartementet.

§ 1. Avgrensning

Verneområdet berører følgende gnr./bnr.:

Fauske kommune: 119/1.

Saltdal kommune: 39/felleseie, 39/1, 39/2, 39/3, 39/4, 39/6, 39/7, 65/1, 66/1, 67/1, 68/1, 69/1, 70/1, 71/1.

Nasjonalparken dekker et areal på 682 km². Grensene for nasjonalparken fremgår av kart i målestokk 1:100.000, datert Miljøverndepartementet desember 2003. De nøyaktige grensene for nasjonalparken skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Kartet og verneforskriften oppbevares i Fauske og Saltdal kommuner, hos Fylkesmannen i Nordland, i Direktoratet for naturforvaltning og i Miljøverndepartementet.

§ 2. Formål

Formålet med Junkerdal nasjonalpark er:

- å bevare et stort og tilnærmet urørt naturområde som sikrer biologisk mangfold med økosystemer, arter og bestander, geologiske forekomster og kulturminner. Spesielt viktig er det unike plantelivet.
- å stimulere til opplevelse av natur og landskap med få eller ingen inngrep gjennom utøving av tradisjonelt og enkelt friluftsliv.

Ivaretagelse av naturgrunnet innenfor nasjonalparken er viktig for samisk kultur og næringsutnyttelse. Området skal kunne brukes til reindrift.

§ 3. Vernebestemmelser

1. Landskapet

1.1 Vern mot inngrep i landskapet

Landskapet er vernet mot tekniske inngrep av enhver art, som for eksempel oppføring av bygninger, anlegg og faste innretninger, vegbygging, vassdragsregulering, oppdemninger, uttak, oppfylling, planering og lagring av masse, sprenging og boring, drenering og annen form for tørrlegging, bryting av stein og mineraler og fjerning av større stein og blokker, bergverksdrift, framføring av luft- og jordledninger, nydyrking, bakkeplanering, planting, bygging av bruer og klopper, oppsetting av skilt, merking av stier og løyper o.l. Kulturminner skal beskyttes mot skade og ødeleggelse. Opplistingen er ikke uttømmende.

1.2 Bestemmelsene i pkt. 1.1 er ikke til hinder for:

- a. vedlikehold av bygninger og anlegg. Vedlikehold skal skje i samsvar med tradisjonell byggeskikk. Vedlikehold omfatter ikke ombygginger og utvidelser av bygninger
- b. midlertidige gjerder i reindriften på snødekt mark
- c. vedlikehold av stier, bruer, skilt og liknende i henhold til forvaltningsplan.

1.3 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

- a. bygging av bruer, tilrettelegging av båtoppsett og legging av klopper som er i tråd med forvaltningsplan
- b. oppsetting av skilt og nymerking av stier i tråd med forvaltningsplan
- c. oppsetting av gjerder og anlegg for husdyr og reindrift
- d. prøveboring og etablering av nødvendige luftesjakter i forbindelse med underjordisk drift av mineralforekomster nord for Balvatnet med uttakssted utenfor verneområdet
- e. etablering av nødvendige luftesjakter i forbindelse med bygging av overføringstunnel fra Balvatnet til Risvatnet
- f. nybygging av hytter for allmennheten som er i tråd med forvaltningsplan
- g. ombygging og utvidelser av bygninger og anlegg
- h. uttak av torv til vedlikehold av gammer og hytter
- i. uttak av materialer til husflid som ikke forutsetter graving
- j. gjenoppføring av bygninger og anlegg som er ødelagt ved brann eller naturskade.

2. *Plantelivet*

2.1 Vern av plantelivet

All vegetasjon, herunder døde busker og trær, skal vernes mot all skade og ødeleggelse av enhver art. Planting eller såing av trær og annen vegetasjon er forbudt.

2.2 Bestemmelsen i 2.1. er ikke til hinder for:

- a. bruk av området til beite
- b. skånsom bruk av trevirke til bålbrekking
- c. plukking av bær, matsopp og tradisjonelle mat- og medisinerplanter
- d. skjæring av skohøy
- e. uttak av ris til bruk i gammer
- f. uttak av materialer til samisk husflid der dette ikke forutsetter graving
- g. uttak av gran.

2.3 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til hogst av ved til hytter og gammer i nasjonalparken.

3. *Dyrelivet*

3.1 Vern av dyrelivet

Dyrelivet, herunder hi, reir, hekke-, yngle- og gyteplasser er fredet mot skade og unødvendig forstyrrelse. Utsetting av dyr på land og i vatn er forbudt. Kalking i vassdrag må ha særskilt tillatelse.

3.2 Bestemmelsen i pkt. 3.1 er ikke til hinder for:

- a. jakt og fangst etter lov om viltet
- b. fiske etter lov om laksefisk og innlandsfisk

3.3 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

- a. utsetting av fisk fra lokale fiskestammer hvor dette er gjort tidligere
- b. tiltak, herunder kalking av vatn og elver, som er nødvendig for å hindre at en art dør ut. Det skal gjennom forvaltningsplanen fastsettes et referanseområde som ikke kan kalkes.

4. *Kulturminner*

4.1 Vern av kulturminner

Kulturminner skal beskyttes mot skade og ødeleggelse. Løse kulturminner skal ikke flyttes eller fjernes.

4.2 Forvaltningsmyndighetene kan gi tillatelse til:

- a. Istandsetting og skjøtsel av kulturminner.

5. *Ferdsel*

5.1 Generelt om ferdsel

All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.

Bestemmelsene i denne forskrift er ikke til hinder for guidede fotturer. Bestemmelsen er heller ikke til hinder for turvirksomhet til fots i regi av turistforeninger, universiteter, skoler, barnehager, ideelle lag og foreninger.

Annen organisert ferdsel og ferdselsformer som kan skade naturmiljøet må ha særskilt tillatelse av forvaltningsmyndigheten. Se for øvrig forvaltningsplanen.

Bruk av hest i forbindelse med reindrift og husdyrhold er tillatt i hele området.

5.2 Regulering av ferdsel

Innenfor nærmere avgrensa områder kan Direktoratet for naturforvaltning ved forskrift regulere eller forby ferdsel som kan true verneverdiene.

5.3 Generelle unntak for ferdsel

Bestemmelsene i punkt 5.2 gjelder ikke nødvendig ferdsel i forbindelse med militær operativ virksomhet, politi-, rednings-, brannverns- og oppsynsoppgaver, samt gjennomføring av skjøtsel og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten.

6. *Motorferdsel*

6.1 Forbud mot motorferdsel

Motorferdsel er forbudt på land og vatn, og i lufta under 300 meter.

6.2 Bestemmelsen i pkt. 6.1 er ikke til hinder for:

- a. motorferdsel i forbindelse med militær operativ virksomhet, politi-, rednings-, brannverns- og oppsynsoppgaver, samt gjennomføring av skjøtels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten
- b. nødvendig uttransport av skadd/sykt bufe når forvaltningsmyndigheten på forhånd er varslet
- c. bruk av beltekjøretøy på vinterføre og luftfartøy for nødvendig transport mellom Sulitjelma og Mavas for de som har fast bostedsadresse i Mavas. Kjøringen skal skje etter trasé fastlagt av forvaltningsmyndigheten etter drøfting med reindriften.
- d. bruk av beltegående "elgtrekk" eller luftfartøy for uttransport av slakt av hjortevilt
- e. forsvarets nødvendige lavtflyging i etablert lavtflygingssone

6.3 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

- a. barmarkskjøring i reindriften
- b. bruk av beltekjøretøy på vinterføre i forbindelse med husdyrhold, vedhogst o.l.

- c. bruk av beltekjøretøy på vinterføre eller luftfartøy for transport av varer og materialer til hytter, vedlikehold av ferdselsveier o.l.
- d. bruk av luftfartøy i forbindelse med husdyrhold
- e. motorisert transport på vinterføre eller luftfartøy i forbindelse med mineralleting nord for Balvatnet
- f. motorisert transport på vinterføre eller luftfartøy i forbindelse med bygging av overføringstunnel mellom Balvatnet og Risvatnet
- g. bruk av motorbåt på vatn
- h. oppkjøring av Diamantløypa til Daudvatnet etter dagens trasé.

7. Forurensning

7.1 Forbud mot forurensning

Forurensning og forsøpling er forbudt. All bruk av kjemiske midler som kan påvirke naturmiljøet er forbudt.

7.2 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

- a. bruk av tilkjørt sand for snøsmelting langs skillegjerder.

7.3 Støy

- a. Unødvendig støy er forbudt, så som bruk av motordrevet: modellfly, modellbåt, isbor o.l.

§ 4. *Generelle dispensasjonsbestemmelser*

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra bestemmelsene når formålet med vernet krever det, for vitenskapelige undersøkelser, arbeid av vesentlig samfunnsmessig betydning eller i spesielle tilfeller når dette ikke strider mot formålet med vernet.

§ 5. *Forvaltningsplan mv.*

Det skal utarbeides en forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning, skjøtsel, tilrettelegging, informasjon osv. Forvaltningsplanen skal godkjennes av Direktoratet for naturforvaltning. Forvaltningsmyndigheten kan iverksette tiltak for å fremme formålet med vernet.

§ 6. *Forvaltningsmyndighet*

Direktoratet for naturforvaltning fastsetter hvem som er forvaltningsmyndighet for verneforskriften.

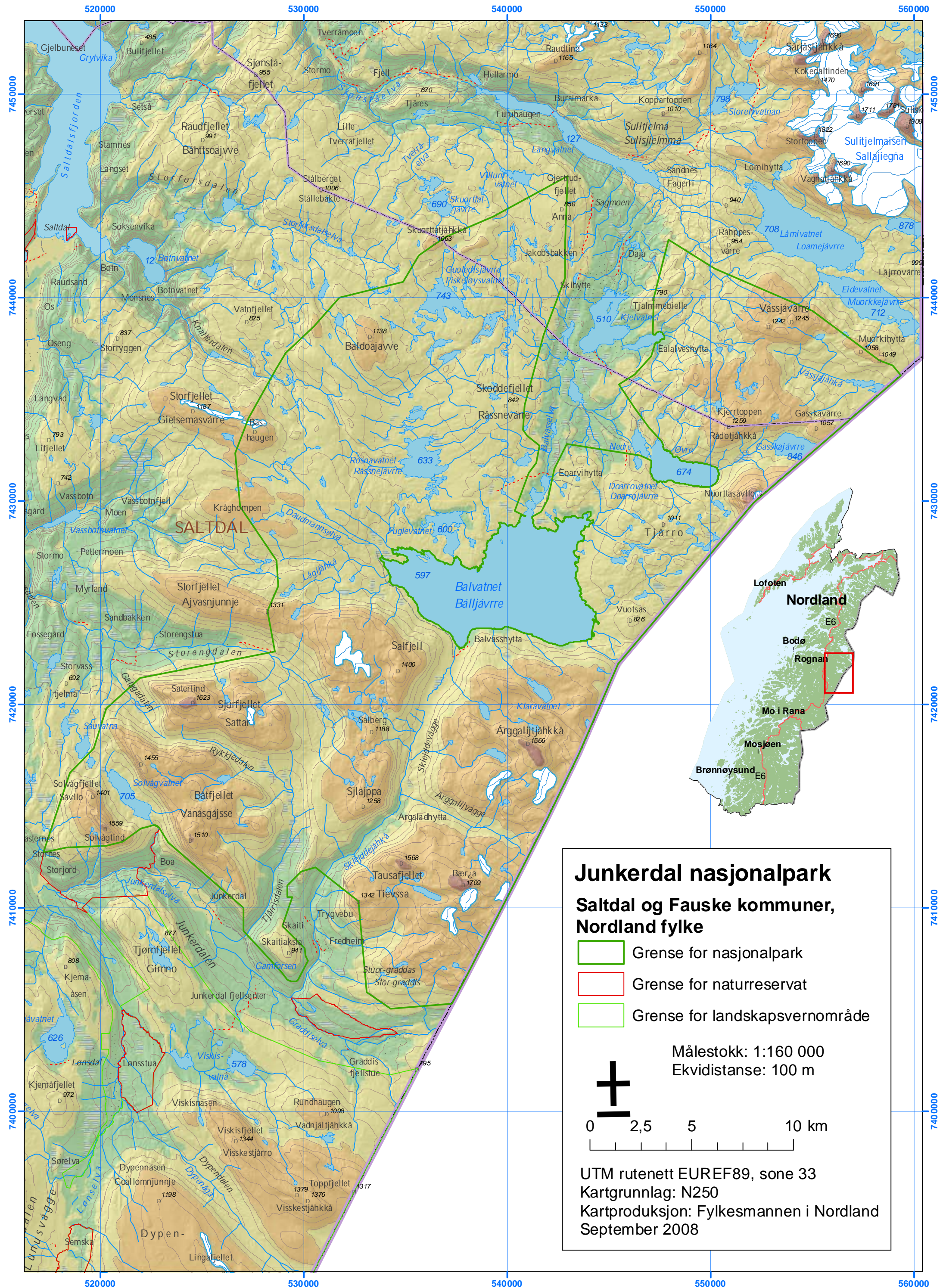
§ 7. *Rådgivende utvalg*

Forvaltningsmyndigheten kan opprette et rådgivende utvalg for forvaltning av nasjonalparken.

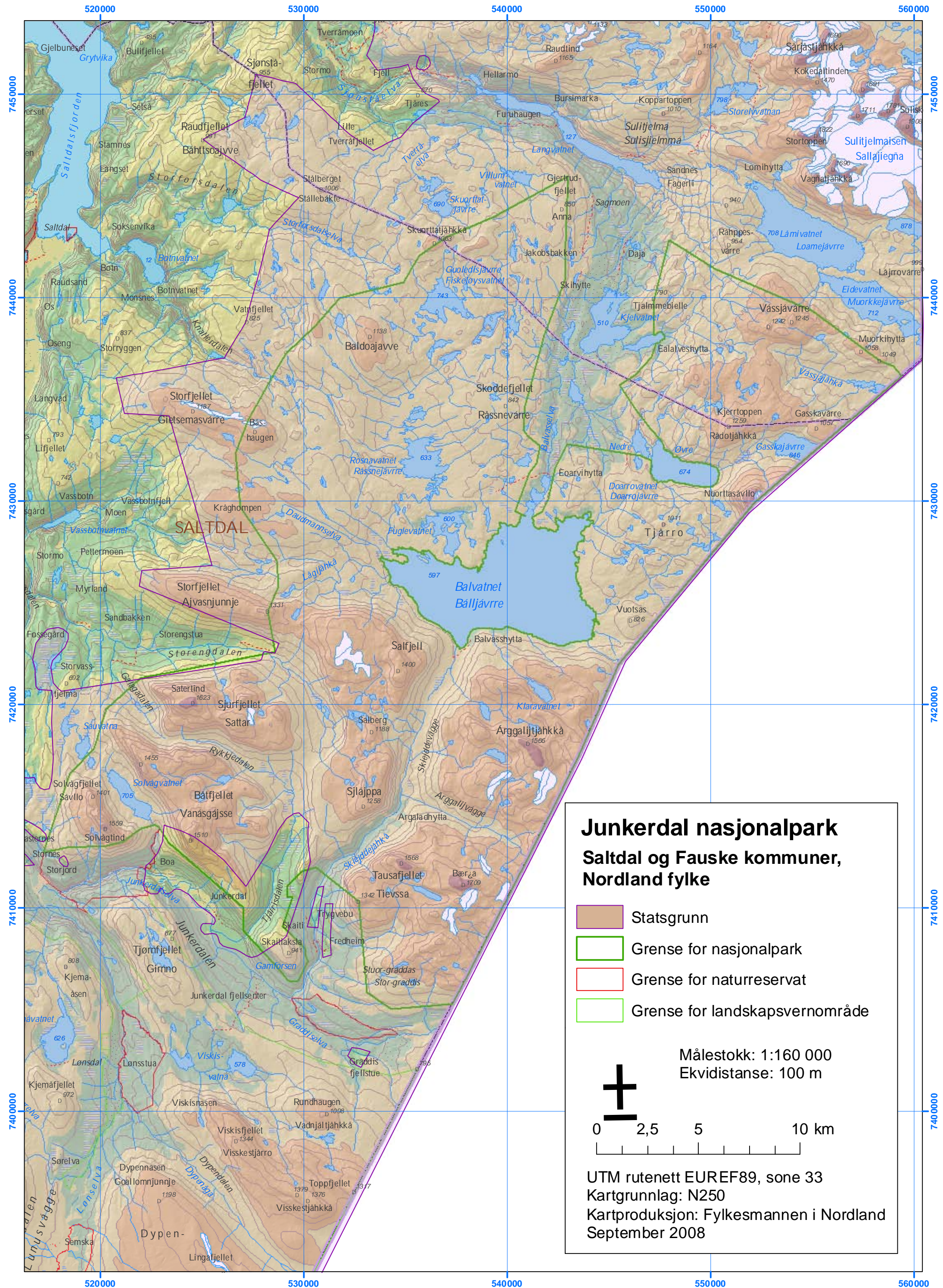
§ 8. *Ikrafttredelse*

Denne forskrift trer i kraft straks.

Vedlegg 2: Oversiktskart over Junkerdal nasjonalpark

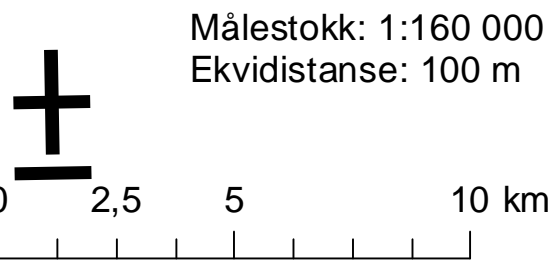

Vedlegg 3: Kart som viser statsgrunn i Junkerdal nasjonalpark

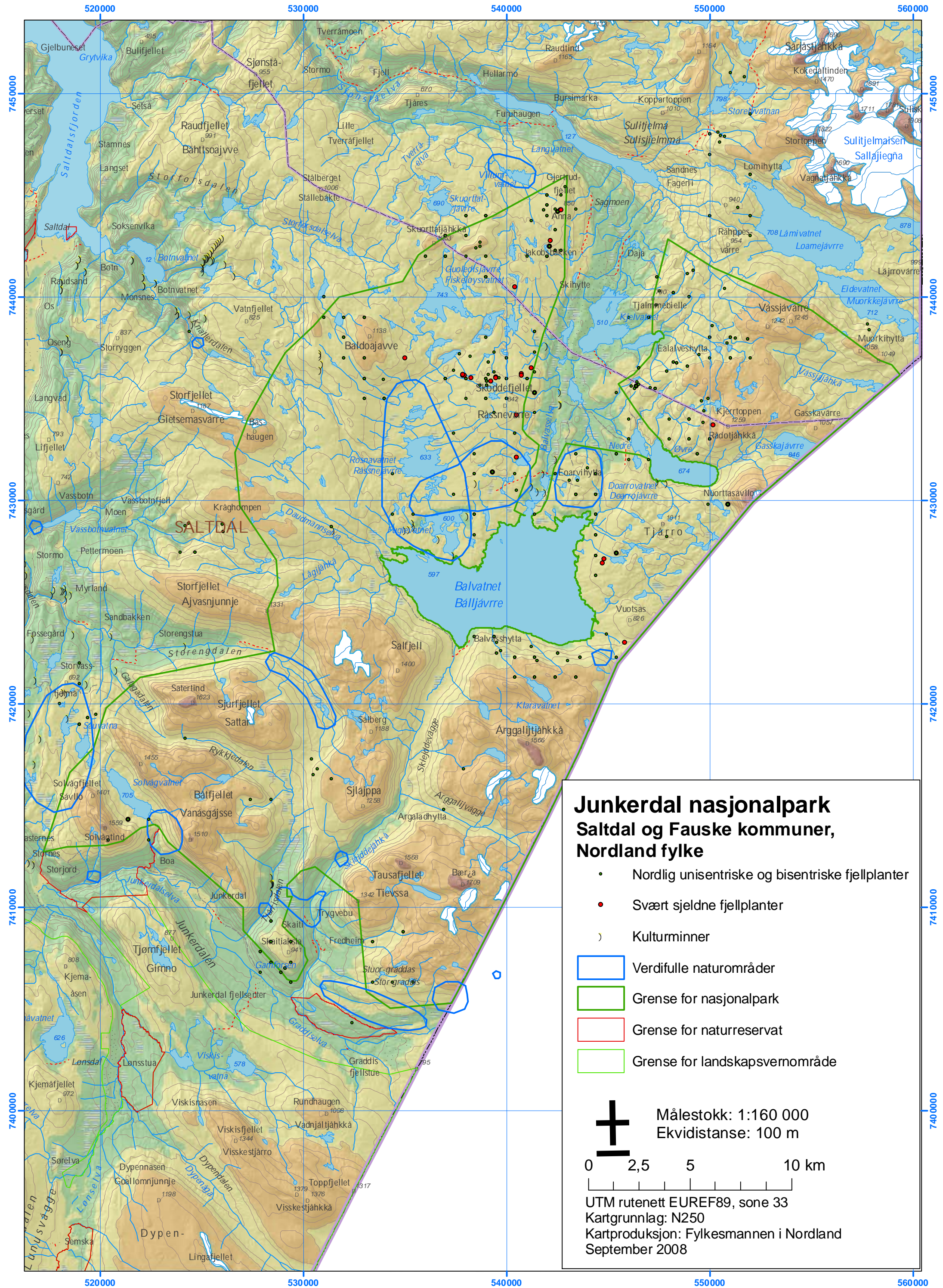
Junkerdal nasjonalpark Saltdal og Fauske kommuner, Nordland fylke

- Statsgrunn
- Grense for nasjonalpark
- Grense for naturreservat
- Grense for landskapsvernområde

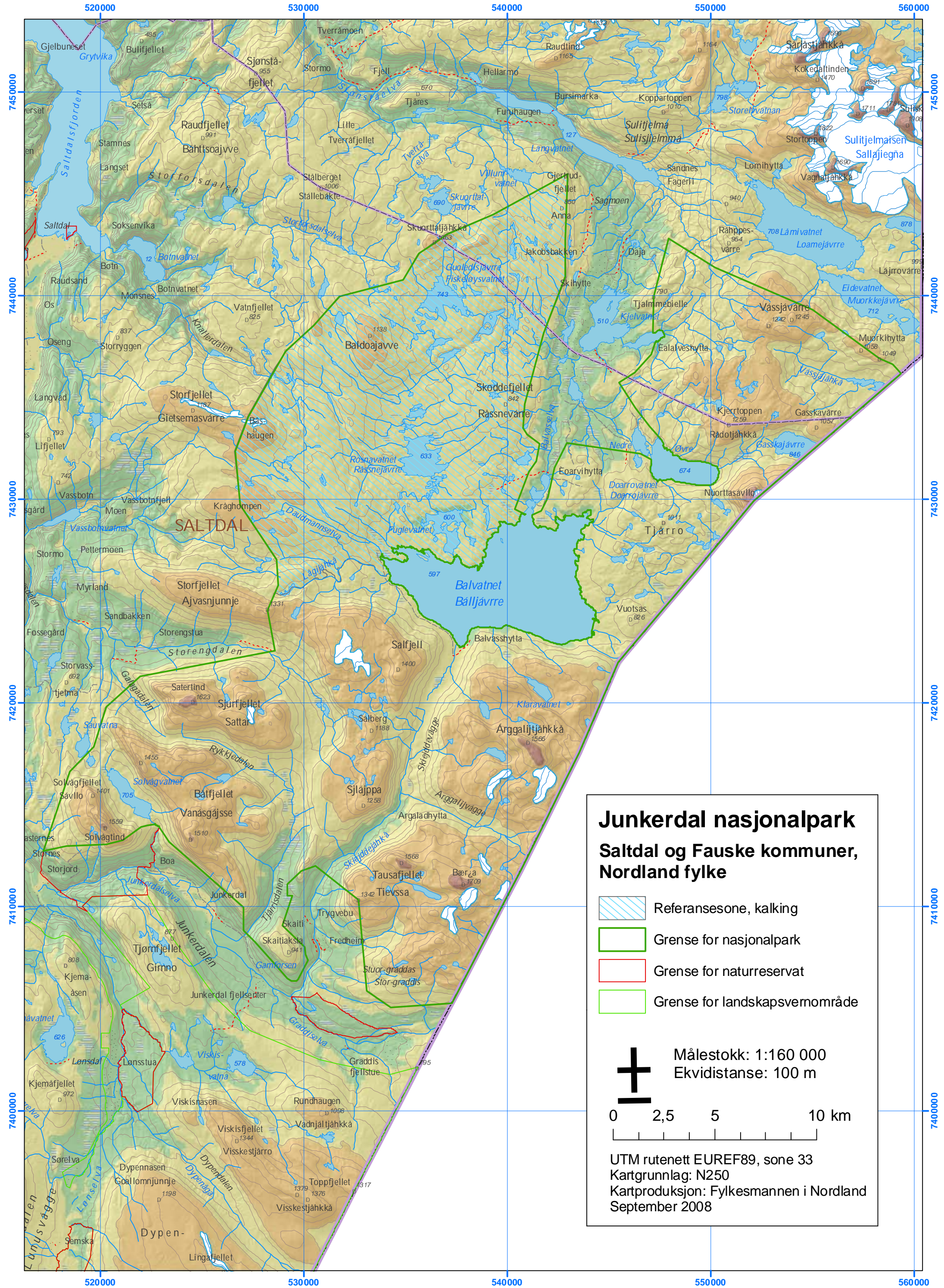

UTM rutenett EUREF89, sone 33
Kartgrunnlag: N250
Kartproduksjon: Fylkesmannen i Nordland
September 2008

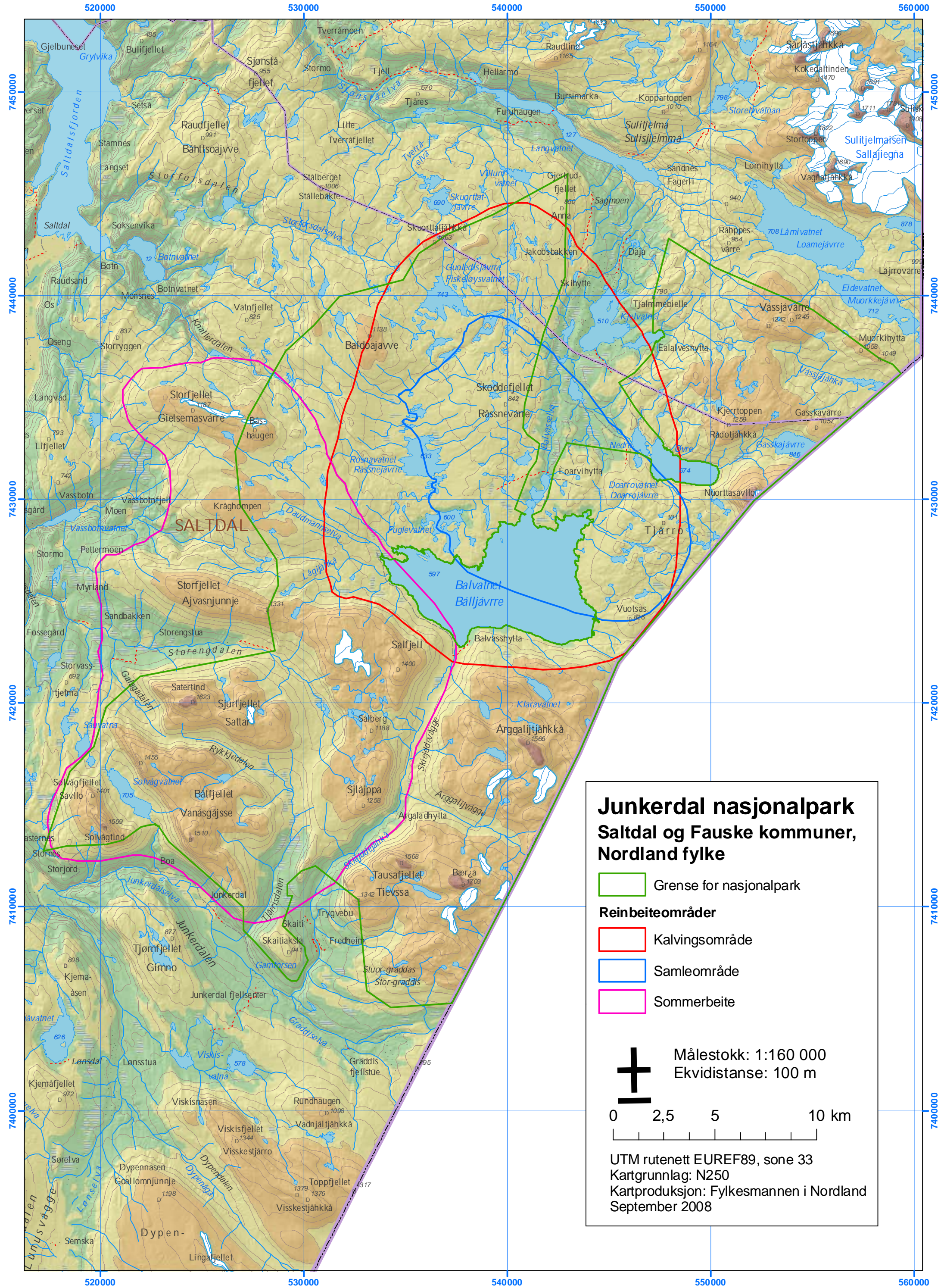
Vedlegg 4: Kart over verdifulle naturforekomster i Junkerdal nasjonalpark

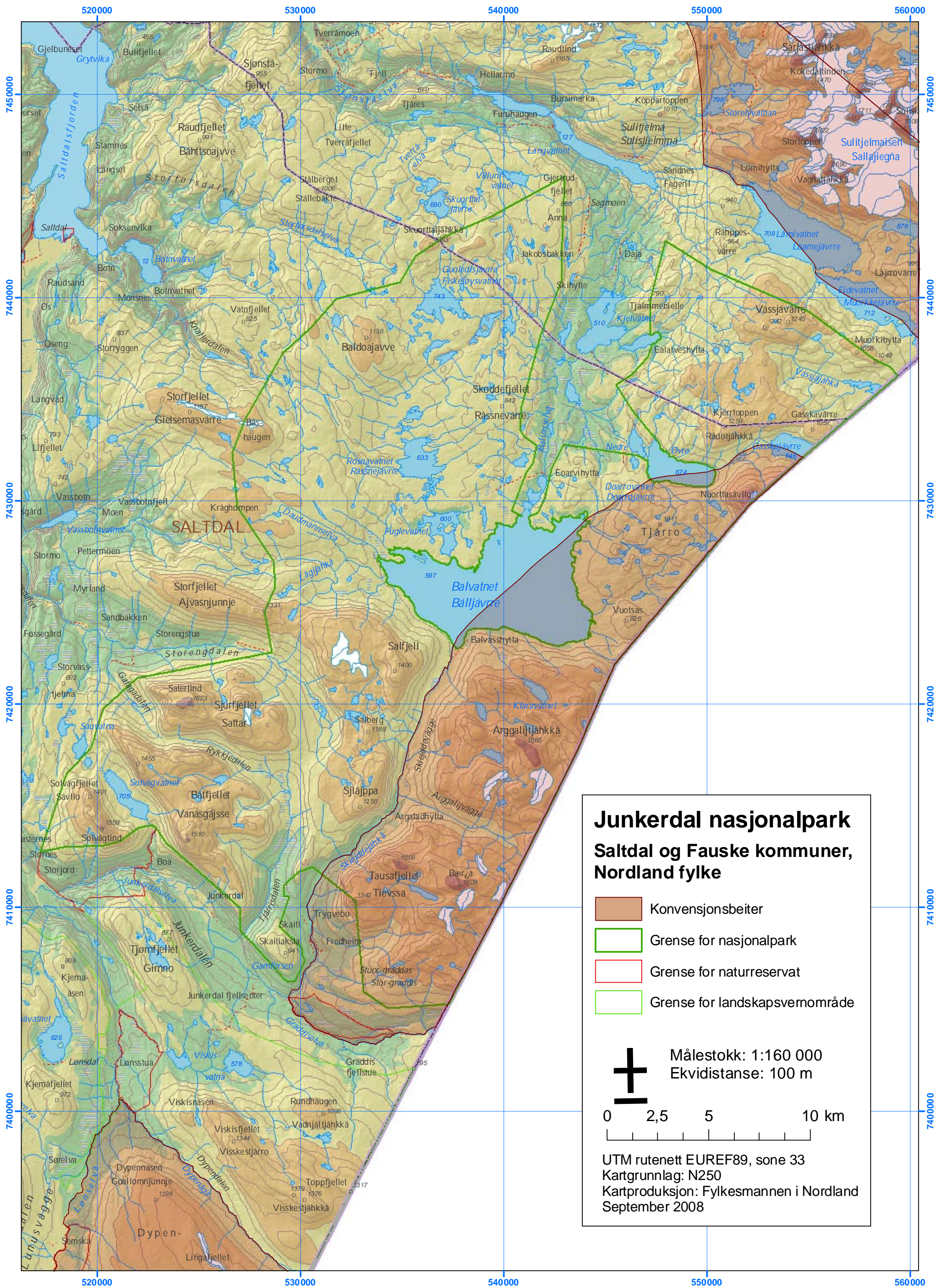
Vedlegg 5: Kart over referanseområde som ikke skal kalkes

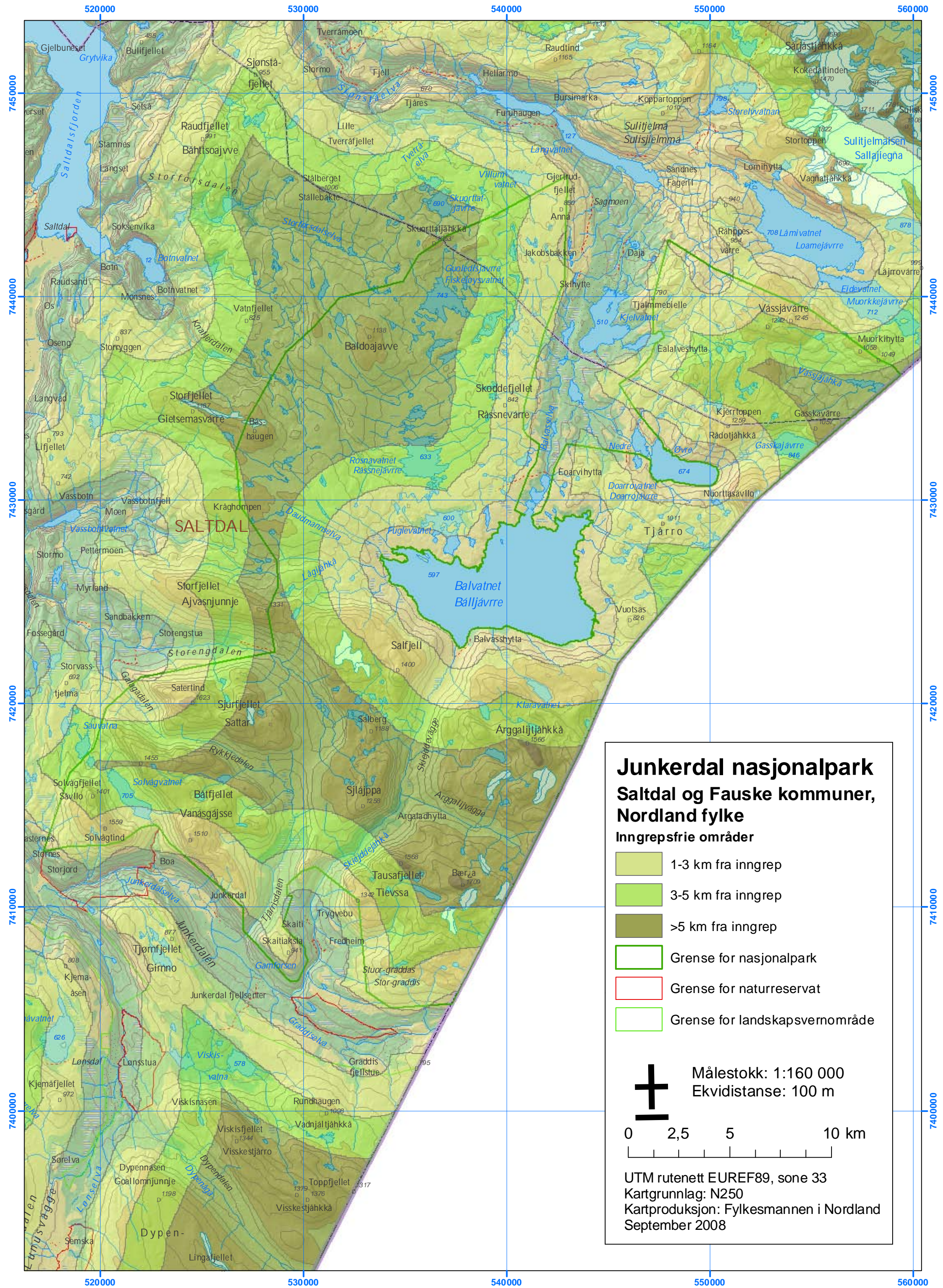
Vedlegg 6: Kart over viktige reindriftsområder

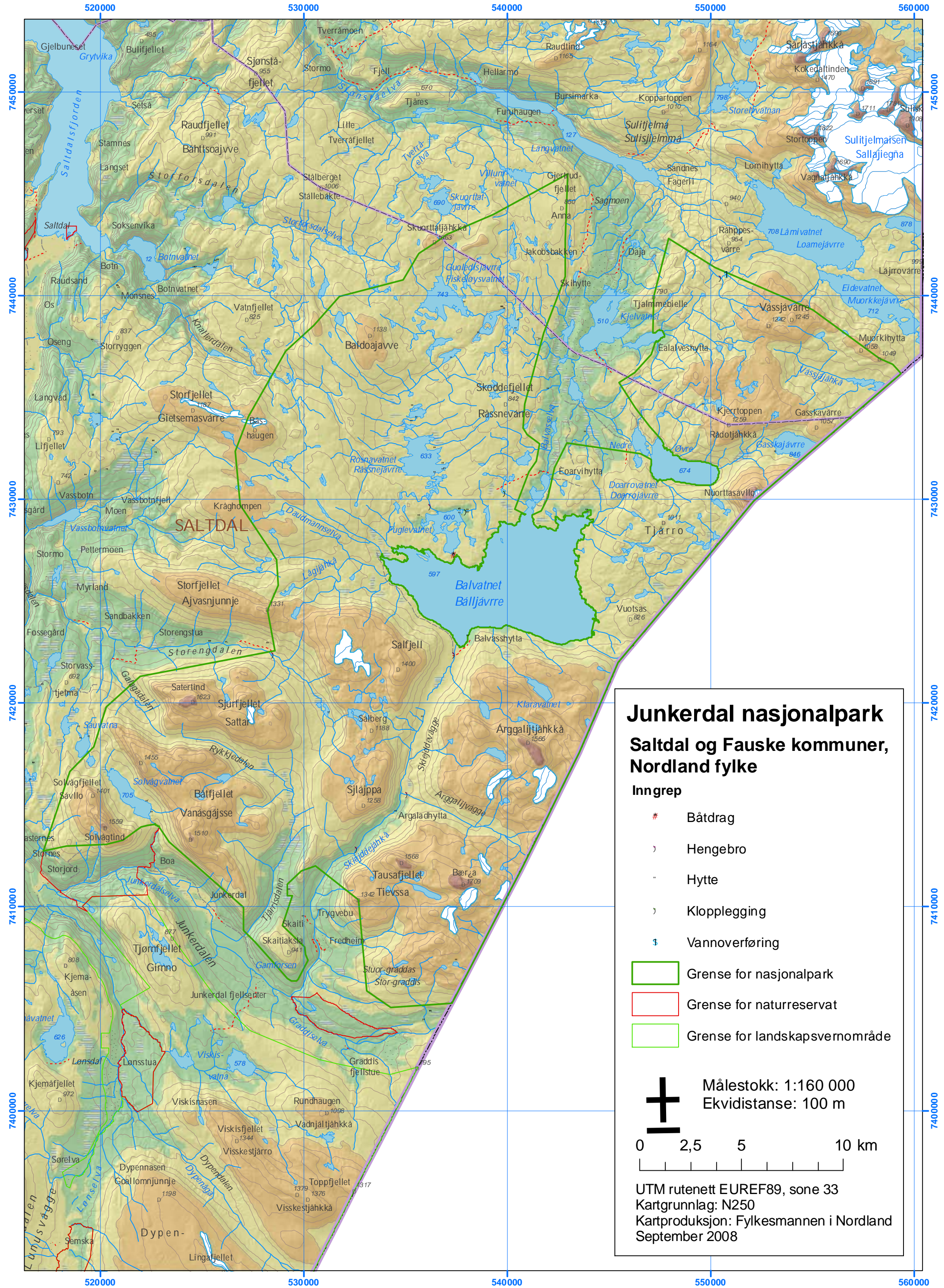
Vedlegg 7: Kart over konvensjonsområder i reindriftn

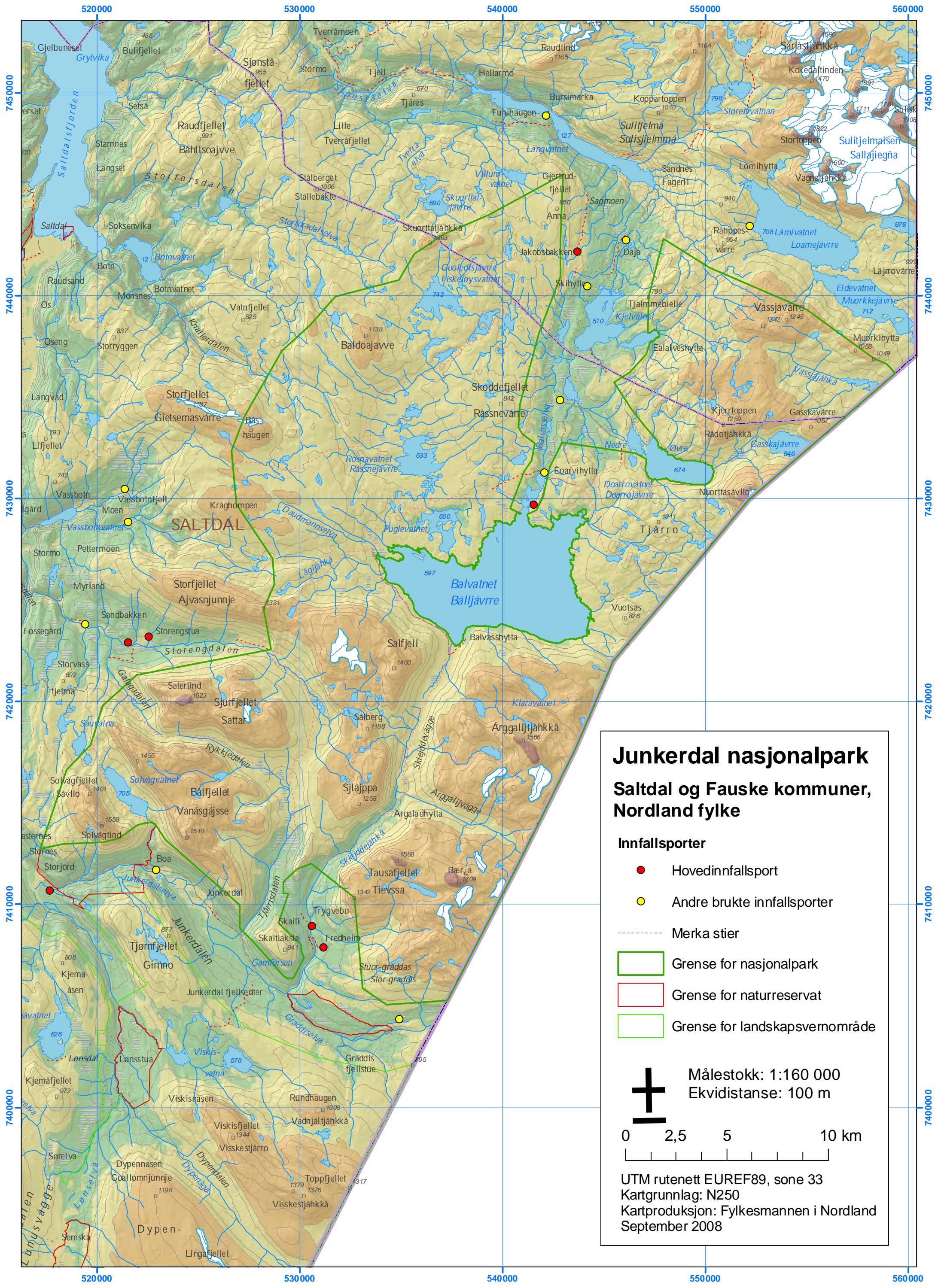
Vedlegg 8: Kart over inngrepsfrie områder i Junkerdal nasjonalpark

Vedlegg 9: Kart over inngrep i Junkerdal nasjonalpark

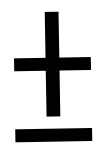
Vedlegg 10: Kart over innfallsporter i tilknytning til Junkerdal nasjonalpark

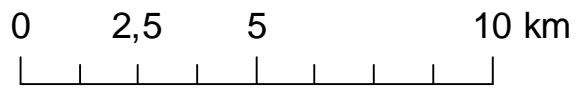
Junkerdal nasjonalpark Saltdal og Fauske kommuner, Nordland fylke

Innfallsporter

- Hovedinnfallsport
- Andre brukte innfallsporter
- Merka stier
- Grense for nasjonalpark
- Grense for naturreservat
- Grense for landskapsvernområde

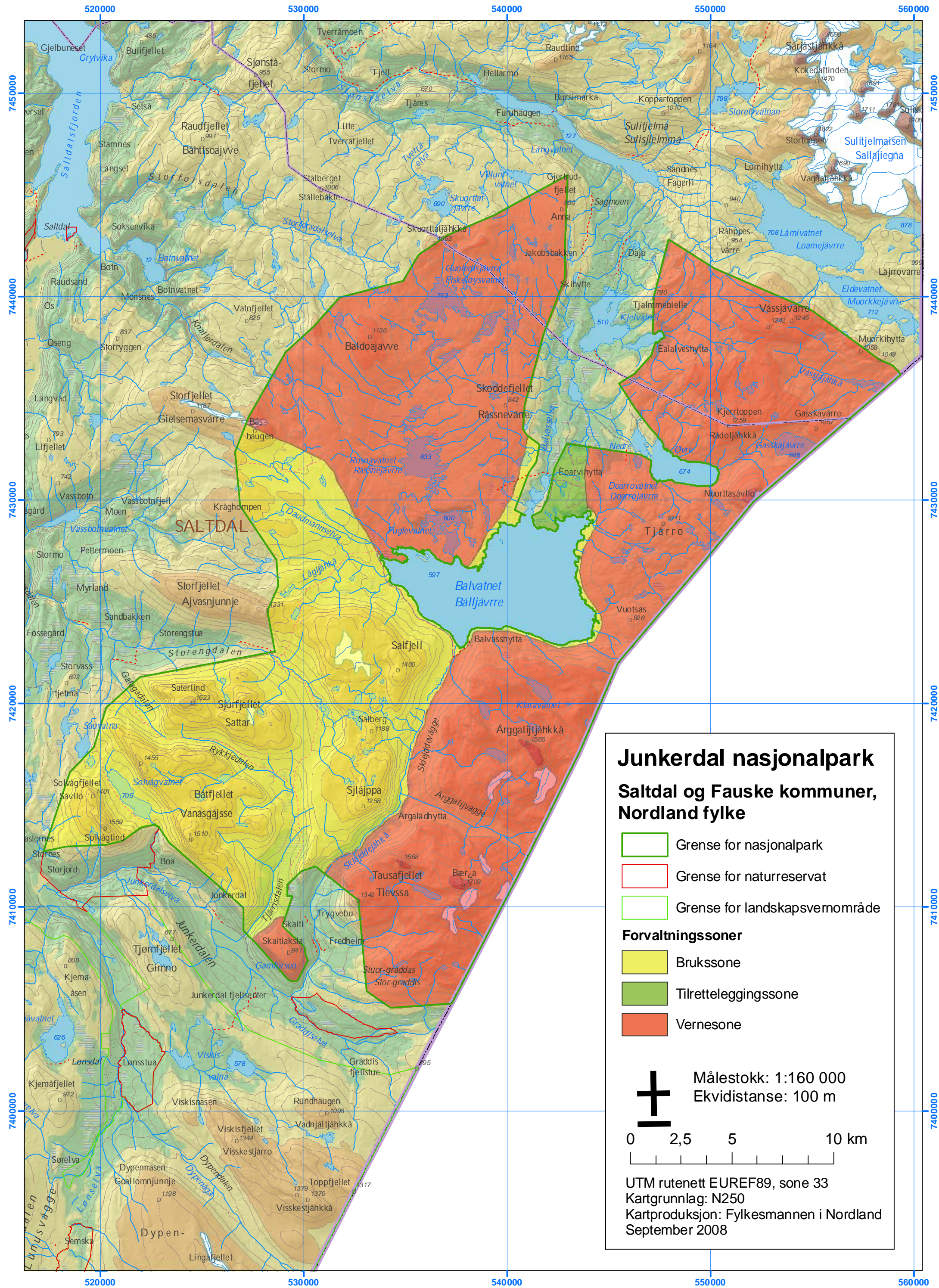

Målestokk: 1:160 000
Ekvidistans: 100 m

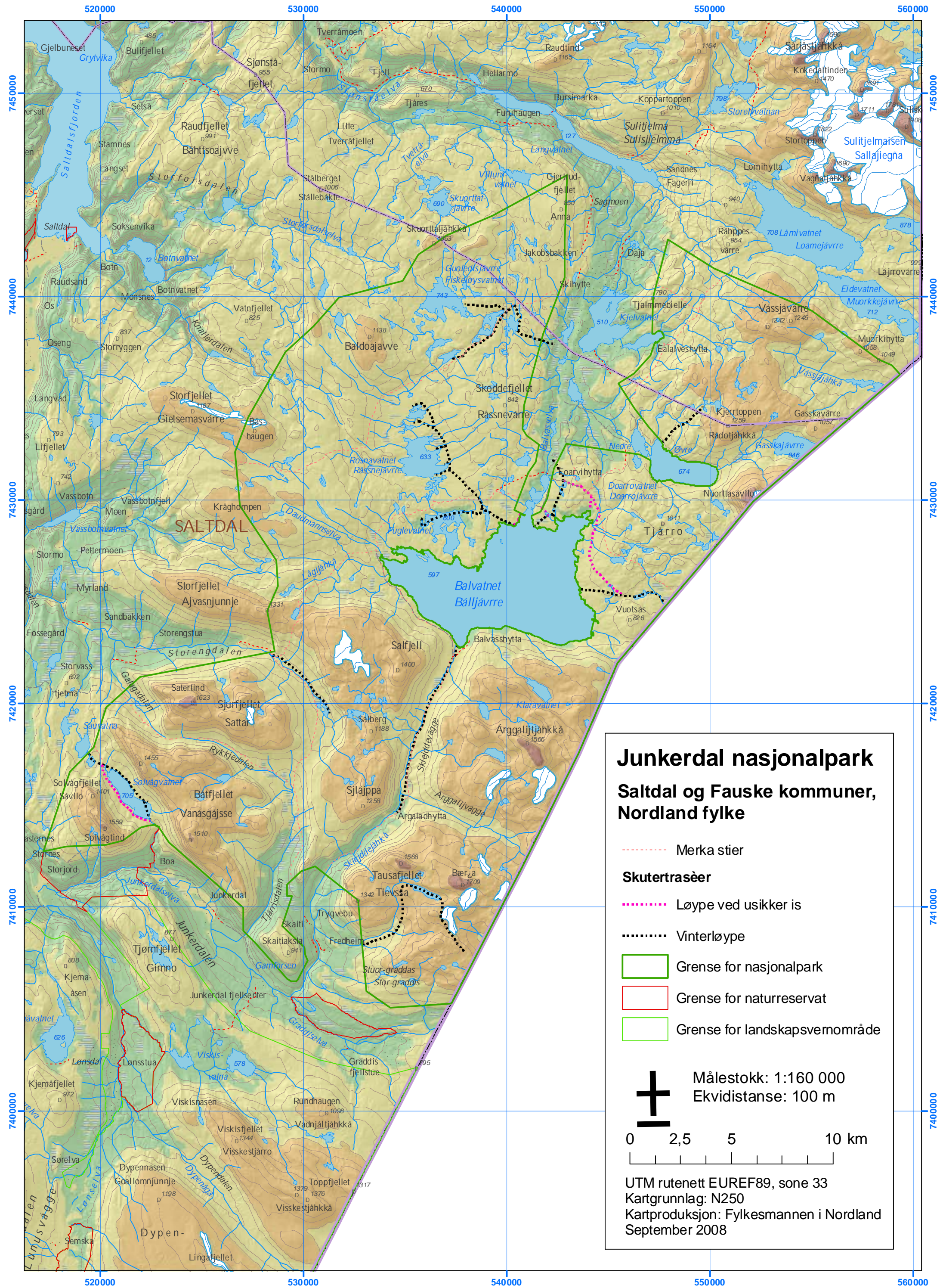

UTM rutenett EUREF89, sone 33
Kartgrunnlag: N250
Kartproduksjon: Fylkesmannen i Nordland
September 2008

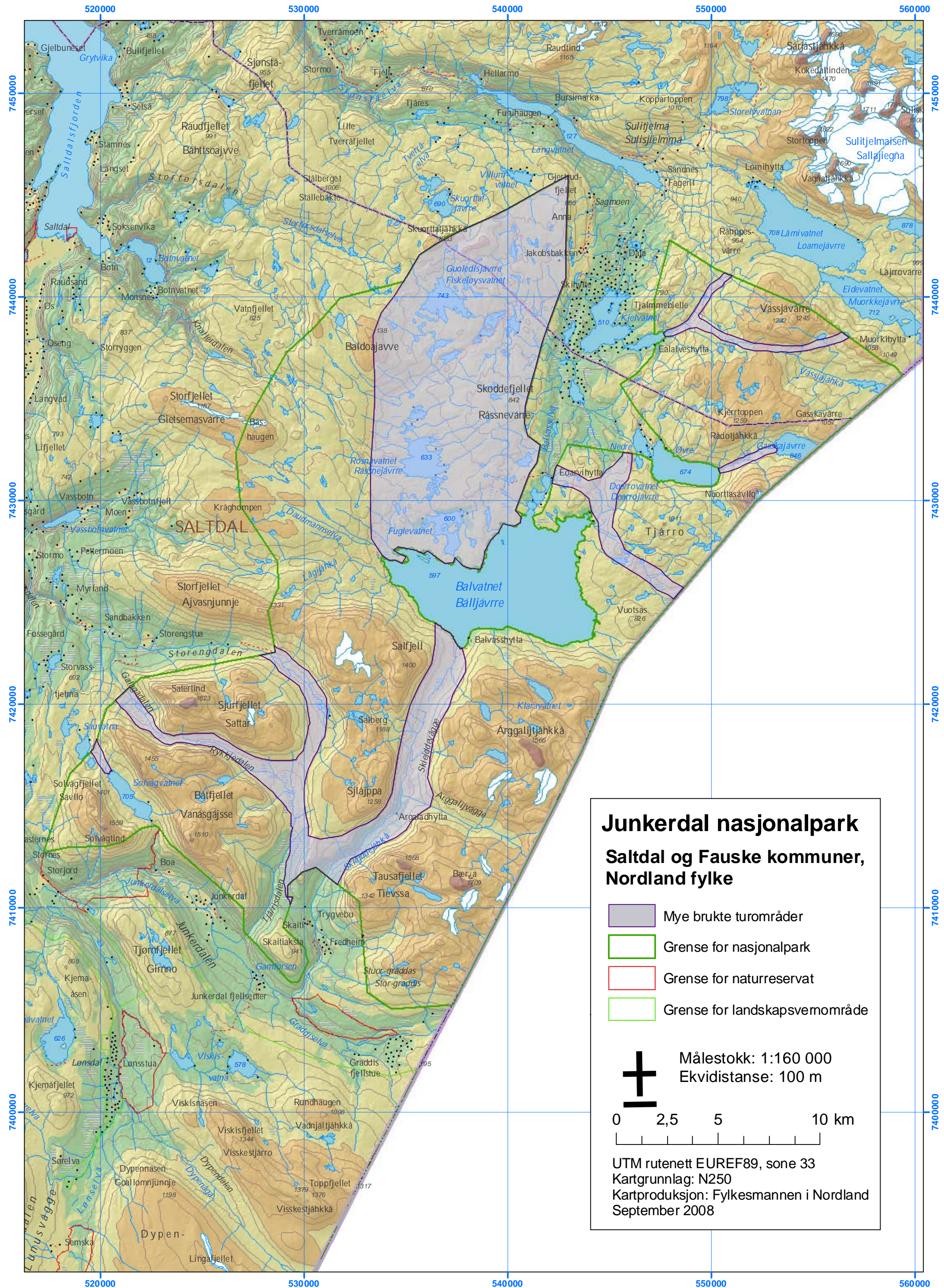
Vedlegg 11: Kart over de ulike forvaltningssonene i Junkerdal nasjonalpark

Vedlegg 12: Kart som viser snøskutertrasèer i Junkerdal nasjonalpark

Vedlegg 13: Kart over vinterturområder som Røde kors anbefaler øvelsesvirksomhet mot

Vedlegg 14: Skjema som fylles ut av lege ved for motorferdsel i forbindelse med funksjonshemming

LEGEERKLÆRING

vedr. søknad om dispensasjon for bruk av motorkjøretøy i utmark av helsemessige årsaker
- jf. *Nasjonal forskrift for bruk av motorkjøretøyer i utmark og på islagte vassdrag § 5 B og § 6*
(se baksiden)

Navn: Født:

Adresse:

Postnr. Postadr.:

Er funksjonshemmingen **varig** (d.v.s. livsvarig)? Ja Nei

Har funksjonshemmingen sammenheng med **høy alder**? Ja Delvis Nei

Funksjonshemmingen skyldes:

- Muskel-/ skjelettsykdom
- Nevrologisk sykdom
- Hjerte-/ karsykdom
- Lungesykdom
- Annet

Søker kan:

- ikke gå
- gå til fots med støtte/ ledsager
- gå, men med nedsatt forflyningsevne
- gå uten nedsatt forflytningsevne
- ikke gå på ski
- gå mindre enn 2 km på ski
- gå lengre enn 2 km på ski

Nærmere beskrivelse av funksjonshemmingen og betydning for **gangfunksjonen**:

.....
.....
.....
.....

Er funksjonshemmingen **forenlig med at søker kjører skuter**? Ja Nei

Hvis nei - hvorfor:

- helsetilstanden kan forverres
- funksjonshemmingen kan gjøre kjøringen uforsvarlig
- annet

Er funksjonshemmingen forenlig med at **søker transporteres på skuter**? Ja Nei

Dato: Underskrift/ stempel:

Vedlegg 15: brev av 01.03.99 fra Direktoratet for naturforvaltning angående redningstjenestens bruk av snøskuter i verneområdene

DIREKTORATET FOR NATURFORVALTNING

Kontoradresse : Tungasletta 2 Telefon: 73 58 05 00 Telefaks: 73 58 05 01

Hjemmeside: <http://www.naturforvaltning.no/>

Postadresse: 7005 Trondheim

K O P I

Fylkesmennene

Deres ref.

Vår ref. (bes oppgitt ved svar)
99/2396-1 AH/AREA
Arkivkode: 423.5

Dato
01.03.99

Redningstjeneste i verneområder. Hjelpekorpsenes bruk av snøscooter.

Etter lov om naturvern av 19. juni 1970 nr 63, § 22, 1. og 2. ledd er det i utgangspunktet mulig å regulere eller forby enhver motorisert ferdsel i verneområder. Hvilke restriksjoner som finnes fremgår konkret av forskriftene for det enkelte verneområde.

I naturvernloven § 22, 3. ledd er det imidlertid gjort unntak for "ferdsel som skjer i politi-, brannvern-, ambulans- eller sikringsøyemed". Tilsvarende unntak er derfor tatt inn i alle nyere verneforskrifter.

For å unngå misforståelser omkring begrepet "sikringsøyemed", og hindre ulik praktisering av dispensasjonsbestemmelsene, har det vært nødvendig med en klargjøring/grenseoppgang i forhold til hjelpekorpsenes virksomhet. Målsettingen har vært å finne frem til praktikable retningslinjer og rutiner som både ivaretar hensynet til verneverdierne i et område – og behovet for forberedende og forebyggende redningstjeneste/sikringstjeneste.

Vi har derfor i samarbeid med Justisdepartementet trukket opp noen retningslinjer for arbeidet med slike saker. I den forbindelse har vi også hatt møte med Røde Kors, Norsk Folkehjelp og FORF.

Vi ber om at fylkesmennene snarest orienterer aktuelle hjelpekorps om de retningslinjene som er inntatt nedenfor. Justisdepartementet vil besørge nødvendig informasjon til politiet.

Naturvernloven § 22, 3. ledd. Unntak for ferdsel i "sikringsøyemed".

Konkrete redningsaksjoner er unntatt fra forbudet mot motorferdsel i verneområder, jfr. naturvernloven § 22, 3. ledd.

I tillegg kan f.eks nødvendig motorferdsel i forbindelse med avsperring eller skilting av et særlig rasfarlig sted/område komme inn under bestemmelsen. Likeledes nødvendig motorferdsel i forbindelse med isforhold eller isgang helt utenom det vanlige. Det er politiets ansvar å bedømme/avgjøre behov og omfang av slike sikringstiltak og besørge nødvendig iverksettelse. Forvaltningsmyndighet/oppsyn skal imidlertid ha melding om de beslutninger som politiet har truffet. I disse sakene vil det ikke være nødvendig å søke forvaltningsmyndigheten om tillatelse.

Forberedende redningstjeneste

Utgangspunktet må være at all øvingsvirksomhet som kan legges utenfor et verneområde, skal foregå utenfor verneområdet. Dette gjelder f. eks opplæring i bruk av snøscooter og sambandsutstyr.

"Kjentmannskjøring" eller øvingskjøring med snøscooter krever særskilt dispensasjon fra verneforskriftene. Dispensasjon kan gis av forvaltningsmyndigheten for verneområdet (fylkesmannen for nasjonalparkene) med bakgrunn i plan som er godkjent av politimesteren. Ved behov kan slike dispensasjoner gis for flere år.

Hjelpekorpsene skal sende søknader om dispensasjon til forvaltningsmyndigheten for verneområdet - via den ansvarlige politimester. Politimesteren gjennomgår søknadene og gir sin vurdering før søknaden blir oversendt til forvaltningsmyndigheten.

Hvis tidspunktet for kjøringen ikke er konkret fastsatt i dispensasjonen, skal politimester og fylkesmann/opsyn gis beskjed før kjøringen finner sted. Enkeltstående øvelser som ikke er nedfelt i slik plan, kan unntaksvís få dispensasjon etter forutgående godkjenning/anbefaling fra politimesteren.

Alle søknader om kjentmannskjøring bør vurderes med bakgrunn i områdets sårbarhet, hensynet til dyrelivet, områdets utstrekning, bruk av området til friluftsliv, utskifting av folk i hjelpekorpsene osv. Hovedregelen skal være at man gjør seg kjent i aktuelle områder uten bruk av kjøretøy.

Forebyggende redningstjeneste

Eksempler på forebyggende redningstjeneste kan være mer rutinepreget merking/varsling av rasfare, farlige isforhold og liknende.

Dispensasjon til slikt arbeid bør i likhet med forberedende redningstjeneste vurderes i lys av plan som skisserer beredskapsbehov og tiltak i forbindelse med spesielle snø og isforhold etc. Planen må være godkjent av politimesteren.

Hjelpekorpsene skal også i slike tilfeller sende søknad om dispensasjon til fylkesmannen (ev. annen forvaltningsmyndighet for verneområdet) via politimesteren. Politimesteren gjennomgår søknadene og gir sin anbefaling før søknaden blir oversendt til forvaltningsmyndigheten. Dispensasjon kan gis for flere år.

Vi har gode erfaringer med at hjelpekorpsene drar ut sammen med oppsynspersonell ev. politi. Disse er normalt lokalkjente og vil kunne formidle nyttig informasjon og erfaring om trasévalg, rasfare, farlige isforhold osv.

Vi vil anta at det i flere områder kan være hensiktsmessig å kombinere forebyggende virksomhet med nødvendig "kjentmannskjøring".

Med hilsen

Stein Lier-Hansen
direktør

Gjenpart: Miljøverndepartementet
Justisdepartementet

Saksbehandler: Arnt Hegstad